2004

ZENO MILLEA

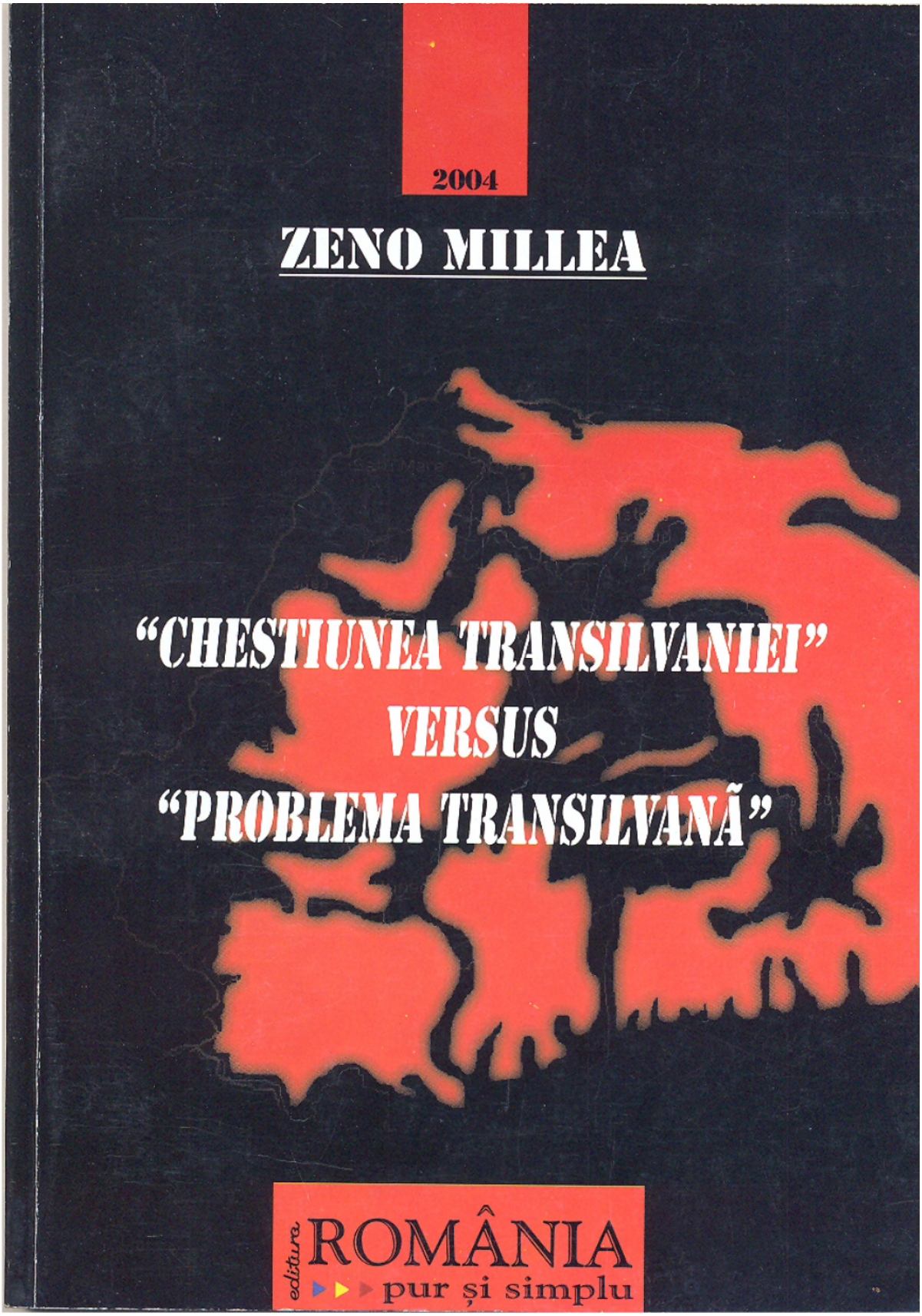

"CHESTIUNEA TRANSILVANIEI" VERSUS "PROBLEMA TRANSILVANĂ"

editura ROMÂNIA pur și simplu

Zeno Millea

"Chestiunea Transilvaniei"

versus

"Problema transilvană"

Editura
ROMÂNIA PUR ŞI SIMPLU
BUCUREŞTI, 2004

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
MILLEA, ZENO
"Chestiunea Transilvaniei" versus "Problema Transilvană"
/ Zeno Millea.- Bucureşti: România
Pur şi Simplu, 2004
ISBN 973-86261-8-8

94(498.4)

CUPRINS

Cuvânt înainte

I Leontin Constantinescu: europenism şi naţionalism

II Ipocrizie Occidentală

III Actualitatea unei "addende"

IV "Problema transilvană" şi simbolistica unei coperte

V "Problema transilvană" şi premisele false ale d-lui Molnár

VI De la semnificaţia unui motto - la linia lui Huntington

VII Molnár Gusztáv - între paralogică şi rea-credinţă

VIII Devoluţia scoţiană şi Ardealul

IX Faţa necosmetizată a d-lui Molnár şi "gândul său ascuns"

X "Interesele meschine" ale d-lui Molnár

XI "Anno Mirabilis" – Timişoara 1999

XII "Modelul Kosovo" - sau pe ce miza Molnár Gusztáv în 1999

XIII UDMR şi "modelul regional"

XIV Complementaritatea strategiilor naţionale şi regionale

XV "Replica" ghedesistă

XVI Detaşare iresponsabilă - sau complicitate?

XVII "Cotitură în politica externă maghiară"

XVIII Recuperarea "fragmentelor de Mitteleuropa"

XIX "Buna-intenţie" a d-lui Molnár şi buna-credinţă" a d-lui Andreescu

XX Epilog

XXI Post-Scriptum (confirmări şi filiaţiuni)

Addenda

1. Liga Transilvania-Banat (LTB) - o ecuaţie fără necunoscute (I)

2. LTB - o ecuaţie fără necunoscute (II)

3. LTB - o ecuaţie fără necunoscute (III)

4. LTB - o ecuaţie fără necunoscute (IV)

5. Epilog

6. Post-Scriptum la "Epilog"

7. Adaos la Post-Scriptum

8. Notă finală

CUVÂNT ÎNAINTE

Cartea de faţă adună între coperţile sale un ciclu de 20 de articole publicate în săptămânalul TIMPUL - 7 ZILE în perioada 23 mai - 3 octombrie 2001.

"Chestiunea Transilvaniei" versus "Problema transilvană" reprezintă o contrapunere a două maniere de abordare, a două viziuni, a două universuri axiologice diametral opuse în ceea ce priveşte raportarea la problema în discuţie, cea a integrării europene a României, în speţă semnificaţia, implicaţiile şi preţul acesteia.

Desigur, nu ne-am propus o tratare exhaustivă a problemei, cartea ocupându-se doar de un singur aspect - major, în viziunea noastră - al acesteia: supravieţuirea statului naţional unitar, în contextul respectiv.

Detalii despre semnificaţia contrapunerii la care am recurs în titlul cărţii pot fi găsite în primul capitol şi - de asemenea - pe tot parcursul celorlalte capitole, întregul material fiind construit pe amintita antiteză.

Cât priveşte structurarea materialului şi maniera stilistică, lucrarea este tributară provenienţei sale, ea fiind realizată cu mijloacele unui publicist, adaptate la condiţiile unei publicaţii săptămânale, ceea ce presupune, vrând-nevrând, o "reconectare" la începutul fiecărui nou capitol, cu inevitabilele reamintiri şi repetări ce decurg de aici. (Articolele, după cum am mai menţionat, au fost reproduse integral şi fără nici o modificare. Am procedat astfel nu din comoditate, ci spre a păstra, nealterate, spiritul publicistic, precum şi unele incursiuni sau inserţii în actualitatea momentului).

Cui se adresează cartea? Firește, nu iniţiatorilor, mai mult sau mai puţin oculţi, ai "separatismului ardelean", nu promotorilor devoluţiei Ardealului, fie aceştia autohtoni sau străini, români ori maghiari, şi nici celor chemaţi să vegheze, acum şi în viitor, asupra unităţii şi integrităţii teritoriale a ţării, oricare ar fi (sau ar deveni) statutul acesteia raportat la Uniunea Europeană. (Avem suficiente motive să nutrim convingerea că ultimii citaţi vor rămâne consecvenţi în a nu accepta ca România să devină "un poligon de încercare pentru extravaganţi cu nostalgii revizioniste"!) Cartea se adresează celor ce ar urma, în viziunea şi intenţia promotorilor amintiţi, să contribuie hotărâtor la realizarea "majorităţii regionale" ardelene, fără de care "autodeterminarea" Ardealului este de neconceput, adică românilor ardeleni, pe a căror "complicitate" neavizată se mizează.

Lor - milioanelor de români ardeleni - le este destinat mesajul cărţii, în speranţa că acesta le va oferi clarificările necesare unei opţiuni în deplină cunoştinţă de cauză.

Autorul

I.
Leontin Constantinescu: europenism şi naţionalism

Fireşte, este vorba de titlurile a două cărţi, pe care, nu întâmplător, le-am contrapus.

Nu întâmplător, pentru că problema Transilvaniei este una reală, pe când cea "transilvană" este o ficţiune, o găselniţă menită a o (re)amorsa şi justifica pe prima. Altfel spus, problema Transilvaniei (a Ardealului, mai precis) există, dar numai în măsura în care iredentismul maghiar vizează această parte de ţară românească, pe când problema "transilvană" - construcţie artificială a promotorilor devoluţiei Ardealului, aflaţi, de fapt, în slujba amintitului iredentism - nu există, în realitate.

Desigur, am mai abordat, în repetate rânduri, subiectul, folosind însă exclusiv surse maghiare. De această dată, spre deosebire, vom apela la două volume scrise în limba română şi editate în România. Este vorba de "Chestiunea Transilvaniei" de Leontin Jean Constantinescu (Ed. Jurnalul Literar, 1997) şi de "Problema transilvană" (Ed. Polirom, 1999), lucrare avându-i ca editori pe Gabriel Andreescu şi Gusztáv Molnár.

Să începem cu primul volum. Cine este (a fost) Leontin Jean Constantinescu? Vom apela, în acest sens, la prefaţa cărţii (semnată de Ştefan Issărescu), intitulată "Leontin Jean Constantinescu şi construcţia Europei unite":

"Născut în Craiova la 18 februarie 1913, îşi trece bacalaureatul în 1930 şi în 1934 obţine Licenţa în Drept la Universitatea din Bucureşti (...). Se îndreaptă apoi (...) spre studii de doctorat în Franţa, la Facultatea de Drept din Paris, unde obţine, cu menţiune, trei diplome de studii superioare: în drept privat, drept public şi ştiinţe economice. Acestea îi dau posibilitatea să redacteze şi să susţină în 1940 o teză de doctorat sub direcţia profesorului René Cassin (...) consacrată unui subiect de drept civil comparat (...) cu care obţine (...) premiul Dupin. Ea marchează, pentru autor, începutul interesului pentru dreptul comparat, care nu se va dezminţi în tot cursul carierei sale".

Mai aflăm, din prefaţa d-lui Issărescu, următoarele:

- este numit, în 1941, consilier de presă la Ambasada Română din Lisabona;

- revenit la Paris în 1946, participă, alături de Coste, Pogoreanu, Ciurea, Eliade, Herescu şi alţii, sub conducerea lui Grigore Gafencu, la elaborarea unui document prezentat la Conferinţa de Pace, prin care se atrage atenţia marilor puteri asupra condiţiilor ilegale în care s-a stabilit împărţirea Europei în zone de influenţă, fără consultarea democratică a populaţiilor în cauză;

- în 1948 lansează primul ziar românesc din exil - "Curierul Român";

- constituie, împreună cu C. Antoniade, G. Bădărău, V. Brătianu, M. Eliade, E. Ghilezan şi alţii, "Gruparea Românească pentru Europa Unită";

- în 1961 devine profesor la Universitatea din Saar, titular al primei catedre de "Drept al Comunităţilor Europene", cadru ce-i permite lui Leontin Constantinescu "să dezvolte o gândire şi o acţiune în favoarea intensificării Construcţiei europene";

- predă "Dreptul Comunitar" la "Institutul Europa";

- considerat creator al "Dreptului Comunitar European";

- L. J. Constantinescu este fondatorul, ca ştiinţă consacrată, al Dreptului Comparat;

- promotor al ideii "Universităţii Europene" (programul "Erasmus" - 1985);

- contribuie, hotărâtor, la apropierea juridică dintre Germania şi Franța, "fundamentală în construcția europeană".

Mai menționăm că L. J. Constantinescu a fost autorul a numeroase lucrări de specialitate şi tratate fundamentale, rămase de referințe, până în zilele noastre, fiindu-i conferite şi numeroase distincții, dintre care amintim "Marea Cruce a Meritului Federal German".

În încheierea datelor menite a-i contura personalitatea de excepție, vom reproduce finalul prefeței:

"În concluzie, atât cât se poate aprecia o traiectorie intelectuală întreruptă în plin elan de creație, două elemente se relevă din acest portret schițat aici. Pe de o parte, un curaj incontestabil l-a condus pe Leontin Jean Constantinescu spre domenii ştiințifice noi, încă nedesțelenite, cărora a ştiut să le imprime metodă, rigoare şi preciziune, făcând să progreseze astfel discipline încă nesigure în bazele lor ştiințifice. Pe de altă parte, o fidelitate față de un vechi angajament l-a făcut să susțină cauza unității Europei, unitate voită de națiuni libere, democratice, respectând libertățile şi drepturile omului, menținându-şi, fiecare dintre ele, propria identitate.

Dar dincolo de calitățile sale ştiințifice, nu sunt oare calitățile sale morale cele pe care le poate distinge observatorul? Curajul şi fidelitatea sunt, într-adevăr, calitățile care definesc pe omul de onoare care a fost, înainte de toate, Leontin Jean Constantinescu".

De ce am făcut această relativ largă prezentare? Nu pot nega şi o motivație subiectivă. În primul rând, însă, pentru că mi s-a părut important ca cititorul să ştie cine este autorul textului ce urmează a fi reprodus. Dar, până atunci, să redăm o "Notă asupra ediției" (aparținând editurii):

"Tipărim, în versiunea românească, o contribuție esențială la istoria Transilvaniei a reputatului specialist în drept internațional, comparat şi în dreptul comunităților europene, Leontin Jean Constantinescu. Este vorba de o carte inedită, redactată în limba franceză în 1945-1946 în vederea prezentării problemei româneşti la Conferința de Pace de la Paris după cel de-al doilea război mondial.

Dactilografierea originală cuprinde 240 de pagini, iar transcrierea şi stabilirea textului de pe manuscrisul revăzut de autor nu cu mult timp înaintea dispariției sale au fost realizate de doamna Zoe Millea Constantinescu, soția regretatului nostru compatriot care nu a înțeles niciodată să renunțe la naționalitatea română, numai oficialitatea comunistă de la Bucureşti făcând din el un apatrid. (...)

importanța acestei lucrări constă, pe de o parte, în faptul că discută cu luciditate şi în chip obiectiv istoria "chestiunii" Transilvaniei (...) şi, pe de altă parte, din faptul că sporeşte opera unui jurist român de reputație mondială cu o carte de tinerețe, revăzută la maturitate".

Evident, "Chestiunea Transilvaniei" poate fi găsită şi citită în biblioteci, ocazie cu care orice cititor avizat şi obiectiv îi poate aprecia valoarea, inclusiv pe cea "de întrebuințare". Ceea ce vrem să reproducem este doar o addendă a cărții, intitulată "Leontin Jean Constantinescu versus Jean - François Revel", scrisă în 26 octombrie 1978. .

Este vorba de o replică a lui Leontin Constantinescu la un articol ("România: unguri furioşi") apărut în publicația "L'Express" (director J. F. Revel) sub semnătura lui Edouard Bailby, articol în care "problema" minorității maghiare din România era pusă (în 1978!!!) în termenii cei mai autentici ai propagandei revizioniste maghiare din totdeauna.

Vom reproduce, din întreaga punere la punct, doar partea referitoare la perioada 1940-

1978, pentru ca cititorii să aibă prilejul de a cunoaşte şi părerea unui autentic artizan al Comunităţii Europene - jurist de talie internaţională - despre "chestiunea" în discuţie (ne referim la acei cititori cărora le-a scăpat cartea sau doar "addenda"):

"Ceea ce voiau ungurii nu era egalitatea democratică, ci dominaţia minorităţii lor, pe care nu o puteau obţine decât prin forţă şi arbitrariu. De aici politica Ungariei în cadrul axei Hitler -Mussolini, în mod oficial cu începere din 1939. Roadele acestei politici nu s-au lăsat aşteptate. Îndată după înfrângerea Poloniei şi a Franţei, în august 1940, prin arbitrajul de la Viena, Ribbentrop şi Ciano recompuneau fidela Ungarie, dăruindu-i aproape jumătate din Transilvania, în care se numărau 960 000 de unguri, dar şi 1 200 000 de români. Astfel, dominaţia minorităţii ungare era parţial (cu referire la teritoriu - n.n.) restabilită. Aceşti români au fost supuşi în această perioadă nu unui regim de discriminare, ci unuia de violenţă şi teroare fizică despre care pot prezenta cititorilor dvs. documente, dacă doriţi.

După capitularea României la 23 august 1944 şi după ocuparea ei de către URSS, această parte a Transilvaniei a fost redată României, conform declaraţiilor făcute de la bun început de către Aliaţi. Situaţia privilegiată a minorităţii ungare ar fi trebuit să ia sfârşit odată cu înfrângerea forţelor hitleriste care o instauraseră. Eroare! Minoritatea ungară a găsit, din păcate (...), o altă posibilitate: Înscrierea masivă în Partidul Comunist, care era, pentru toţi românii, un instrument al dictaturii şi al opresiunii comuniste, de inspiraţie sovietică. Minoritatea maghiară (împreună cu alte două) a fost rezervorul care a înzestrat cel mai mult administraţia, autorităţile de tot soiul, poliţia şi mai ales faimoasa Securitate cu elemente fidele politicii de oprimare exercitată de dictatura comunistă asupra întregii ţări. Când intelectualitatea română era exterminată de facto la Canalul Dunăre - Marea Neagră, intelectualitatea maghiară nu se număra printre victime, ci printre beneficiarii indirecţi sau chiar n aparatul de oprimare.

Printr-o complicitate care a contribuit la consolidarea dictaturii comuniste, minoritatea maghiară şi-a menţinut poziţia dominantă până către 1964. De atunci şi ea este supusă regimului de dictatură care oprimă ansamblul populaţiei ţării încă de la sfârşitul războiului. Ungurii se plâng, scrieţi dumneavoastră, de măsuri "umilitoare şi discriminatorii". Ungurii din Ungaria nu pot să locuiască la ungurii din Transilvania decât dacă aceştia sunt rude directe. Este exact situaţia românilor (având o cetăţenie străină) care vizitează România. Ungurii din Transilvania, scrieţi dvs., nu se pot duce în Ungaria decât o dată la doi ani. Este exact regimul de drept aplicat românilor, cu deosebirea că, de fapt, acest regim este mai restrictiv pentru ei. (...) Corespondenţa ungurilor este controlată, scrieţi dvs.; a românilor de asemenea. Nu vreau în nici un chip să justific asemenea măsuri. Vreau pur şi simplu să arăt că acestea, şi altele încă mai grave, nu sunt rodul unei discriminări antimaghiare, ci efectul dictaturii comuniste (...) dictatură la consolidarea căreia ungurii au contribuit activ din vremea când Ana Pauker şi acolitul ei, ungurul László Luka, erau stăpânii absoluţi ai României.

Scriu aceste rânduri cu tristeţe, căci cunosc greutăţile poporului maghiar, îi înţeleg drama, îi apreciez cultura, îi admir arta şi am multă simpatie pentru numeroşi prieteni unguri. Totuşi, dacă ungurii cred că şi-au pierdut "sufletul" pierzând Transilvania, unde au fost, sunt şi vor fi o minoritate (de altfel respectată, atâta vreme cât nu se vrea dominantă), riscă să-şi piardă raţiunea vrând să şi-l regăsească printr-o politică îndreptată împotriva unui fals adversar. Românii nu sunt inamicii ungurilor. Inamicul lor, ca al oricărui popor liber şi democrat, sunt dictaturile comuniste, pioni avansaţi ai imperialismului sovietic. Dacă ungurii încearcă să obţină Transilvania, de această dată cu ajutorul URSS, aşa cum ieri o făcuseră cu ajutorul lui Hitler, ei comit o nouă şi gravă eroare istorică".

Şi toate acestea le spune, în 1978 (!), unul din importanţii ideologi şi promotori ai UE, român plecat din ţară în 1941!

II
Ipocrizie Occidentală

Înainte de a trece la comentarea "addendei" reproduse în numărul anterior al revistei, să vedem cu ce s-a soldat intervenţia lui Leontin Constantinescu pe marginea articolului publicat în "L'Express". Singurul rezultat al intervenţiei cu pricina a fost următorul răspuns - politicos, ce-i drept - al directorului respectivului săptămânal parizian:

"Dragă Domnule,

Vă mulţumesc pentru scrisoarea dumneavoastră. Nu putem, din păcate, să publicăm întreaga dvs. punere la punct, care este puţin prea lungă, dar transmit această corespondenţă lui Edouard Bailby (autorul articolului - n.n.), care va face fără îndoială rectificările ce se impun cu ocazia unui viitor articol.

Primiţi, dragă Domnule, asigurarea distinselor mele sentimente."

Paris, 2 noiembrie 1978
Jean François Revel

Deci, materialul fiind prea lung (cu nimic mai lung, de fapt, decât reportajul lui Bailby, numai că ...), nu poate fi publicat în întregime. Ceea ce, pentru oricine ar fi însemnat publicarea lui parţială, nu şi pentru dl. Revel, care transmite corespondenţa subalternului său în vederea "rectificărilor ce se impun". Doar atât că - şi aceasta nu rezultă (şi nici nu avea cum să rezulte) din addenda de care ne ocupăm - dl. Bailby n-a mai făcut (nici până astăzi!) vreo rectificare vis-a-vis de cele afirmate în articolul întitulat "România: unguri furioşi". Ba dimpotrivă! Drept care, putem conchide că a fost vorba, din partea directorului de la "L'Express", de un simplu şi gratuit gest de politeţe, dictat de poziţia socială a autorului intervenţiei, şi de nimic altceva.

Mai este nevoie, oare, de vreun comentariu?

Dar nu ne-am propus un studiu comparativ al eficienţei lobby-ului maghiar şi al (in)eficienţei celui românesc, discrepanţa dintre acestea fiind de asemenea proporţii, încât întreprinderea ar fi mai mult decât inutilă. Cum să compari o politică de stat, veche de peste 80 de ani, pe care se cheltuiesc anual multe milioane de dolari, cu nişte sporadice iniţiative personale? Am vrut doar să arătăm că au existat (şi mai există, fără doar şi poate), totuşi, români, inclusiv de talia lui Leontin Constantinescu, care n-au pregetat, în exil, să-şi servească ţara şi neamul şi să le apere, cu consecvenţă şi curaj, interesele majore şi perene, interese ce transced ideologii sau conjuncturi vremelnice.

De ce curaj? Pentru că în lipsa unei coerenţe şi continuităţi pe care le pot asigura doar un cadru instituţionalizat, doar o politică de stat aidoma celei maghiare, orice iniţiativă personală ("incomodă") riscă nu numai ineficienţa, ci şi expunerea la oprobriul public, la diverse etichetări şi stigmatizări. Şi asta chiar şi (sau mai ales) în cazul celor ce şi-au probat, cu fapte nu cu vorbe, europenismul. Or, Leontin Constantinescu şi-a asumat, cu prisosinţă, acest risc. Cei ce i-au citit cartea (şi mai ales addenda acesteia) au putut-o constata, neîndoielnic.

De altfel, în prefaţa cărţii, caracterizarea ce i se face autorului "Chestiunii Transilvaniei" relevă, în principal, două trăsături fundamentale: curajul (de a aborda domenii noi în ştiinţă) şi fidelitatea (faţă de cauza unităţii Europei). Desigur, aceste două elemente nu sunt, de regulă, selective, facultative (evident, nu ne referim la discernământ, ci la

consecvență), fiind vorba de daturi structurale pe care, vorba aceea, le ai ori nu le ai. Putem afirma, fără teama de a greşi, că întreaga traiectorie existențială a lui Leontin Constantinescu a fost marcată de amintitele trăsături. Aceeaşi fidelitate a manifestat-o şi față de țara sa de obârşie, pentru a cărei dreptate s-a bătut o viață întreagă, de la a scrie o istorie a Transilvaniei pentru uzul unei Conferințe de Pace şi în vederea contracarării aspirațiilor revizioniste (de status quo, mai precis) ale vecinilor noştri de la Apus, până la a denunța imoralitatea împărțirii Europei în zone de influență sau a milita pentru o Europă unită în care fiecare țară să-şi poată menține, neştirbită, propria identitate, inclusiv teritorială. Oare ce altceva l-a determinat pe Leontin Constantinescu, în ultimele sale luni de existență, să-şi revadă manuscrisul din tinerețe şi să-l pregătească pentru publicare, dacă nu fidelitatea față de cauza dreaptă a României (indiferent de conjunctura politică internă a acesteia la acea vreme!) şi, firește, convingerea întemeiată că "problema" Transilvaniei se reactualizează?

Pe de altă parte, acelaşi curaj, care l-a făcut să "desțelenească" căi nebătătorite ale ştiinței juridice sau - de ce nu? - să supraviețuiască la patru infarcte miocardice, l-a ajutat pe ilustrul nostru conațional nu numai să se bată, împotriva "cursului jocului", pentru apartenența de drept a Ardealului şi pentru integritatea teritorială a României, dar să şi denunțe, public, ipocrizia politicii occidentale. Iată o mostră în acest sens, reprodusă de pe coperta din spate a cărții:

"Petiție către Otto de Habsburg" (parlamentar european cu însărcinări speciale pentru Europa Centrală - n.n.)

"Toate popoarele Europei Centrale şi de Est, prin sacrificiile şi suferințele lor, prin istoria, cultura şi aspirațiile lor, aparțin Europei, de care au fost separate cu forța prin acțiunea conjugată a lui Hitler şi a lui Stalin la începutul războiului şi de către Stalin şi Roosevelt la sfârşitul unui război care a fost câştigat în numele democrației şi al libertății şi pierdut printr-o pace încheiată în folosul unei tiranii totalitare, prin violarea dreptului fundamental al popoarelor, dreptul de a decide liber asupra destinului lor (...)"

Strasbourg, 22 octombrie 1979
L. J. Constantinescu

Vom înregistra oare, vreodată, o luare de poziție similară şi la nivel oficial?

Desigur, semnatarul "petiției", din care am reprodus un fragment, nu avea cum să ştie că peste numai zece ani mai marii lumii vor încheia un nou târg, nu la Yalta, ci la Malta de această dată, mutând "cortina de fier" ceva mai la răsărit şi îmbrăcând-o în "catifea", reconsfințind, practic, aceeaşi politică a zonelor de influență. (Vezi, în acest sens, "La cele mai înalte nivele" de Strobe Talbot). Dar aceasta este, dacă nu o altă chestiune, atunci una ce depăşeşte sfera analizei noastre. (Oricum, clubul select şi ermetic al țărilor de la Visegrad nu are şi nu poate avea o altă explicație!).

În rest, aceeaşi ipocrizie a Occidentului, pe care o denunță, cu decenii în urmă, Leontin Constantinescu.

III
Actualitatea unei "addende"

Addenda cărții lui Leontin Constantinescu frapează prin surprinzătoarea ei actualitate (reamintim că a fost scrisă în 1978) şi, pe de altă parte, prin multiplele confirmări pe care le aduce. Ne vom opri, în cele ce urmează, asupra câtorva dintre acestea.

Cititorii care ne-au urmărit pe parcursul anilor îşi vor fi amintind că am plasat debutul recrudescenței propagandei iredentiste maghiare undeva pe la începutul anilor '80, debut ce a coincis cu o sensibilă modificare de ton a emisiunilor în limba maghiară de la posturile de tipul "Europa Liberă" (sau chiar în presa din Ungaria) şi, pe de altă parte, cu o radicală schimbare a comportamentului minorității maghiare din Ardeal, de la izolare sau folosirea ostentativă a limbii maghiare în locurile publice sau chiar în relațiile oficiale şi până la acțiuni de agregare - regrupare, inclusiv geografică, vizând anumite zone de rezistență tradițională sau considerate ca având o importanță strategică. (Despre toate acestea am scris, pe larg, în "Scenarii pre şi postdecembriste", cap. XIII). Şi iată că addenda cu pricina vine să ne confirme, ba chiar să plaseze debutul respectiv către sfârşitul anilor '70.

În ceea ce priveşte maniera de abordare (care nu este nouă, deja în perioada interbelică reforma agrară din România fiind prezentată, de către propaganda iredentistă maghiară, ca mijloc de spoliere a proprietarilor unguri!), am semnalat în mai sus citatul ciclu (dar şi în partea a doua a "Istoriei în citate") că aceeaşi propagandă prezenta, peste hotare, toate măsurile discreționare şi opresive ale regimului Ceauşescu - de la demolări şi până la diversele încălcări ale drepturilor omului - ca pe nişte măsuri discriminatorii ce vizau exclusiv minoritatea maghiară. Şi iată că addenda de care ne ocupăm aduce şi în această privință o confirmare: deja în 1978, îngrădirea libertății de mişcare sau de comunicare, de pildă, erau prezentate ca "măsuri umilitoare şi discriminatorii" îndreptate împotriva ungurilor din România şi nu ca manifestări ale totalitarismului ce oprima, în egală măsură, toată populația țării, fără a face vreo deosebire între majoritari şi minoritari.

După cum, Leontin Constantinescu nu se sfieşte să rostească adevărul nici despre o altă răstălmăcire, mai mult decât ipocrită, a realității: ungurii n-au fost discriminați sub Ceauşescu, decât în măsura în care au fost privați de privilegiile de care s-au bucurat până atunci ca urmare a colaborationismului intens practicat cu forțele comuniste de sorginte sovietică. Atât şi nimic altceva! Ceea ce li s-a luat au fost Regiunea Autonomă Maghiară şi poziția dominantă în Ardeal, în structurile politice şi opresive din această parte de țară. Deci, nu discriminare negativă, ci încetarea unei discriminări pozitive obținută prin trădare!

Ne-am aflat printre foarte puținii care s-au atins de acest subiect tabu, învăluit în tăcere din motive de internaționalism proletar, în trecut, iar mai nou din cauza unui "internaționalism" de altă factură. Cu atât mai mult, o confirmare venită din partea unui artizan al Uniunii Europene - jurist de talie mondială - este în măsură să ne bucure. Mai ales în situația în care, astăzi, beneficiind de o nouă conjunctură favorabilă şi parazitând noi (vechi, de fapt) interese regionale, maghiarimea din Ardeal tinde şi este pe cale să-şi redobândească vechile privilegii.

Este momentul să le reamintim minoritarilor cu pricina, acum când îi aşteaptă un "nou statut juridic" şi o "legitimație de MAGHIAR", că pe vremea comunismului sovietic, pe vremea când România era condusă de linia NKVD-istă, practic sub ocupație militară, singurii colaborationişti fervenți din țară au fost ei - ungurii din Ardeal!

Este momentul, de asemenea, să-l mai citățm pe Leontin Constantinescu, pentru că

adevărul (încă) sună altfel dacă e rostit de la Saarbrücken sau la Strasbourg:

"Minoritatea maghiară (...) a fost rezervorul care a înzestrat cel mai mult administrația, autoritățile de tot soiul, Poliția şi mai ales faimoasa Securitate cu elemente fidele politicii de oprimare exercitată de dictatura comunistă asupra întregii țări. Când intelectualitatea română era exterminată de facto la Canalul Dunăre - Marea Neagră, intelectualitatea maghiară nu se număra printre victime, ci printre beneficiarii indirecți sau chiar în aparatul de oprimare."

Iar aceste afirmații nu sunt făcute "la cald", ci cu detaşarea oferită de cei 30 de ani scurşi de la faptele incriminate sau, mă rog, de la debutul acestora. Perioadă suficientă pentru informări, confirmări, decantări etc., mai ales la poziția şi posibilitățile unui om de talia lui Leontin Constantinescu. Nemaivorbind de faptul că trei dintre "constructorii" Canalului erau din familie, printre ei socrul şi cumnata eminentului jurist român, ultima reuşind, în 1972, să ajungă în Germania. Ca atare, Leontin Constantinescu a avut prilejul să se informeze şi direct, de la sursă - cum ar veni, inclusiv asupra componenței etnice a celor care au săpat, timp de patru ani, la respectivul canal. (A propos, oare cine i-a trimis la Canal pe socrul şi pe cumnata lui Constantinescu, atunci când în întreg aparatul Securității din Cluj nu se afla, la acea vreme, nici un român?)

Aceştia sunt oamenii care, împreună cu urmaşii lor, pozează, de peste 80 de ani, în victime ale şovinismului românesc! Aceştia sunt oamenii care ne dau lecții de toleranță, democrație şi europenism!

Şi, în fine, aceştia sunt oamenii care, sătui de atâta "discriminare", vor să ne transforme în cetățeni de rangul doi, arogându-şi un statut juridic privilegiat, cuvenit, dintotdeauna, "civilizatorilor" Bazinului Carpatic!

IV
"Problema transilvană" şi simbolistica unei coperte

Desigur, am mai zăbovi cu tragere de inimă şi - de ce nu? - cu un sentiment de mândrie la "Chestiunea Transilvaniei" a lui Leontin Constantinescu, carte cu valoare testamentară şi, totodată, un preţios punct de reper pentru debusolaţii "tranziţiei" noastre postdecembriste.

A sosit, însă, momentul să trecem la "Problema transilvană", de care ne vom ocupa, fireşte, cu mai puţin entuziasm.

Ceea ce frapează de la început este coperta cărţii, care întruchipează o "interpretare după "Cascada" lui M. C. Escher, litografie, 1961". Ce reprezintă această "interpretare"? O variantă hidrodinamică de perpetuum mobile: o roată de moară pusă în mişcare de un jet de apă ce cade de la înălţime, roată care, la rândul ei, redirecţionează apa propulsând-o pe un coridor ascendent până la nivelul "cascadei". Ce vrea să sugereze autorul "interpretării"? Probabil faptul că "problema transilvană" este perpetuă şi că aceasta se auto-întreţine prin nişte contradicţii ireconciliabile şi de nerezolvat în cadrul "statului naţional" sau poate chiar în condiţiile apartenenţei Ardealului la România. După cum, litografia cu pricina, aşa cum apare ea ("reinterpretată") pe coperta cărţii, poate fi şi o capcană întinsă editorilor de către autorul (nenominalizat) al copertei, pentru că ar putea exista şi o altă variantă de interpretare, variantă. la care ne raliem fără rezerve: orice "perpetuum mobile" fiind o utopie, indiferent de modelul la care se apelează, mişcarea (perpetuă) nu se autoîntreţine, ci este întreţinută din afară. (Deci, dacă rămânem la gravura în speţă, singura concluzie logică ar fi că nu apa pune în mişcare roata, ci invers). .

Realitatea este că "moara" la care se macină, fără întrerupere, "problema transilvană" este pusă în mişcare nu de existenţa reală a unor probleme intrinseci, ci de energiile vectorizate ale iredentismului maghiar, izvorâte din problema Transilvaniei, singura problemă reală ce poate intra în discuţie.

Desigur, ca în atâtea alte state alcătuite din "provincii istorice" sau provincii pur şi simplu, există - şi în România - particularităţi şi deosebiri zonale ce definesc un anumit specific local. Doar că acestea nu sunt, cel puţin în cazul nostru, nici esenţiale şi nici antagoniste, ele nedepăşind sfera pitorescului, a "culorii locale". Pe când ceea ce ne aseamănă şi ne uneşte, de la originea, limba, obiceiurile, spiritualitatea sau religia comune şi până la năzuinţa, transcedând secole şi milenii, de a ne reînchega statul naţional, sunt daturi fundamentale şi defăimătorii pentru coeziune, pentru aspiraţii centripete şi nu centrifuge.

În aceste condiţii, "problema transilvană" nu poate fi şi nu este a românilor ardeleni, iar problema Transilvaniei este şi românească doar în măsura în care, fireşte, nu putem asista pasivi la atacul iredentismului maghiar. Ca atare, orice abordare a subiectului care nu ţine cont de cele de mai sus este fie total artificială, fie profund tendenţioasă.

Că un Molnár Gusztáv, de pildă, după ce, constrâns de împrejurări, e nevoit să apeleze - faut de mieux - la modelul regional, nu poate juca cu cărţile pe faţă este lesne de înţeles, dar ce caută în acest joc nişte români? Că un politolog maghiar (născut în Ardeal şi expulzat din România, în 1988, pentru activitate antiromânească cu caracter iredentist) inventează o

"problemă transilvană" pentru a instrumenta, ca un prim pas, devoluția Ardealului, este de înțeles şi, pe undeva, firesc, dar ce caută în acest joc elita ghedesistă, promotorii "istoriei alternative" sau preşedinta Fundației Soros?

Cum pot nişte intelectuali români de marcă, chiar adepți ai descentralizării cu viză federativă, să participe la o dezbatere inițiată de un iredentist maghiar notoriu (am adus suficiente dovezi în acest sens, atât în partea a doua a "Istoriei în citate", cât şi în "Scenarii pre şi postdecembriste"), vizând devoluția unei părți a României, fără a-şi pune nici un moment problema mobilului care îl mână în luptă pe cetățeanul maghiar Molnár Gusztáv, ba chiar excluzând, ab ovo, orice posibilă legătură între preocuparea asiduă a acestuia pentru "viitorului Ardealului" şi revizionismul maghiar post-trianonic?

Şi, în fine, cum pot nişte intelectuali români, în aşa zisele replici la "Problema transilvană" a lui Molnár, să-i țină, de fapt, isonul, atunci când lucrarea citată şi, mai cu seamă, publicistica netradusă în româneşte a politologului maghiar (pe care ar fi avut obligația morală s-o cunoască) lasă să se întrevadă sau chiar arată explicit orientarea revizionistă a acestuia? (Vom reveni).

Să nu anticipăm, însă, şi să analizăm fiecare capitol al cărții, începând cu prefața d-nei Renate Weber intitulată "Dezbaterea".

Câteva pasaje sunt demne de reținut, fiind definitorii pentru lipsa de informare (ca să nu ne gândim la altceva mai rău) a celor ce se încumetă să dialogheze, "constructiv", cu dl. Molnár Gusztáv. De pildă:

"E posibil ca eu să nu am toate datele necesare, şi dacă este aşa fac mea culpa (cât de curând se va ivi ocazia - n.n.), dar nu cred că cineva, maghiar sau român, a elaborat în perioada regimului comunist teorii cu privire la autonomia Transilvaniei (...), De aceea mi se pare ridicol când se invocă amintirea "Regiunii autonome maghiare", fie că o fac românii care se tem de ea, fie că o fac maghiarii nostalgici. Despre ce fel de autonomie era vorba? Era cumva o regiune autonomă de ideologia comunistă? Dacă nu, atunci la ce servea ea, într-un regim al cărui scop era să controleze totul, iar pentru aceasta recurgea la asuprirea şi umilirea tuturor, indiferent de limbă şi apartenență națională? (...)"

Desigur, pentru chestiunea cu RAM ar fi suficient s-o trimitem pe dna Weber la addenda cărții lui Leontin Constantinescu, unde pot fi găsite toate răspunsurile la "nedumeririle" domniei sale. Dar, pentru că ne cam îndoim de sinceritatea acestor nedumeriri, să rămânem strict la text. Dna Renate Weber (intenționat sau nu) încurcă borcanele.

O dată, întrucât pe vremea RAM minoritatea maghiară din Ardeal reprezenta, în proporție covârşitoare, nu poporul asuprit şi umilit, ci exact tagma asupritorilor şi umilitorilor. În al doilea rând, oare de ce invocă românii respectiva enclavă cu teamă, iar ungurii o fac cu nostalgie? Pentru că RAM a reprezentat, pentru minoritarii români de acolo, şi o asuprire şi umilire de ordin etnic. Cât priveşte "autonomia față de ideologia comunistă", întrebarea este absurdă, atunci când minoritarii maghiari reprezentau (parazitau, de fapt) tocmai ideologia comunistă, folosind-o în scopul de a-şi păstra dominația etnică. (Ca să răspundem şi la nedumerirea referitoare la utilitatea respectivei autonomii). Pe de altă parte, de când presupune o autonomie regională autonomie față de ideologia după care se conduce statul tutelar? Are ştire dna Weber de vreo țară democratică în care există o regiune autonomă comunistă? Sau viceversa?

Iar cât priveşte inexistența unor teorii, elaborate în perioada regimului comunist, cu privire la autonomia Transilvaniei, este cazul, stimată dnă Weber, să faceți mea culpa. Nu numai teorii au existat, ci planuri detaliate şi veritabile conspirații, ba chiar şi încercări de finalizare a acestora, vizând autonomia Ardealului doar ca paleativ, în caz că anexarea

acestuia la Ungaria ar eşua.

Toate acestea s-au întâmplat în vara şi toamna lui 1956.

N-o spunem noi, nici autorităţile comuniste româneşti ale vremii, ci onorabilii istorici maghiari în publicaţii de specialitate. Consultaţi, în acest sens, stimată dnă Renate Weber, articolele "A nemzet forradalma" (Beke György - Erdélyi Magyarság, noiembrie 1993), "Magyarok a vádlottak padján" (Tofalvi Zoltan - E. M., Nov. 1993, pag. 2) sau "Megprobálo idö" (Czegö Zoltán - E. M., oct. 1994) şi vă veţi lămuri pe deplin. (Necunoscătorii limbii maghiare vor putea găsi, traduse în româneşte, fragmente edificatoare din amintitele articole, în "Istoria maghiaro-maghiară în citate", cap. XXXI, sau în "Scenarii pre şi postdecembriste", cap. XII).

Iar dacă mai adăugăm faptul că cei ce au iniţiat, elaborat, instrumentat şi demarat scenariul respectiv, profitând, fireşte, de statutul privilegiat de care se bucurau (în calitate de fervenţi colaboraţionişti ai regimului) şi de existenţa RAM (răsplată a colaboraţionismului respectiv), au fost exact conducătorii Universităţii Bolyai, împreună cu capii Bisericilor maghiare Romano-Catolice şi Reformate, vom avea un tablou complet al situaţiei pe care dna Weber o ignoră, se pare, cu desăvârşire. (Desigur, trădarea colaboraţioniştilor maghiari a fost aspru sancţionată, ea ducând, în câţiva ani, la pierderea tuturor privilegiilor, inclusiv lichidarea Regiunii Autonome Maghiare).

Aceştia sunt oamenii care dialoghează, "constructiv", cu Molnár Gusztáv şi acestea sunt premisele de la care se porneşte la drum. Adică, o totală necunoaştere (sau eludare) a datelor problemei. De altfel, finalul prefeţei este mai mult decât edificator în acest sens:

"Ce dovedesc ei (Molnár Gusztáv şi Gabriel Andreescu n.n.), şi acest lucru ar fi bine să slujească de model altora, este că orice subiect poate fi discutat şi că orice argument al interlocutorului trebuie luat în considerare, mai ales atunci când ştii că în spatele ideilor nu stau interese meschine, personale sau de grup, ci dorinţa sinceră de depăşire a propriilor limite".

Înduioşător!

V
"Problema transilvană" şi premisele false ale d-lui Molnár

"Orice subiect poate fi discutat şi (...) orice argument al interlocutorului trebuie luat în considerare, mai ales atunci când ştii (oare de unde? - n. n.) că în spatele ideilor nu stau interese meschine, personale sau de grup, ci dorința sinceră de depăşire a propriilor limite".

(Am citat din cuvântul înainte al d-nei Weber la "Problema transilvană")

Deci, dna Renate Weber ŞTIE (aşa, pur şi simplu) că în spatele ideilor şi argumentelor d-lui Molnár Gusztáv (autorul studiului "Problema transilvană", cel care a dat şi titlul cărții) nu stau interese meschine, personale sau de grup. Dar atunci despre ce interese este vorba, când în joc e viitorul unei părți de țară străină? De ce nu se ocupă dl. Molnár de devoluția "Dunántul" - ului, de pildă? Cum de interesul domniei sale, al "Fundației Teleki László" şi al "Institutului de Geopolitică" al acesteia, al cărui conducător este, se îndreaptă tocmai către Ardeal, parte integrantă a României? Pentru "a depăşi nişte limite"? Ce fel de limite? Ale bunului simț şi ale legii? Ale cercului "Limes" (grup iredentist subversiv, condus, în anii '80, de către Molnár Gusztáv, care pregătea minoritatea maghiară din Ardeal pentru "sfidările perioadei post-comuniste"), cerc ce a fost neutralizat în 1988, iar conducătorul său expulzat din România? Sau limitele "prea strâmte" ale actualelor granițe ale Ungariei?

Desigur, despre toate acestea am mai scris, pe larg, şi nu vom face nici o trimitere în acest sens, pentru că intenționăm să închinăm un capitol aparte "cărții de vizită" a politologului maghiar (care, printre altele, mai e şi consilier al MAE ungar, visiting profesor la Universitatea Babeş-Bolyai din Cluj etc.). De ce nu o facem acum? Pentru că vrem să analizăm, deocamdată, doar ceea ce dl. Molnár (şi onoratul GDS) au selectat pentru uzul publicului român, mai precis, al românilor necunoscători ai limbii maghiare. Asta, aşa, ca o cură de desensibilizare, pentru a diminua şocul impactului.

Deci, "Problema transilvană", un studiu geopolitic (şi nu numai) de Molnár Gusztáv, pentru a cărui "combatere" s-a adunat toată floarea ghedesisto - civică (Gabriel Andreescu, Miklos Bakk, Sorin Mitu, Renate Weber, Liviu Andreescu, Elek Szokoly + Antonela Capelle, Pogăcean şi Tom Gallagher), rezultând un volum, publicat în 1999, la Editura Polirom (laşi). Despre coperta cărții am mai discutat. Al doilea lucru care frapează (şi introduce în "temă") este motto-ul folosit de către dl. Molnar (un fragment din discursul rostit de Bethlen lstván, la 30 noiembrie 1933, la Londra):

"Beati possidentes (fericiții posesori – n.n.) ... sunt foarte departe de recunoaşterea faptului că au întins prea tare coarda în clipa victoriei şi că au abuzat de clipa prielnică în detrimentul intereselor vitale îndreptățite ale altor popoare. Dar există oare în viața națiunilor vreun alt moment în care ele să recunoască în fundul sufletului lor acest lucru, decât clipa în care e deja prea târziu?"

Ce vrea să spună prim-ministrul ungar al vremii este limpede - aluzia la învingătorii din primul război mondial şi la Trianon fiind mai mult decât evidentă - dar de ce recurge, oare, politologul maghiar (care nu are nimic de ascuns!) la acest motto?

Deci, este clar - mai puțin pentru dna Weber (et comp.) care, de această dată, are (au) la dispoziție "toate datele necesare" - că e vorba de "interesele vitale îndreptățite" ale Ungariei şi nu de interesele ("transetnice") ale ardelenilor sau de cele ale Ardealului ca zonă de complementaritate aparținând "Mitteleuropei" şi civilizației occidentale.

Nu ne îndoim de faptul că partenerii de dialog ai d-lui Molnár cunosc semnificația şi menirea unui motto, în general. Cu atât mai mult ne nedumereşte totala ignorare a celui

folosit, în cazul de față, de către politologul maghiar. D-nei Renate Weber, de pildă, care ştie "că în spatele ideilor nu stau interese meschine", nu-i spune nimic, oare, citatul cu care îşi începe studiul Molnár Gusztáv? Sau are şi domnia sa nişte "interese meschine" de ascuns?

Prima parte a studiului politologului de la TLA (Teleki László Alapitvány - Fundația T. L.) este construită pe o presupusă (şi falsă!) suprapunere. Dar mai bine să-i dăm cuvântul d-lui Molnár :

"Înainte de turul al doilea al alegerilor din noiembrie 1996 din România, staful electoral al lui Iliescu, în încercarea disperată de a evita înfrângerea suferită de PDSR în primul tur de scrutin, a publicat hărți demne de atenție (Adevărul, Evenimentul Zilei, Curierul Național, 13 noiembrie, 1996). Prima era preluată din celebra carte a lui Samuel P. Huntington, "The Clash of Civilisations" (Ciocnirea civilizațiilor) şi înfățişa granițele de est (est-europene) ale civilizației occidentale, iar a doua prezenta rezultatele primului tur de scrutin al alegerilor prezidențiale din România, ce urmau cu precizie linia de demarcație a lui Huntington pe teritoriul românesc. In Transilvania, pe care Huntington o include în civilizația occidentală, în primul tur de scrutin, după cum se ştie, a ieşit victorios peste tot candidatul opoziției - cu excepția județelor Hunedoara şi Maramureş - în timp ce în Vechiul Regat, inclus de el în Europa de Est ortodoxă, aproape pretutindeni a triumfat lliescu. (...) Iosif Boda, pe atunci şeful de campanie electorală a lui lliescu, a declarat de curând că el fusese de la început împotriva "folosirii acelor hărți, pentru că nu au o bază ştiințifică" (Beres Katalin, "Convorbire cu deputatul Boda Jozsef, în Brassoi Lapok, 13-19 iunie 1997). Dacă se referă la textul apelului electoral, are întru totul dreptate, însă respectivele hărți oglindeau cum nu se poate mai fidel realitatea".

lată, aşadar, punctul de plecare al viitoarei "demonstrații" molnariene (vizând temeiul şi necesitatea devoluției Ardealului) bazată pe două premise cu desăvârşire false. Şi nimeni dintre distinşii interlocutori ai politologului maghiar nu remarcă grosolănia contrafacerii. Ce este fals în cele două premise (harta lui Huntington şi "harta electorală" a primului tur de scrutin prezidențial din 1996)? Totul. Să începem cu linia lui Huntington. Citățm, pentru a împrăştia orice dubiu, un alt pasaj din "Problema transilvană":

"Această linie datează (...) de la crearea Sfântului Imperiu Romano-German în secolul X. (...) Începând din nord, linia se întinde de-a lungul a ceea ce sunt acum frontierele Finlandei, Rusiei şi ale statelor baltice, prin vestul Belarus, prin Ucraina, separând greco-catolicii de ortodoxie, prin România, separând Transilvania, cu populația ei maghiară catolică, de restul țării şi prin fosta Iugoslavie, de-a lungul frontierei ce separă Croația de celelalte republici. Desigur, în Balcani, această linie coincide cu divizarea istorică între imperiile austro-ungar şi otoman."

Ce este fals în cele de mai sus? Fireşte, istoria, în cazul de faţă, ne interesează mai puţin decât pe dl. Molnár. (Am avea, totuşi, şi aici o obiecţie: greco-catolicii din Belarus şi Ucraina apar nu în secolul X, ci în secolul al XVI-lea). Ne interesează, în schimb, prezentul şi pretinsa actualitate a liniei respective. Politologul maghiar, despre care nu putem presupune că nu ar cunoaşte datele reale (mai ales că este născut în Ardeal şi a trăit acolo până în 1988!), se preface a nu şti că în România există doar 1.640.000 de unguri, dintre care sub un milion şi jumătate în Ardeal, sau că procentul greco-catolicilor, determinat la acelaşi (ultim) recensământ, nu depăşeşte cifra de unu. (Unu la sută!). După cum, domnia sa se preface, iarăşi, a nu şti că 80 la sută din populaţia Ardealului este reprezentată de către români, 97 (nouăzeci şi şapte) la sută dintre aceştia fiind ortodocşi. Cum poate fi, atunci, Ardealul, locuit în proporţie de 77 (şaptezeci şi şapte) la sută de români ortodocşi, inclus în Europa catolico-protestantă? .

Iată, aşadar, falsitatea grosolană a liniei lui Huntington şi falsitatea şi tendenţiozitatea a tot ceea ce se construieşte pe această premisă contrafăcută!

Să trecem la amintita "hartă electorală". Dl. Molnár Gusztáv recurge, şi în cazul acesteia, la o speculaţie bazată pe eludarea datelor reale şi pe exploatarea unor aparenţe. Deci, turul întâi al "prezidenţialelor" din 1996, când Emil Constantinescu ar fi câştigat, detaşat, alegerile din Ardeal, în dauna lui Ion Iliescu (câştigător doar în Vechiul Regat), beneficiind de votul "occidental" al ardelenilor. Întreg eşafodajul este fals: dl. Molnár ignoră deliberat faptul că minoritatea maghiară, care (din motive etno-politice) l-a votat în unanimitate pe Constantinescu, în Ardeal reprezintă 20 la sută (şi nu 7% ca la nivel de ţară!) şi, pe de altă parte, că în Ardeal, la acea vreme, exista un partid românesc prin excelenţă regional - PUNR - care avea şi un candidat la preşedinţia ţării. Dacă dl. Molnár ar fi scăzut voturile udemeriste ale lui Emil Constantinescu şi le-ar fi trecut pe cele peuneriste lui Ion Iliescu, orice deosebire faţă de Vechiul Regat ar :fi dispărut. (Iar diferenţa din turul II, între Ardeal şi Vechiul Regat, a fost dată de faptul că cei un milion de votanţi maghiari ai lui Constantinescu se aflau, în proporţie covârşitoare, în Ardeal).

Iată, aşadar, marele secret al votului "occidental" din Ardeal, vot pe care politologul maghiar construieşte ficţiuni la fel de absurde ca şi linia lui Huntington.

Desigur, această încercare de a acredita o falsă "falie confesională" printr-o falsă "hartă electorală" (sau invers) nu este întâmplătoare, după cum nici faptul că respectiva linie reprezintă exact fosta graniţă de răsărit a imperiului austro-ungar nu este deloc întâmplător.

Că cele două "hărţi" (sau măcar una dintre ele) nu-i aparţin lui Molnár Gusztáv? Fie. Dar ce deosebire există între "fals" şi "uz de fals"? (Noi am zice că, de pildă, încercarea de a valorifica un tablou fals este incomparabil mai condamnabilă decât falsificarea în sine).

VI
De la semnificaţia unui motto - linia lui Huntington

Să revenim la motto-ul cu care îşi începe studiul dl. Molnár Gusztáv. Deci: "fericiţii posesori" (ai teritoriilor aparţinând, cândva, "Ungariei Mari" - "statele succesoare", în cazul de faţă) "au întins prea tare coarda în clipa victoriei şi au abuzat de clipa prielnică în detrimentul intereselor vitale îndreptăţite ale altor popoare" (ale poporului maghiar, în cazul de faţă). Cu alte cuvinte: Trianonul a fost un rapt teritorial, un act samavolnic întreprins de către învingători, în dauna Ungariei, profitând de conjunctura favorabilă a momentului.

De altfel, nimic nou în cele de mai sus, calificarea Trianonului drept Diktat fiind - şi astăzi - ceva la ordinea zilei, inclusiv în Parlamentul ungar. (A se vedea, în acest sens, declaraţiile, din 1966, ale celor ce conduc astăzi Ungaria, reproduse în "Istoria în citate", cap. IX. Pag. 78). Dar ce caută această idee în motto-ul unui studiu închinat devoluţiei Ardealului şi, mai ales, cum poate ea trece neobservată de către cei ce şi-au propus să dea o replică acestui studiu? Nemaivorbind de afirmaţia din prefaţa cărţii, care postulează faptul că "în spatele ideilor (dl. Molnár - n.n.) nu stau interese meschine, personale sau de grup"!

Sau nu este suficient de clar şi de convingător motto-ul folosit de către politologul maghiar? Dacă nu, atunci să redăm o altă idee a aceluiaşi conte Bethlen István, prim-ministru al Ungariei la acea vreme:

"Existenţa naţiunii maghiare depinde astăzi de chestiunea de a şti dacă ea va fi capabilă să stabilească stăpânirea sa cu precizie pe teritoriile limitate de Carpaţi, care constituie bazinul Dunării şi al Tisei. În limitele actuale ale statului ungar, această naţiune va pieri, dacă nu va reuşi să-şi asigure la timp stăpânirea teritoriilor fără de care existenţa sa independentă nu are nici un înţeles". (Citat reprodus după "România şi revizionismul maghiar", Aurel Gociman, Ed. Universul, 1934, pag. 249).

Este, de această dată, suficient de limpede? Mai e nevoie de vreo "decodare" a motto-ului cu care îşi începe lucrarea Molnár Gusztáv? Mai este cazul să discutăm despre existenţa sau inexistenţa unor "interese meschine" aflate în spatele ideilor politologului maghiar?

La urma urmei, ne-am putea opri aici, dar ne interesează nu atât Molnár Gusztáv, cât "replica" ghedesistă (că românească n-o putem numi) la "Problema transilvană". Drept care, va trebui să ne continuăm demersul.

Am văzut, până acum, motto-ul lucrării, semnificaţia lui inconfundabilă, precum şi falsitatea premiselor de la care porneşte autorul studiului de care ne ocupăm. Să trecem în revistă, în cele ce urmează, momentele mai semnificative ale "demonstraţiei" molnariene:

"Desigur, în Balcani, această linie (a lui Huntington - n.n.) coincide cu divizarea istorică între imperiile austro-ungar şi otoman. Aceasta este frontiera culturală a Europei şi în lumea posterioară războiului rece; ea este, de asemenea, frontiera politică şi economică a Europei şi a Occidentului.

Paradigma civilizaţională produce astfel un răspuns bine conturat şi evident la întrebarea cu care se confruntă vest-europenii: unde se termină Europa? Europa se termină acolo unde creştinătatea occidentală se termină şi încep islamul şi ortodoxia. (...) Identificarea Europei cu creştinătatea (occidentală - n.n.) conferă un criteriu clar pentru admiterea de noi membri în organizaţiile occidentale. (...)

Logica civilizaţiilor dictează un rezultat similar în ceea ce priveşte extinderea NATO. (...)

Popoarele din Europa Centrală au subliniat de asemenea semnificaţia acestei linii de divizare. Ţările care au făcut progrese semnificative în a se dezbăra de moştenirea comunistă şi s-au mişcat în direcţia politicii democratice şi a economiei de piaţă sunt separate faţă de cele care nu au acţionat astfel printr-o linie ce divide catolicismul şi protestantismul, pe de o parte, de ortodoxie, pe de altă parte. (...)

Mentalitatea occidentală, cultura politică şi juridică occidentală nu - mai - pot fi însuşite în epoca modernizării mondiale pentru că trăsăturile caracteristice ale civilizaţiei occidentale s-au format toate în secolele ce au precedat modernizarea. (...)

Problema care se pune acum este: ce se va întâmpla cu acele fragmente de Mitteleuropa (Europa Centrală - n.n.) care renasc astăzi în condiţiile ambigue ale democraţiei est-europene şi care rămân în afara noilor graniţe orientale ale Occidentului? Ce se întâmplă cu acele teritorii periferice care din punct de vedere cultural aparţin Occidentului, iar istoric Europei Centrale, şi care, după lungile decenii ale centralizării forţate impuse de totalitarisme de dreapta şi de stânga, direct proporţional cu afirmarea democraţiei, se distanţează din ce în ce mai spectaculos de regiunile est-europene ale statelor cărora le aparţin?"

Aici va trebui să ne oprim puţin, nu pentru a prelungi "suspans"-ul, nici pentru a strecura vreun "spot publicitar" şi nici măcar pentru că am fi ajuns la "hic iacet lepus". (Era normal să ajungem aici: de la macro la micro-geopolitică şi, pe de altă parte, de la iredentismul maghiar la un echivalent "civilizaţional" al acestuia, de la Ungaria care se tânguie după Ardeal, la Europa care se mistuie de grija şi dorul fragmentelor de Mitteleuropă rămase în afara liniei REALE de demarcaţie între catolicism-protestanţi şi ortodocşi). Dacă ne oprim, o facem pentru că o scurtă "epicriză de etapă" se impune. Deci, Europa se termină, din punct de vedere civilizaţional, politic şi economic, pe linia lui Huntington, linie ce corespunde, în ceea ce ne priveşte, cu fosta graniţă de est a imperiului austro-ungar. Această împărţire este absolută şi ireversibilă, întrucât, chiar în situaţia în care am fi dispuşi să renunţăm la întreaga noastră zestre spirituală şi identitară, în general, am avea nevoie pentru aceasta de mai multe secole (vreo zece). Ca atare, integrarea noastră (şi a celorlalţi aflaţi dincoace de fatidica linie) în structurile europene şi euro-atlantice este o utopie. Dar, pentru că există nişte fragmente de "Mitteleuropă" care trebuie recuperate din ghiarele ortodocşilor, spre a fi redate - nu Ungariei, Doamne fereşte! - ci Occidentului catolico-protestant, va trebui - nu-i aşa? - întreprins ceva. Ce anume? Înainte de a ne întoarce la "soluţia" molnariană, să mai remarcăm ceva: pentru Molnár Gusztáv revenirea Ardealului ("care din punct de vedere cultural aparţine Occidentului, iar istoric Europei Centrale") la patria mamă - România nu a însemnat altceva decât supunerea acestuia la "lungi decenii de centralizare forţată, impusă de totalitarisme de dreapta şi de stânga".

Deci aşa: Trianonul un Diktat, reîntregirea ţării un rapt teritorial imperialist, iar menţinerea Ardealului (cucerit!) în interiorul statului român o expresie a centralizării forţate, impusă de un regim totalitar!

Şi, din nou, distinşii parteneri de dialog ai d-lui Molnár trec pe lângă cele de mai sus fără nici cea mai mică tresărire de conştiinţă sau măcar de orgoliu.

Trecem peste principiile Wilsoniene de autodeterminare, peste realitatea şi semnificaţia Marii Adunări Naţionale de la Alba Iulia, peste voinţa liber exprimată a românilor din Ardeal de a se uni necondiţionat cu Ţara şi îi adresăm politologului maghiar o singură întrebare:

- Pentru numele lui Dumnezeu, cum puteţi, stimate d-le Molnár Gusztáv, să acuzaţi totalitarismul din România vremii respective, atunci când Ungaria interbelică şi-a început cariera istorică cu o dictatură bolşevică, pentru a o continua cu una de tip fascist, atunci când,

de pildă, scriitorii dumneavoastră, pentru a eluda cenzura horthystă, veneau în România ca să-şi publice operele? Nemaivorbind de faptul că n-aţi avut, în Ungaria interbelică, nici vot universal şi secret, nici reformă agrară şi cu atât mai puţin vreo urmă de descentralizare! Iar ungurii din Ardeal au beneficiat, din toate punctele de vedere, de mai multe drepturi decât cei din Ungaria!

De fapt, n-ar trebui să ne mire "punerea în scenă" a dl. Molnár, ci, mai degrabă, detaşarea suspectă a elitei ghedesiste care, chiar şi atunci când nu împărtăşeşte unele puncte de vedere sau concluzii molnariene, le combate, după cum vom vedea, cu nişte argumente totalmente rupte din contextul real al problemei, de parcă ar fi vorba de o ţară străină de care ne despart mii de kilometri (sau ani) şi nu de România de astăzi şi de o parte integrantă a acesteia, nu alta decât vatra ei străbună.

VII
Molnár Gusztáv - între paralogică şi rea-credinţă

Desigur, pe orice premisă falsă se poate construi o demonstraţie logică, doar atât că, în acest caz, rezultatul demonstraţiei va fi la fel de fals ca şi respectiva premisă, iar întreg edificiul va intra sub incidenţa a ceea ce în psihiatrie se defineşte prin termenul de paralogică.

Numai că demonstraţia d-lui Molnár Gusztáv prezintă, la rândul ei, numeroase fisuri. Altfel spus, pe parcursul acesteia apar destule elemente care învederează falsitatea premisei şi, totuşi, domnia sa persevereză vădind nu paralogică, ci rea-credinţă. Care sunt aceste elemente? Să le luăm pe rând:

"Identificarea Europei cu creştinătatea occidentală (deci, catolică-protestantă - n.n.) conferă un criteriu clar pentru admiterea de noi membri în structurile occidentale". Ce caută atunci Grecia în UE? Sau:

"Logica civilizaţiilor dictează un rezultat similar în ceea ce priveşte extinderea NATO". Ce caută atunci Turcia în NATO? (Sau Grecia ortodoxă?)

Trebuie să înţelegem că "Europa se termină unde creştinătatea occidentală se termină şi încep islamul şi ortodoxia", doar de la Huntington încoace? (deci de pe la începutul anilor '90?) Dar parcă se vorbea de "Sfântul Imperiu Romano-German" şi de secolul al X-lea?! Să mergem mai departe:

"Popoarele din Europa Centrală au subliniat de asemenea semnificaţia acestei linii de divizare. Ţările care au făcut progrese semnificative în a se dezbăra de moştenirea comunistă şi s-au mişcat în direcţia politicii democratice şi a economiei de piaţă sunt separate faţă de cele care nu au acţionat astfel printr-o linie ce divide catolicismul şi protestantismul, pe de o parte, de ortodoxie, pe de altă parte".

Cum poţi să pui progresele acestor ţări pe seama unor diferenţe confesionale care ar fi determinat, pe plan LOCAL (şi prin eforturi LOCALE), "mişcarea spre democraţie şi economie de piaţă", atunci când ai postulat, de la început, că Europa se termină pe linia lui Huntington, iar singurul criteriu de admitere a unor noi membri în structurile europene şi euro-atlantice este apartenenţa la creştinătatea occidentală?

Ca atare, "demonstraţia" d-lui Molnár este nu numai paralogică, ci şi ilogică!

Să ne întoarcem, însă, la marea durere a politologului maghiar (şi nu numai), la obsedanta întrebare: "ce se va întâmpla cu acele teritorii periferice care din punct de vedere cultural aparţin Occidentului, iar istoric Europei Centrale, şi care (...) se distanţează din ce în ce mai spectaculos de regiunile est-europene ale statelor cărora le aparţin?" Este vorba, firește, în primul rând (şi în ceea ce ne priveşte) de Ardeal, dar şi de "Felvidék" (sudul Slovaciei), "Kárpátalja" (Ucraina subcarpatică) şi "Vajdaság" (Voivodina).

Desigur, dl. Molnár îşi pune această ("hamletiană"!) întrebare nu ca ungur, ci ca european, nu ca exponent al revizionismului maghiar, ci ca reprezentant al "creştinătăţii occidentale", ca purtător de cuvânt al Occidentului îngrijorat de soarta acelor "fragmente de Mitteleuropa rămase în afara graniţelor orientale ale Europei". Să vedem, în continuare, (para sau i)logica la care recurge, în această deghizare, politologul maghiar. De pildă:

"După ce Bucureştiul (...) a considerat că Transilvania este incapabilă să se administreze singură, provincia proaspăt obţinută a fost năpădită de "funcţionari şi apostoli" din vechiul regat. Această tradiţie glorioasă au continuat-o în vremurile comuniste "comisarii balcanizării" ... "

Cele de mai sus sună de parcă Transilvania s-ar fi autoadministrat până atunci, iar Marea Unire ar fi privat-o de acest privilegiu. Să lămurim lucrurile: Transilvania s-a bucurat de un statut de autonomie juridică între 1526 şi 1867, mai întâi ca principat autonom sub suzeranitate otomană, apoi ca provincie aulică a Curţii de la Viena, practic parte componentă a Imperiului Habsburgic. Încorporată, prin înţelegerea "dualistă" de la 1867, în Ungaria, această autoadministrare (limitată şi ea) a încetat cu desăvârşire. (Pe de altă parte, beneficiarii acesteia erau tot cei din Unio Trium Nationum - unguri, saşi şi secui - cu excluderea quasi totală a românilor, inclusiv confesional, printre cele patru religii acceptate la 1568 nefigurând şi cea ortodoxă. Abia în dieta de la Sibiu din 1863 - 1864 Curtea imperială a încercat să ofere o platformă reală de afirmare pentru românii ardeleni, încercare eşuată iniţial din cauza boicotului maghiar, mai apoi datorită creării statului dualist austro-ungar. În condiţiile date, ce trebuia să facă statul român în 1920, să acorde autonomie Ardealului, şi încă una "pluralistă"? nemaivorbind de faptul că la Alba Iulia, în 1918, românii ardeleni au hotărât unirea NECONDIŢIONATĂ cu Ţara şi nu altceva!

Cât priveşte chestiunea cu "funcţionarii şi apostolii" din Vechiul Regat care "au năpădit provincia proaspăt obţinută", noi ştim cu totul altceva: ştim că la Bucureşti, în 1920, cuvântul de ordine era "Să vină ardelenii!" Şi ardelenii au venit: nu nehotărâtul şi prudentul Iuliu Maniu (care a refuzat propunerea de a conduce guvernul României Mari!), ci Alexandru Vaida-Voevod. Numai că guvernarea acestuia a fost un veritabil fiasco, sursă de amară deziluzie pentru toţi cei ce aşteptau de la fruntaşii Partidului Naţional din Transilvania, dacă nu minuni, măcar competenţă şi, vorba unui contemporan, "un alt fel de a face politică". N-a fost să fie! (Şi nici nu avea cum să fie, după o viaţă petrecută exclusiv în opoziţie, şi aceea cu caracter pur naţional!)

Drept care, năvala "funcţionarilor şi apostolilor" ar fi fost, oarecum, îndreptăţită. Dar, în realitate, ea n-a depăşit limitele firescului, fiind vorba, totuşi, de un stat naţional unitar în care, după cum se exprima Goga, "libera circulaţie a energiilor" era un fapt cât se poate de normal. Că aşa a fost, o pot confirma suficiente date şi statistici. Nu vom apela la acestea (am făcut-o cu alte ocazii), rezumându-ne, de această dată, la o probă mai puţin convenţională: un album de caricaturi ale notabilităţilor Clujului interbelic, de Paul Marle, editat în 1932, întitulat "Les intellectuels du Cluj" ("caricatures - salons de la vie politique, économique, comerciale et sociale"). Ei bine, printre cele o sută de caricaturi, reprezentând somităţi ale amintitelor domenii, nu figurează decât şapte regăţeni (Iliescu, Ionescu, Nicolaescu, Popescu, Rădulescu, Săulescu şi Muică), restul fiind ardeleni neaoşi, de la Bariţiu, Bârsan, Boilă, Bratu, Comşa sau Haţieganu şi până la Negrea, Nicoară, Pop, Pordea, Stanca sau Tilea. (Şi aici nu este vorba doar de rezonanţa unor nume de familie, ci de faptul că pe toţi din urmă i-am cunoscut, dacă nu personal, atunci din relatările tatălui meu, posesorul exemplarului cu numărul 127 - din cele 250 editate în total).

Iată, aşadar, procentul real al "funcţionarilor şi apostolilor" d-lui Molnár, care "au prins cheag", până în 1932, în "capitala" Transilvaniei! Credem că şapte la sută este un procent cât se poate de rezonabil.

În ceea ce-i priveşte pe "comisarii balcanizării" din perioada comunistă, i-am recomanda politologului maghiar să citească addenda cărţii lui Leontin Constantinescu, pentru a-şi aduce aminte ce fel de "comisari" au operat în Ardeal până prin 1959. Pentru că colaboraţionismul maghiar din anii '40 şi '50 a asigurat nu numai dominaţia minorităţii maghiare asupra majoritarilor români din Ardeal, dar a blocat în mare măsură şi ascensiunea profesională a acestora, în toate domeniile, ceea ce a generat - după eliminarea celor ce au înşelat încrederea investită în ei şi au abuzat de privilegiile acordate - un veritabil gol, o autentică criză de "cadre de nădejde". Acesta a fost momentul, obiectiv, în care s-a produs infuzia de "comisari ai balcanizării" - ca să folosim expresia d-lui Molnár - numai că această

infuzie a avut un caracter politic în primul rând, conotația "balcanică" fiind secundară celor expuse mai sus.

Aşa - şi nu altfel! - s-au întâmplat lucrurile cu aşa-zisa balcanizare a Ardealului în perioada comunistă.

Să trecem mai departe cu analiza textului molnarian. Iată un alt fragment în care logica şchiopătează:

"Identitatea culturală pronunțată a românilor ardeleni, cu un caracter evident mai occidental decât al regățenilor, precum şi existența comunității maghiare relativ numeroase şi bine organizate şi atitudinea sa consecvent opozițională față de naționalismul postcomunist au dus la faptul că, (...) în România, Ardealul de astăzi, adică cel luat în sens larg, ca fragment central-european, poate juca un rol determinant în ceea ce priveşte viitorul întregii țări".

Adică cum? După ce afirmi că dincolo de linia lui Huntington nu va mai exista nici un fel de integrare europeană sau euro-atlantică, după ce deplângi soarta fragmentelor de Mitteleuropă rămase dincolo de frontiera REALĂ (şi nu huntingtoniană) a Europei catolico-protestante şi cauți o soluție salvatoare (prin devoluție, după cum vom vedea) pentru acestea, cum mai poți vorbi de "rolul de locomotivă" al Ardealului pentru restul României? Sau nu aceasta înseamnă "un rol determinant în ceea ce priveşte viitorul întregii țări"?

Probabil că înseamnă altceva. Cu totul altceva. De altfel, ne-am convins că urmărirea demonstrației paralogice sau chiar ilogice a d-lui Molnár nu mai are nici un sens. Ca atare, renunțând şi la "capitolul special" închinat "cărții de vizită" a politologului maghiar, restul textului îl vom analiza în paralel cu materialul ce urma să constituie sursa amintitului "profil" (real) al acestuia. Adică, în cele ce urmează, vom confrunta ceea ce a scris dl. Molnár pentru românii necunoscători ai limbii maghiare, cu ceea ce scrie domnia sa, de vreo zece ani încoace, în publicațiile de limbă maghiară, confruntare ce va risipi toate aparențele de paralogică sau lipsă de logică din discursul molnarian rezervat românilor. Aceasta, însă, într-un capitol viitor şi nu înainte de a lămuri, în detaliu, problema devoluției.

VIII
Devoluția scoțiană şi Ardealul

Va trebui să ne întoarcem, spre a nu lăsa loc interpretărilor eronate, la albumul în care caricaturistul francez Paul MarIe a imortalizat, sub titlul poate prea pompos de "Les intel1ectuels du Cluj" (intelectual însemna, la acea vreme şi în accepțiunea curentă, om cu carte), o sută din notabilitățile Clujului interbelic. S-ar putea naşte întrebarea: dacă şapte dintre acestea erau români regățeni, iar restul ardeleni, unde erau reprezentanții minorităților naționale din Ardeal? Au fost aceştia, la vremea respectivă, marginalizați în aşa măsură încât să fie ocoliți până şi de interesul unui caricaturist străin? Să fi fost, oare, respectivul album o lucrare comandată, cu finalitate pro domo, inițiată de către românii clujeni?

Să fim serioşi! Am mai spus-o şi o repetăm: minoritatea maghiară (şi nu numai ea) din România interbelică s-a bucurat, efectiv, de toate drepturile pe care i le garanta Constituția din 1923, în rând cu românii, ba am putea spune, cu temei, că în ceea ce priveşte libertățile fundamentale ale omului era net avantajată față de ungurii din Ungaria. Că ar fi fost exclusă din administrația publică? Fals! O parte din ungurii vizați, nefiind dispuşi să depună jurământul de loialitate față de statul român, s-au autoexclus din aceasta. Atât şi nimic altceva! În rest, cu precădere în sectorul privat (căruia îi aparțineau, aproape în exclusivitate la acea vreme, industria, comerțul, sistemul bancar, etc.), preponderența maghiară era notabilă. Nemaivorbind de tipografii, presă sau publicații, în general (unde, pe cap de locuitor, discrepanța în favoarea ungurilor era flagrantă). Deci, nici vorbă de marginalizare, ci dimpotrivă.

Să revenim, însă, la albumul cu pricina. Desigur, în capitolul respectiv noi ne-am propus doar să demontăm o falsă idee a d-lui Molnár, cea cu invazia "funcționarilor şi apostolilor" meniți a "balcaniza" Ardealul. Drept care, accentul a fost pe procentul de (doar) şapte la sută a acestora în anul de grație 1932. Cât priveşte "partea ardeleană" şi prezența minoritarilor maghiari (şi nu numai maghiari) în paginile albumului, vom face, în cele ce urmează, cuvenita rectificare (completare, de fapt). Care era procentul de unguri (şi nu numai) printre notabilitățile Clujului interbelic, aşa cum se poate deduce acesta din interesul personal (real şi neinfluențat) al unui caricaturist străin - ce a petrecut mai mulți ani în oraşul de pe Someş - față de realitățile urbei respective la acea vreme?

Iată bilanțul cu pricina. Din cei 93 (inclusiv la sută) de ardeleni (restul fiind regățeni) 13 sunt unguri (Bartha, Csiky, Czitrom, Farkas, Forgács, Kiss, Kopár, Ligethy, Ligeti, Pálffy, Radnay, Rozsa, Sebestyén), 5 germani (Adler, Fischer, Gänge, Keusch, Ritook) iar 4 evrei (Diamandt, Lichtman, Mozes, Neumann). Deci, 7 români regățeni, 71 români ardeleni şi 22 minoritari ardeleni - unguri, germani şi evrei. (De notat că aproape toți evreii şi germanii aveau prenume maghiar!)

Iată, aşadar că procentul respectiv se pliază pe cel constatat într-o apreciere mai veche a noastră asupra regionalismului Enciclopediei ("Române") Minerva. Mai poate cineva să vorbească despre "comisarii balcanizării" sau - în egală măsură - despre marginalizarea (sau chiar oprimarea) minorităților naționale în Ardealul interbelic, fără a cădea în ridicol?

A sosit, însă, vremea să închidem această (poate) prea lungă paranteză şi să ne ocupăm, aşa cum am promis în capitolul precedent, de "devoluția Ardealului", devoluție ce mizează tocmai pe regionalismul unor elite ardeleneşti.

Înainte de a aborda subiectul propriu-zis, împreună cu filierele, implicațiile şi mizele sale reale, să vedem ce este, la urma urmei, această devoluție, care îşi propune ca țintă aşa

zisul "model scoțian". Reproducem, în acest sens, din "Cartea Albă" (din 1997) a guvernului laburist al Marii Britanii, care, în capitolul său introductiv, precizează atribuțiile parlamentului scoțian, precum şi noile relații juridice dintre Scoția şi Regatul Unit:

"Parlamentul Scoțian deține prerogativele legislative într-o arie foarte largă de probleme care afectează Scoția. Executivul scoțian, coordonat de un prim-ministru, va funcționa în acelaşi fel ca şi guvernul britanic şi va răspunde în fața parlamentului scoțian. Parlamentul şi executivul scoțian vor fi responsabili de:

- Sănătate, inclusiv Serviciul Național de Sănătate al Scoției, precum şi sănătatea publică şi mentală;
- Educație şi instrucție, incluzând nivelurile preşcolar, primar, gimnazial, liceal şi universitar; programele şi politicile educaționale;
- Administrația locală, finanțările locale, protecția socială, sectorul voluntar, asigurarea de locuințe, refacerea zonelor, supravegherea şi planificarea construcțiilor;
- Dezvoltarea economică şi a transportului, inclusiv responsabilitatea pentru dezvoltarea economică a Scoției; acordarea de sprijin şi asistență financiară sau de altă natură industriei şi afacerilor scoțiene; promovarea comerțului şi a exportului; investiții interne; turism; părți ale sectorului energetic; administrarea fondurilor structurale europene; chestiuni legate de transportul rutier, feroviar, aerian şi maritim;
- Afacerile şi legislația interne, codul civil şi codul penal, sistemul judiciar şi de cercetare penală, inclusiv poliția şi penitenciarele; asistența legală; eliberarea deținuților cu condamnări pe viață şi a celor deținuți în urma unor erori judiciare; chestiuni electorale; apărarea civilă şi intervențiile în caz de catastrofe;
- Mediul, intrând aici politicile de protecție a mediului şi chestiunile legate de poluarea aerului, apei şi solului; protecția pânzei freatice;
- Agricultura, pescăriile şi domeniul forestier;
- Sportul şi artele, incluzând Consiliul Sportiv Scoțian, Consiliul Scoțian al Artelor şi instituțiile naționale;
- Cercetarea şi statistica referitoare la domeniile delegate." (Adică toate cele enumerate mai sus - n.n.).

Deci, parlament propriu, guvern propriu, cu atribuții şi responsabilități în măsură să le justifice - cu prisosință - existența şi, putem spune liniştiți, chiar un stat propriu. Ce mai rămâne atunci pentru Marea Britanie? În esență - scăzând toate competențele delegate - prerogativele acesteia se rezumă la următoarele (citățm din aceeaşi sursă):

- "Politica externă a Marii Britanii în relație cu Europa";
- "Securitatea națională a Marii Britanii"·
- „Scoția rămâne parte integrantă a Marii Britanii, iar regina rămâne şeful statului Marii Britanii";
- "Parlamentul Marii Britanii este şi va fi în continuare suveran".

Suveran peste ce? Prin ce se mai manifestă această suveranitate? Numai prin obligații? Prin obligația de a apăra Scoția şi de a-i reprezenta interesele față de Europa? Şi toate acestea

doar pentru că Scoția binevoieşte să se considere parte integrantă a Marii Britanii şi să o recunoască pe regină ca şef al (supra)statului?

Cât priveşte relația cu Europa, pe lângă "administrarea fondurilor structurale europene", se mai specifică, în aceeaşi Carte Albă, următoarele: "Parlamentul Scoției va fi împuternicit să evalueze propunerile legislative ale Uniunii Europene. Se va crea un birou al Scoției la Bruxelles pentru susținerea intereselor Scoției". (Ne întrebăm, în fața celor de mai sus, ce nevoie ar mai avea Scoția de "reprezentarea intereselor", sau cu ce ar mai putea Marea Britanie să reprezinte, în plus, interesele acesteia față de Europa?)

Până la urmă, totul se reduce la satisfacerea orgoliului britanic, prin menținerea, mai mult teoretică, a "regatului unit", iar în ceea ce-i priveşte pe scoțieni (națiune aparte, de origine celtică, autohtonă, practic, în raport cu anglo-saxonii, stat propriu datând din secolul VI, ce este supus de englezi abia în secolul XIV - temporar - pentru a fi inclus definitiv în "regatul unit" doar în 1707), acceptarea unui compromis menit a constitui un pas înainte spre redobândirea independenței totale de odinioară.

Treaba lor, vor spune unii, a scoțienilor şi a englezilor. Da, numai că acest model (scoțian) de devoluție, constând din cele prezentate mai sus (un statut, practic, la granița independenței totale!), este propus, de către politologul maghiar Molnár Gusztáv, în "Problema transilvană", pentru Ardeal, ca unică soluție de rezolvare a "problemei" transilvane!

Ce au în comun Scoția şi Ardealul? Noi am zice că un singur lucru: amândouă au fost ținta (şi victima) unor pofte imperiale de nestăvilit, timp de multe secole. Atât şi nimic altceva! Numai că "modelul scoțian" ar fi fost actual şi ar fi putut, eventual, să schimbe (sau să întârzie) mersul istoriei, pe vremea monarhiei austro-ungare. În nici un caz astăzi! Ceea ce Scoția a dobândit, parțial, în 1997, Ardealul a realizat în 1918, respectiv 1920. Adică autodeterminarea! Iar aceasta a vizat (şi realizat) nu devoluția, nu independența, ci unirea cu România! Iar cei ce, astăzi, militează pentru devoluția Ardealului nu pot reprezenta şi nu reprezintă interese româneşti!

Vom reveni, pe parcurs, asupra celor de mai sus. Deocamdată, cele reproduse din "Cartea Albă", referitor la prerogativele parlamentului şi executivului scoțian, seamănă "surprinzător" cu revendicările UDMR formulate în platforma program a uniunii formulate deja în 23 XII 1989: "sistem local de autoguvernare a minorității maghiare; autonomia obştilor săteşti; dezvoltarea unei rețele sanitare proprii; libertate totală pentru cercetarea ştiințifică în limba maternă; rețea independentă de învățământ în limba maternă, de la creşă până la universitate ... " şi aşa mai departe. (Am citat din numărul din 6 aprilie 1990 al publicației "Erdélyi Hirado", organ de presă al UDMR).

Premoniție? Pură coincidență? Să fim serioşi! Este vorba de nişte obiective "de etapă", care, după eşuarea "modelului etnic", au fost transferate "modelului regional", pentru a cărui realizare s-a apelat, printre altele, la precedentul "scoțian". Succesul acestuia, din 1997 a determinat reorientarea strategiei spre devoluție, "Problema transilvană", scrisă de către M. G. În 1998, nefiind altceva decât unul din primii paşi în direcția instrumentării acesteia (alături de apariția lui Sabin Gherman şi de introducerea "modelului regional", prin intermediul Grupului Reformist al lui Toro Tibor, în sfera de decizie a UDMR).

Iar ghedesiştii, în "detaşarea" lor iresponsabilă, au mijlocit lansarea în public a conceptului devoluției, contribuind din plin, după cum vom vedea, dacă nu la receptarea entuziastă a acestuia, cu siguranță la crearea unor premise favorabile, alimentând regionalismul ardelean prin confirmarea incompatibilităților ce ar exista, din punct de vedere istoric, cultural şi mentalitar, între Ardeal şi Vechiul Regat.

IX
Fața necosmetizată a d·lui Molnár şi "gândul său ascuns"

Reamintim că am renunțat atât la preconizatul "medalion Molnár", cât şi la analiza convențională a textului molnarian, în favoarea unei analize comparate, contrapunând textul "Problemei transilvane" altor scrieri ale politologului şef de la TLA (apărute, în ultimii zece ani în presa maghiară scrisă şi electronică), demers ce ne va permite, simultan, completarea "portretizării" cu pricina şi, pe de altă parte, punerea în lumină a "interesului meschin" ce se ascunde în spatele d-lui Molnár Gusztáv, folosind, de această dată, exclusiv afirmații şi declarații ale acestuia.

Din cele prezentate până acum, chiar dacă observațiile noastre au subliniat atât inconsistența argumentelor, falsitatea premiselor, paralogica demonstrației, cât şi partizanatul şi "gândul ascuns" al politologului maghiar, acesta apare, totuşi, măcar ca un "uriember" (gentleman) care recurge la un discurs civilizat. Iată şi reversul medaliei:

"Cel mai bun lucru pe care îl putem face este să ne limităm la strictul necesar relațiile şi contactele oficiale cu vecinii noştri de la sud-est, iar pe opozanții de acolo, reprezentanți ai unui univers valoric străin nouă, să-i lăsăm să crape în suc propriu ("hagyjuk ottan megdögleni egyedül"). La ce atâta solidarizare? Şi cu cine? Cu nişte barbari asiatici, împotmoliți într-o etapă istorică anterioară, analfabeți (ce nu vorbesc limbi străine şi întâmpină informatizarea cu lătrături), obscurantişti (adică ortodocşi), otomanizați (corupți, birocrați, spahii vânători de favoruri etc.) şi stăpâniți de un desăvârşit spirit gregar? (...) De altfel, dacă există în aceste țări o societate civilă mai evoluată, aceasta nu poate fi decât cea a comunităților maghiare din Voivodina şi Ardeal." (am citat dintr-un text introdus pe Internet în 3 iunie 1993, sub indicativul hup:/ /www.intrneuo.hulba bel/va gvolgyi/molnr.&htII!.)

Iată, aşadar, fața necosmetizată a d-lui Molnar care se adresează, de această dată, nu elitei ghedesiste, nu românilor, în general, ci conaționalilor săi, folosind un limbaj adecvat ca şi conținut şi formă, adică limbajul curent la acest nivel! (Desigur, în 1993, în plină perioadă de "model etnic", cu patru ani înaintea succesului devoluției scoțiene şi cu cinci ani înainte de a se fi produs reorientarea spre "modelul regional", românii ardeleni încă nu deveniseră "aliații naturali" şi "partenerii tradiționali" ai ungurilor, ei fiind încă vârâți sub aceeaşi căciulă cu regățenii!)

Citām în continuare din "Problema transilvană" (P.T.), pag. 25:

"Stăpânirea absolută a statului asupra "propriului" teritoriu sau, dacă preferați, suveranitatea absolută este astăzi un lucru cel puțin la fel de respingător (şi periculos) ca şi tendința absolutistă a statului autocrat din secolul XVII de a stăpâni societatea civilă."

Aceeaşi idee este prezentată de către Molnár Gusztáv şi în "Cotitură în politica externă maghiară" (Româniai Magyar Szó, 12 ianuarie 1996):

"În cazul statelor apărute după dezintegrarea unor alcătuiri statale mai mari, această pretenție de suveranitate este de-a dreptul ridicolă".

Deci, suveranitatea statului român asupra Ardealului este nu numai respingătoare şi periculoasă (pentru cine?), dar şi ridicolă!

Ce înțelege, la urma urmei, dl. Molnár prin stat național? Iată un pasaj edificator din aceeaşi P. T.:

"De fapt, putem privi națiunea ca un fel de camuflaj, prin care statul îşi îmbracă într-o formă democratică puterea exclusivă pe care o exercită asupra "propriului" teritoriu şi o face

să fie unanim acceptată - în interiorul spațiului dat - prin forța "irezistibilă" a simțământului național. Dar această legitimare spontană e în fond la fel de vulnerabilă şi labilă cum a fost şi cea a monarhilor absoluți şi, ca şi legitimarea dinastică, nu poate dura o veşnicie".

Interesant! Se pare că "occidentalul" domn Molnár, care îşi pregătea conaționalii - încă din anii '80 - pentru "sfidările perioadei post-comuniste", este adânc tributar unei mentalități tipic comuniste. Raționamentul domniei sale seamănă leit cu unul din sloganurile educației ateiste de odinioară: Biserica (şi religia, în general) nu este altceva decât un mijloc de a-i determina pe credincioşi să accepte şi să suporte exploatarea omului de către om, respectiv a societății de către statul totalitar!

Şi care ar fi soluția, dacă statul național (nu şi cel maghiar, fireşte!) a devenit "respingător", "periculos" şi "ridicol"? Citäm din aceeaşi sursă (P. T):

"În consecință, la baza acțiunii politice care să ducă la rezolvarea efectivă a conflictelor trebuie să aşezäm, în loc de etnicitate şi naționalitate, teritorialitatea, identitatea teritorială, locală. (...) Soluția teoretică şi practică a problemei au găsit-o englezii (...) prin introducerea devoluției, care realizează împărțirea rațională a puterii între parlamentul central şi cele locale. Devoluția înseamnă că dominația exclusivă asupra teritoriului statal unic, spiritualizat în "sufletul națiunii", este înlocuit de pluralismul teritoriilor. Teritoriile locale (ținuturi istorice sau regiuni nou apărute) se transformă prin devoluție din obiecte aflate în administrația statului în subiecte ale statului, într-o anumită privință devin ele însele stat. (...) Evident, pluralismul teritoriilor nu înseamnă că statul național va trebui să împartă cu statul vreunei alte națiuni dominația atotputernică pe care o exercită, mai degrabă, "asupra propriului teritoriu suveran" (...) nici apariția unor noi exclusivități teritoriale subnaționale pe teritoriul dat. (...) Deosebit de importanta reformă constituțională britanică prefigurează acea nouă construcție europeană de drept statal cu trei niveluri ce are toate şansele să se constituie în primele decenii ale secolului următor (reamintim că lucrarea a fost scrisă în secolul XX): statul local, statul național, care se păstrează neschimbat ca un cadru formal, şi supra-statul federal care reglează viața economică a Uniunii şi garantează pacea sa internă şi externă. Acest lucru înseamnă, în esență, că structura noii Europe va fi determinată de nucleul federativ vizibil în figura 3 (Germania + Austria - n.n.) precum şi de periferiile federale ce se leagă din toate direcțiile de acest nucleu (este vorba, practic, de teritoriile fostului imperiu habsburgic - n.n.), iar nu de statele şi forțele politice care forțează menținerea sistemului de state naționale. Conservatorii englezi antieuropeni, francezii ce nu se pot elibera de gaullismul de dreapta şi de stânga, italienii care tot amână introducerea federalismului şi nu în ultimul rând unii politicieni central-europeni care continuă să defileze sub stindardul naționalismului şi suveranității din secolul XIX vor face bineînțeles tot posibilul pentru a bloca acest proces. (...) Dificultatea majoră în calea realizării acestui proiect nu o constituie faptul că nici în cadrul UE nu există unanimitate asupra lui, ci că această istorică schimbare de model are şanse de a se realiza doar în acea parte a Europei care se întinde la vest de linia de demarcație a lui Huntington."

Încep să se limpezească lucrurile? Deci, atât interese locale (regionale), cât şi cele ale construcției europene cer pluralismul teritoriilor, devoluția, structura federativă a noii Europe fiind incompatibilă cu statele naționale. Dificultatea majoră în realizarea acesteia nu o reprezintă opoziția unor state naționale din UE (Franța, Italia, etc.), ci caracterul limitativ al liniei lui Huntington. Ceea ce, altfel spus, înseamnă că "nucleul federativ" împreună cu "periferiile federale" se pot dispensa de prezența "statelor naționale" şi îşi pot constitui "supra-statul", dacă nu o confederație europeană, atunci una dunăreană, dar că dificultatea majoră în realizarea plenară a respectivului proiect o constituie faptul că anumite zone (printre care şi, sau mai ales, Ardealul) aflate la vest de demarcația huntingtoniană aparțin unor state neintegrabile în amintita confederație. Sau nu este aşa? Să vedem ce spune dl. Molnár, pentru

uzul exclusiv al conaționalilor d-sale:

"Acele unități politice, mai mici sau mai mari, care dispuneau de o anumită independență, de instituții politice, de tradiții şi de conştiință statală, pot fi considerate state chiar dacă aparțin, în condiții de mai mică sau mai mare subordonare, unui organism politic mai larg. În acest sens, pot fi considerate state Cehia şi Moravia în cadrul Imperiului Romano-German (...) sau Ungaria în cadrul Monarhiei Austro-Ungare. (...) Ungaria ("istorica" - n.n.) va renaşte, în momentul în care - împreună cu partenerii istorici - se va integra într-o nouă alcătuire suprastatală, mai largă decât cele anterioare, alcătuire ce va fi destul de aproape spre a asigura pacea civică şi destul de departe pentru a nu stingheri continuarea unei istorii bazate pe comunitatea de tradiții, valori şi interese." (Am citat din "Cotitură în politica externă maghiară", RMSz 12 ianuarie 1996).

Nu este destul de limpede? Atunci să reproducem şi continuarea textului publicat pe Internet în 1993, cel cu care ne-am început capitolul:

"Vecinii noştri sau vor înțelege tendințele de descentralizare ale acestor provincii (Voivodina şi Ardeal - n.n.), ce aparțin istoriceşte Europei Centrale (...) sau pur şi simplu le vor pierde, părțile mai europene desprinzându-se de cele mai puțin europene. Atunci va fi o altă Serbie şi o altă România, dar, negreşit, va fi şi o altă Ungariei care îşi va recupera teritoriile ce i-au fost furate!"

De această dată credem că totul este cum nu se poate mai limpede.

Iată, aşadar, gândul ascuns şi interesul meschin ce se ascunde în spatele ideilor lui Molnár Gusztáv!

Apare, totuşi, întrebarea: cum vede politologul-şef al TLA realizarea practică a recuperării "fragmentelor de Mitteleuropa"? Ne-o va spune chiar domnia sa, în capitolul următor.

X
"Interesele meschine" ale d-lui Molnár

Revenim la întrebarea cu care ne-am încheiat capitolul precedent: cum vede dl. Molnár Gusztáv problema recuperării "fragmentelor de Mitteleuropa"?

De notat că ceea ce vom reproduce, în cele ce urmează, este posterior "nominalizării de la Helsinki"! Este vorba de participarea politologului şef al TLA la simpozionul timişorean "Anno Mirabilis", ediţia 1999 - închinat evenimentelor petrecute acolo în urmă cu zece ani - şi de un interviu acordat de acesta, pe marginea lucrării prezentate la simpozionul respectiv, cotidianul României Magyar Szó, interviu consemnat de către Pataki Zoltán şi publicat în nr. 3285/30 decembrie 1999 al amintitei publicaţii, sub titlul "Revoluţia paşnică a Banatului şi Transilvaniei - Pe lângă o strategie naţională avem nevoie şi de una regională". Promiţător şi incitant titlu! Iată câteva fragmente reprezentative:

"Revoluţia Europei Centrale - aici mă refer la Ungaria, Polonia şi Cehoslovacia - consumată între 1989 - 1990, a decurs în mod paşnic şi organizat, schimbarea fiind pregătită din timp. Şi-a spus cuvântul tradiţia occidentală a acestor ţări. (...)

Schimbarea, prăbuşirea comunismului n-a fost un fenomen central-european, ci unul global. Comunismul s-a prăbuşit până şi în patria sa. Factorii politici sovietici au realizat că este vorba de un proces ce nu poate fi stăvilit. Aici, însă, în ţările din răsărit, s-a aplicat un alt model: forţele mai raţionale ale partidului unic, împreună cu armata şi cu serviciile secrete, şi-au comandat propria "schimbare". În România a fost vorba de o evoluţie cu totul particulară, din motive geopolitice, dată fiind situarea ei între Europa Centrală şi cea de Est - Sud-Est. Această evoluţie a fost influenţată şi de faptul că Ardealul (cu precădere Banatul) aparţine, prin tradiţie şi aspiraţii, Europei Centrale. Ca atare, revoluţia nu putea să înceapă decât aici! (...) Tot acestei situaţii geopolitice particulare i se datorează şi faptul că revoluţia română, după un debut autentic, a fost, a putut fi deturnată. Au intrat în acţiune tehnicile ruseşti şi sârbeşti de tranziţie. Simbioza acestora este caracteristică României până în zilele noastre. În 1996 s-a produs o mutare importantă, dar e încă evidentă zbaterea disperată de desprindere de respectivele structuri de putere, incredibil de rezistente.

În ce constă revoluţia paşnică ce se derulează în zilele noastre? Europa Centrală, din punct de vedere geopolitic, astăzi nu mai există: ea s-a integrat în Occident, ceea ce reprezintă un fapt deosebit de pozitiv. A apărut o nouă frontieră, iar aceasta constituie POBLEMA PRIORITARĂ (s.n.) a prezentului. Să ne gândim la Voivodina, Transilvania şi Banat, provincii ce prin tradiţie istorică, mentalitate, cultură (inclusiv a muncii) şi opţiune politică aparţin Europei Centrale, reprezentând entităţi particulare şi discordante în contextul actual de apartenenţă, statele tutelare respective fiind funciar marcate de trăsături caracteristice sud-estului european. Aceste provincii sunt în plin proces de REVOLUŢIE PAŞNICĂ (s.n.), pentru a-şi dobândi o IDENTITATE PROPRIE (s.n.) (...) Prevăd şi o evoluţie mai puţin fericită, în caz că PDSR va câştiga viitoarele alegeri şi va proceda la o recentralizare substanţială. În acest caz, revoluţia paşnică a Banatului şi Transilvaniei pentru o nouă identitate va dobândi un caracter de CONFRUNTARE. (s.n.)

Ce înseamnă aceasta, din punctul nostru de vedere, al ungurilor? Înseamnă că va trebui să elaborăm un discurs care să poată fi acceptat de toţi ardelenii, indiferent că sunt unguri, germani sau români. Va trebui să condamnăm exclusivismul şi să renunţăm la el, să creăm categorii, valori şi platforme comune. Nouă, ungurilor din Budapesta, ne revine nu doar sarcina de a sprijini minoritatea maghiară - obligaţie constituţională şi morală pentru care există căi şi mijloace civilizate - ci şi RESPONSABILITATEA PENTRU INTREGUL

TERITORIU. (s.n.) Trebuie să operăm nu numai cu strategii naţionale, ci şi cu strategii regionale, acestea două fiind, în cazul de faţă, legate organic şi complementare.

Cum reacţionează Uniunea Europeană faţă de tendinţele regionaliste ale unor componente ale Europei Centrale? Foarte mulţi au interpretat greşit criza din Kosovo. (...) Occidentul a intervenit în baza principiului sprijinirii unei majorităţi regionale, şi nu a unei majorităţi etnice. În Kosovo, acestea, întâmplător, au coincis. Ceea ce impune următoarea întrebare: are maghiarimea din Voivodina sau Ardeal o strategie capabilă să realizeze, la nivel de provincie, o majoritate locală care să se poată exprima în mod democratic? Pentru aşa ceva e nevoie de parteneri! În Voivodina există partide regionale, în Ardeal acest proces este încă incipient. Important este ca UDMR să chibzuiască foarte bine asupra strategiei în stare să realizeze o astfel de majoritate locală. In momentul în care această majoritate există şi se exprimă legitim, SE POATE CONTA PE AJUTORUL OCCIDENTULUI. (s.n.)

Ne aflăm într-o situaţie care transcede dimensiunea etnică. Va trebui să renunţăm la logica axată pe conflictul "comunitatea maghiară versus politica antimaghiară centrală românească" şi să recurgem la logica regională, ceea ce va invedera existenţa firească a unor parteneri. Atunci când, în 1997 (deci, imediat după succesul devoluţiei scoţiene! - n.n.), am scris "Problema transilvană", a cărei discuţie a apărut abia acum, prevăzusem deja posibilitatea apariţiei unei mişcări regionale româneşti în Ardeal. Constat, cu satisfacţie, că previziunile mele se confirmă. (...)

Observ că Sabin Gherman a evoluat în sens pozitiv (...) Până s-a manifestat prea agresiv, cred că a reuşit mai degrabă să sperie lumea, decât s-o atragă. Consider că noi, ungurii, trebuie să-l întâmpinăm cu bunăvoinţă pe Sabin Gherman, mai ales că din ultimele sale declaraţii rezultă că nu vrea să concureze UDMR, ci să-i devină partener. (...)

Dacă partidul lui Ciorbea ar putea să ne devină, la rândul său, partener? In ceea ce-l priveşte pe fostul premier, tot ce se poate. Să ne gândim că până a fost în fruntea guvernului a vădit un interes deosebit atât pentru problemele comunităţii maghiare, cât şi pentru transilvanism. Acum, însă, a fost nevoit să se asocieze cu nişte oameni ce reprezintă vechea linie naţionalistă a PNŢ, mă refer, în speţă, la clanul Boilă. Este adevărat, în această familie a existat şi un Romul Boilă care, în 1931, a publicat Proiectul de Constituţie al unei Românii federalizate, în care prevedea diete separate pentru Ardeal, Oltenia, Muntenia şi Moldova. (...) A existat şi un astfel de Boilă! Momentan s-ar părea că Ciorbea dispune de o marjă de manevră minimă, fiind obligat să concureze Partidul Naţional Ţărănesc tradiţional."

Textul este de o densitate "tematică" de-a dreptul neverosimilă, drept care comentarea lui va necesita un spaţiu considerabil. Pentru început să apelăm la un comentariu făcut "la cald" şi publicat, la vremea respectivă, în paginile "Timpului":

"Firește, despre " identitate proprie", "transilvanism", "devoluție", "aliați naturali" și "parteneriate" cu aceștia am mai auzit (și scris), toate fiind concepte lansate (sau relansate), în ultimii ani, de către Molnár. Tot de la dânsul știm că aceste concepte au fost introduse în UDMR, prin mijlocirea " Grupului Reformist" (Reformista Tömörülés) condus de Toro Tibor, spre "luarea la cunoștință și conformare". (A se vedea, în acest sens, penultima anexă la "Istoria maghiaro-maghiară în citate", care reproduce documentul cu pricina al amintitei grupări, datat 26 martie 1999, document cu un conținut tipic molnarian).

Interviul reprodus conține, însă, și niște elemente noi, asupra cărora merită să ne aplecăm. Să recapitulăm: țările din prima linie, datorită ascendentului lor occidental, și-au realizat "schimbarea" în mod "catifelat"; cei din est și sud-est au recurs la un model aparte, tributar specificului local; România, prin poziția sa geopolitică și datorită faptului că ar fi alcătuită din două zone distincte - una intracarpatică, central-europeană și cu tradiții

occidentale, alta extracarpatică, est-europeană şi tributară unui alt spirit - a avut o evoluție particulară, rezultată din conflictul celor două "modele", cu repercusiuni până în prezent; "schimbarea de regim" din 1996 a adus cu sine o relaxare favorabilă emancipării provinciilor "occidentale", Transilvania şi Banatul; acestea se află în plin proces de "revoluție paşnică", după model central-european, în vederea dobândirii unei identități proprii; acest proces paşnic, în caz că PDSR va câştiga viitoarele alegeri (cele din 2000), se va transforma într-unul de confruntare; în această confruntare se poate conta pe ajutorul Occidentului (ca şi în Kosovo!) doar în măsura în care Ardealul va reuşi să se legitimeze cu o majoritate regională (şi nu etnică!); această majoritate regională este de neconceput fără parteneri; ca atare, dimensiunea etnică trebuie înlocuită cu cea regională, confruntarea minoritate etnică - majoritate "opresivă" trebuie mutată pe un alt făgaş, cel al emancipării regionale transetnice (imposibil de realizat fără participarea românilor ardeleni).

Iată, aşadar, de unde provin importanța covârşitoare ce se acordă participării româneşti la servirea "cauzei", bunăvoința cu care sunt întâmpinate inițiativele unui Sabin Gherman, asiduitatea cu care se caută adepți ai federalizării în rândurile virtualilor aliați (sau ai strămoşilor acestora), ori zdroaba disperată de a-i învrăjbi pe românii ardeleni cu cei din Vechiul Regat!"

Comentariul reprodus îşi păstrează, nealterată, actualitatea: până şi legea cu statutul maghiarilor trăitori în "statele succesoare", în ciuda caracterului etno-discriminator care i se atribuie, face parte din acelaşi scenariu regional şi este menită a contribui la realizarea mult râvnitei majorități regionale transetnice! (Vom reveni).

Cât priveşte "migăloasa construcție" a d-lui Molnár, să dea Dumnezeu ca toate speranțele politologului maghiar să se năruie aidoma celei investite în presupusa evoluție (de după câştigarea alegerilor) a PDSR!

XI
"Anno Mirabilis" - Timişoara 1999

De unde şi până unde, vor spune unii, devoluția înseamnă desprinderea Ardealului de România, mai ales că Molnár Gusztáv precizează în "Problema transilvană" că aceasta nu va presupune, în nici un caz, "că statul național va trebui să împartă cu statul vreunei alte națiuni dominația asupra teritoriului" şi nici "apariția unor noi exclusivități teritoriale subnaționale pe teritoriul dat."

Trecem peste afirmațiile aceluiaşi Molnár Gusztáv, pe care le-am reprodus, în capitolele anterioare, din alte surse (de pildă, din României Magyar Szó sau de pe Internet), afirmații care le contrazic pe cele din "Problema transilvană" şi nu lasă nici o îndoială asupra obiectivelor - REALE - ale politologului maghiar, şi ne vom ocupa exclusiv de textul prezentat la simpozionul "Anno Mirabilis" (Timişoara, 1999), despre care spuneam că are o densitate "tematică" neverosimilă. Cele conținute în textul respectiv sunt arhisuficiente pentru a conchide că nu "neînțelegerea tendințelor de descentralizare ale acestor provincii (Voivodina şi Ardeal - n.n.) va duce la pierderea lor", ci exact devoluția acestora va reprezenta un prim şi hotărâtor pas în această direcție. (Devoluția de tip scoțian presupune o autonomie la granița independenței totale, relații directe cu Uniunea Europeană şi chiar posibilitatea unei integrări separate, având în vedere faptul că Europa Unită va fi o uniune a regiunilor şi nu a statelor. "Nucleul federal" există, "periferiile federale" gravitează spre acesta, iar alcătuirea "supra-statului", după spusele aceluiaşi Molnár Gusztáv, va putea ignora statele naționale refractare. Integrarea unilaterală a Ardealului va însemna, practic, desprinderea de România. De altfel, în interminabila serie de talkshow-uri istorice de la posturile maghiare de televiziune, a devenit deja un loc comun ideea că "integrarea europeană va rezolva şi nedreptățile Trianon-ului". Că legislația actuală nu prevede - explicit - integrarea doar a unor părți de state, a unor regiuni, sau că n-ar exista un precedent creat în acest sens? Ei şi? NATO, de pildă, nu şi-a schimbat, cu de la sine putere, doctrina şi legislația, atunci când interesele "Occidentului" au cerut-o? Ce şi cine va împiedica UE să procedeze la fel? Să nu anticipăm, însă, şi să procedăm la o analiză cuprinzătoare a textului cu pricina, în care se regăsesc, alături de repere strategico-tactice importante (pe care le-am subliniat, cu majuscule, în capitolul precedent), practic, toate momentele semnificative ale istoriei post-decembriste a revizionismului maghiar, jalonate de către principalul ideolog şi strateg al acestuia.

Să începem cu "schimbarea", cu prăbuşirea comunismului:

"Revoluția Europei Centrale - aici mă refer la Ungaria, Polonia şi Cehoslovacia - consumată între 1989 - 1990, a decurs în mod paşnic şi organizat, schimbarea fiind pregătită din timp. Şi-a spus cuvântul tradiția occidentală a acestor țări".

În realitate, şi-a spus cuvântul târgul încheiat între marile puteri ale vremii - la Moscova în 1988 şi la Malta în 1989 - vizând țările "din prima linie". (A se vedea, în acest sens, presa americană din martie 1989 şi cartea lui Strobe Talbot "La cele mai înalte nivele").

Cât priveşte "tradiția occidentală" invocată, doar atât că respectiva "pregătire din timp" şi "derulare paşnică" a evenimentelor din Europa Centrală s-a datorat unui singur factor: faptul că respectivele țări se aflau sub controlul total al KGB! Acesta a fost factorul care a permis predarea paşnică a puterii, conform înțelegerii stabilite în prealabil, şi nu amintita "tradiție occidentală"!

Să mergem mai departe:

"Prăbuşirea comunismului n-a fost un fenomen central-european, ci unul global. (...)

Factori politici sovietici au realizat că este vorba de un proces ce nu poate fi stăvilit. Aici, însă, în ţările din răsărit, s-a aplicat un alt model: forţele mai raţionale ale partidului unic, împreună cu armata şi cu serviciile secrete, şi-au comandat propria "schimbare".

Comunismul s-a prăbuşit - aşa, de capul lui şi în mod "stihinic" - iar "forţele mai raţionale" ale partidului unic, pentru a nu fi luate de val, "şi-au comandat propria schimbare"? Să fim serioşi! De fapt, URSS a înţeles că a pierdut atât războiul rece, cât şi competiţia economică mondială, a înţeles că economia de piaţă este superioară ca eficienţă celei planificate, a înţeles că, cel puţin deocamdată, menţinerea bipolarităţii de putere şi continuarea competiţiei militare (ne referim la cursa înarmărilor) o va împinge spre faliment economic şi a procedat în consecinţă. Tot ceea ce s-a întâmplat în 1989 - 1990 în (şi cu) lagărul socialist a fost rezultatul conştientizării celor de mai sus. Nu a fost o prăbuşire, nici o renunţare (definitivă), ci o reorientare tactică, negociată, fireşte. Cine crede că Rusia n-a ştiut să şi profite de pe urma "prăbuşirii comunismului" este mai mult decât naiv.

Pe de altă parte, de unde şi până unde o prăbuşire globală a sistemului comunist? S-a prăbuşit acesta, de pildă, în China? Câtuşi de puţin! S-a reorientat doar spre economia de piaţă, fără a renunţa la restul elementelor de doctrină şi de sistem. Desigur, este vorba de un compromis, de un hibrid (probabil) neviabil în alte zone geografice (şi spirituale) ale lumii, dar, deocamdată, acesta - în China - dă roade care uimesc (şi descumpănesc) o lume întreagă.

Unde vor duce "reorientarea rusească" şi "experimentul chinezesc" rămâne de văzut. Mai ales în condiţiile în care aceste două forţe au încheiat, deja, o alianţă fermă. Oricum, zilele sistemului mondial unipolar de putere par a fi numărate!

Să continuăm analiza textului molnarian:

"În România a fost vorba de o evoluţie cu totul particulară, din motive geopolitice, dată fiind situarea ei între Europa Centrală şi cea de Est - Sud-Est. Această evoluţie a fost influenţată şi de faptul că Ardealul (cu precădere Banatul) aparţin, prin tradiţie şi aspiraţii, Europei Centrale. Ca atare, revoluţia nu putea să înceapă decât aici! (...) Tot acestei situaţii geopolitice particulare i se datorează şi faptul că revoluţia română, după un debut autentic, a fost, a putut fi deturnată. Au intrat în acţiune tehnicile ruseşti şi sârbeşti de tranziţie. Simbioza acestora este caracteristică României, până în zilele noastre".

Cu alte cuvinte: revoluţia din Timişoara a fost una autentică, central-europeană (adică, printre altele, pregătită din timp şi organizată!), ea fiind deturnată (de la obiectivele ei "central-europene"!) de către cea bucureşteană - de tip rusesc - în care "forţele mai raţionale ale partidului unic, împreună cu armata şi cu serviciile secrete, şi-au comandat propria schimbare"! Sau nu asta spune, ceva mai voalat, dl. Molnár? (De altfel, în continuare, politologul maghiar vorbeşte despre "revoluţia paşnică" a Ardealului pentru dobândirea unei "identităţi proprii", ca despre un epifenomen firesc în contextul dat!)

Singura concluzie logică ce se impune este că, în viziunea dlui Molnár, revoluţia de la Timişoara a fost nu începutul revoluţiei române, ci o revoluţie locală, regională, ce urmărea, atunci ca şi acum, o nouă identitate ("central-europeană") pentru Ardeal!

Cât priveşte "simbioza tacticilor ruseşti şi sârbeşti de tranziţie", care ar "caracteriza România până în zilele noastre", chestiunea vine de se leagă. Cu "tehnicile ruseşti" ne-am lămurit, cum o fi cu cele sârbeşti?

În ce a constat, în fond, "tranziţia" iugoslavă din ultimii zece ani? În ce altceva, decât într-o continuă dezagregare, indusă din afară şi impusă cu forţa armelor, inclusiv cu cea a celei mai redutabile (şi "democratice") alianţe militare a Terrei? Şi în ce a constat "tehnica sârbească" în faţa acestei "tranziţii"? În ce altceva, decât în încercarea disperată de a se opune

acestei dezagregări?

Asta să fie "tehnica sârbească" pe care o aplică şi România, "până în zilele noastre", opoziția față de dezintegrarea țării?

XII
"Modelul Kosovo" - sau pe ce miza Molnár Gusztav în 1999

Să recapitulăm: Ardealul - ca fragment de Mitteleuropa - a avut parte, în 1989, de o revoluție ce nu şi-a putut finaliza obiectivul de a oferi acestei provincii o nouă identitate, fiind deturnată de către "tehnicile ruseşti şi sârbeşti" însuşite la Bucureşti.

Să mergem mai departe cu analiza textului molnarian:

"În 1996 s-a produs o mutare importantă, dar e încă evidentă zbaterea disperată de desprindere de respectivele structuri de putere, incredibil de rezistente."

Desigur, este vorba despre câştigarea alegerilor de către CDR. În ce constă, din punctul de vedere al d-lui Molnár, importanța "mutării" şi care sunt "structurile de putere" care "se zbat cu disperare" să zădărnicească speranțele investite de către politologul maghiar în respectiva mutare? Dacă ținem cont de faptul că citatul reprodus urmează imediat. după pasajul cu "deturnarea revoluției timişorene de la obiectivele sale (central-europene) inițiale" şi cu "simbioza tehnicilor ruseşti şi sârbeşti de tranziție, care caracterizează România până în zilele noastre", răspunsul nu poate fi decât unul singur: importanța "mutării" o reprezenta perspectiva încetării (sau măcar relaxării) opoziției față de "emanciparea" Ardealului, față de "revoluția paşnică" menită a-i aduce acestuia o "nouă identitate". Cât priveşte "structurile de putere incredibil de rezistente", care se opun - în continuare - acestei "emancipări", răspunsul este la fel de simplu: aceste structuri, moştenite de la vechea Putere ("neocomunistă" - cum altfel?), nu puteau fi decât cele chemate - în România sau în orice altă țară a lumii - să vegheze asupra unității şi suveranității statului şi să-i apere integritatea teritorială. (În lumina celor de mai sus, "cederizarea" respectivelor structuri capătă noi valențe!)

Să mergem mai departe:

"În ce constă revoluția paşnică ce se derulează în zilele noastre? Europa Centrală, din punct de vedere geopolitic, astăzi nu mai există: ea s-a integrat în Occident, ceea ce reprezintă un fapt deosebit de pozitiv. A apărut o nouă frontieră, iar aceasta constituie problema prioritară a prezentului."

Să remarcăm că pentru dl. Molnár integrarea europeană a țărilor din "grupul de la Vişegrad" este o chestiune quasi consumată. (Ştie domnia sa ce ştie!) In al doilea rând, de ce respectiva frontieră reprezintă "problema prioritară a prezentului"? Şi pentru cine? Este vorba, firește, despre "fragmentele" ce trebuie recuperate şi despre "recuperatori". De altfel, pasajul următor este mai mult decât edificator în acest sens:

"Să ne gândim la Voivodina, Transilvania şi Banat, provincii ce prin tradiție istorică, mentalitate, cultură (inclusiv a muncii) şi opțiune politică aparțin Europei Centrale, reprezentând entități particulare şi discordante în contextul actual de apartenență, statele tutelare respective fiind funciar marcate de trăsături caracteristice sud-estului european. Aceste provincii sunt în plin proces de revoluție paşnică, pentru a-şi dobândi o identitate proprie."

Nimic nou, vor spune unii, față de cele afirmate în "Problema transilvană". De acord, în speță, în ceea ce priveşte prima frază, drept care nici nu vom reveni asupra falsității premiselor sau a paralogicii argumentației. Dar chestiunea cu "revoluția paşnică" este, totuşi, nouă. Dacă "identitatea proprie" poate fi echivalată, la o adică, cu "statul local", cu statul de tip scoțian, revoluția, cât ar fi ea de paşnică, nu poate fi asimilată devoluției. Revoluția, orice s-ar spune, este, totuşi, cu totul altceva decât devoluția. Revoluția, fie ea şi "de catifea", Înseamnă înlăturare, înseamnă dobândirea unei "identități proprii" ce nu poate fi obținută prin

devoluție. Devoluția (delegarea de competențe) se acordă, revoluția se impune. Prima se înfăptuieşte de sus în jos, cea de a doua de jos în sus. Devoluția înseamnă compromis, revoluția înseamnă confruntare.

Că dl. Molnár ar fi recurs la o metaforă? În această eventualitate sintagma trebuia încadrată între ghilimele, or acestea lipsesc, cu desăvârşire, în textul cu pricina. De altfel, "revoluția paşnică" a politologului maghiar, după succesiunea în care este încadrată în text, nu este altceva decât continuarea, "cronicizarea" revoluției de la Timişoara, în aşteptarea unui nou ,,puseu acut". Că aşa este, ne-o arată, fără echivoc, următorul paragraf din textul molnarian:

"Prevăd şi o evoluție mai puțin fericită în caz că PDSR va câştiga viitoarele alegeri şi va proceda la o recentralizare substanțială. În acest caz, revoluția paşnică a Banatului şi Transilvaniei pentru o nouă identitate va dobândi un caracter de confruntare."

Iată, aşadar, pe ce miza, în realitate, politologul maghiar în 30 decembrie 1999 (dată la care a avut loc simpozionul "Anno Mirabilis '90"), deci la mai puțin de un an până la amintitele alegeri! Cât priveşte "evoluția mai puțin fericită", aprecierea nu trebuie să deruteze pe nimeni: fireşte, dl. Molnár nu putea să declare, mai ales în presă, că, de fapt, era vorba, din punctul de vedere al căuzaşilor, de cea mai fericită evoluție, singura care ar fi putut oferi şanse reale pentru derularea mai rapidă a "modelului regional", pentru instrumentarea unui scenariu de tip Kosovo.

De ce spunem asta? N-o spunem noi, ci tot dl. Molnár Gusztáv:

"Foarte mulți au interpretat greşit criza din Kosovo. (...) Occidentul a intervenit în baza principiului sprijinirii unei majorități regionale, şi nu a unei majorități etnice. În Kosovo, acestea întâmplător au coincis. (...) În momentul în care această majoritate există şi se exprimă legitim, se poate conta pe ajutorul Occidentului."

Deci, nu noi am pomenit de Kosovo, nu noi am invocat paralelisme care, în fapt, nu există - dar se pot induce, ci dl. Molnár.

Să rezumăm: "revoluția paşnică", în condițiile unei "majorități regionale transetnice" create, poate duce la "autodeterminare" printr-un referendum patronat de către Occident (să ne amintim de ultimele evoluții de la Rambouillet!); în caz că, în condițiile descrise, "revoluția paşnică" dobândeşte un caracter de confruntare (ca şi în Kosovo), se poate conta (ca şi în Kosovo!) pe intervenția Occidentului.

Sau nu asta spune, la urma urmei, dl. Molnár? Ce altceva se poate înțelege din textul pe care îl analizăm? Nu ne-am exprimat destul de clar? Să reformulăm atunci: Ardealul, în virtutea "ascendentului său occidental", justificat prin criterii istorice, de mentalitate şi de opțiune politică, beneficiind de "descentralizarea" oferită de către "regimul Constantinescu" este în plin proces de "revoluție paşnică" în vederea obținerii unei "identități proprii"; în caz că PDSR, câştigând alegerile, va proceda la o "recentralizare", revoluția, din paşnică, va deveni confruntativă, adică se va transforma într-un conflict armat; în această situație, dacă combatanții ardeleni se vor putea legitima cu o majoritate regională convingătoare, Occidentul (citeşte NATO) va interveni, România împărtăşind soarta Serbiei.

Sau nu asta spune dl. Molnár?

Desigur, PDSR, deşi a câştigat alegerile, n-a procedat la mult dorita - de către Molnár Gusztáv (şi nu numai) - "recentralizare", după cum nici "regionaliştii" ardeleni nu se pot lăuda cu mai mult de douăzeci şi ceva de procente, dar aceasta nu schimbă cu nimic datele "molnariene" ale problemei: agresiunea hungaristă asupra Ardealului continuă fără întrerupere, scenariile se succed într-o veselie frenetică, iar preşedintele de onoare şi, totodată,

disidentul-şef al UDMR se plânge - culmea! - de "discriminarea şi exterminarea maghiarilor din Ardeal"!

Şi față de toate acestea, Opoziția din România, în speță acel segment al ei care ar putea intra în discuție, în loc să întindă o mână de ajutor, rupe protocoale, obligând PSD să guverneze, practic, cu o formațiune care şi-a însuşit, încă din 1999, scenariul molnarian!

Iar inteligheția "civică" se ocupă, în continuare, de "extremiştii" români, suflând, practic, în pânzele unui Molnár Gusztáv!

Pe la noi, prin Ardeal, există o vorbă: "Dacă Dumnezeu vrea să-şi bată joc de cineva, mai întâi îi ia mințile".

Necazul este că aceştia, la rândul lor, îşi bat joc de o țară întreagă.

XIII
UDMR şi " modelul regional"

De unde ştim că UDMR, partener - prin forţa împrejurărilor - al PSD, dacă nu la guvernare, atunci la asigurarea majorităţii parlamentare necesare actului de guvernare, şi-a însuşit, încă din 1999, scenariul regional al d-lui Molnár?

Indicii sau chiar dovezi, în acest sens, există cu duiumul. Iată câteva dintre ele:

"Are maghiarimea din Voivodina sau Ardeal o strategie capabilă să realizeze, la nivel de provincie, o majoritate locală care să se poată exprima în mod democratic? Pentru aşa ceva e nevoie de parteneri! În Voivodina există partide regionale, în Ardeal acest proces este încă incipient. Important este ca UDMR să chibzuiască foarte bine asupra strategiei în stare să realizeze o astfel de majoritate locală." (Molnár Gusztáv, în Romániai Magyar Szó nr. 3285/30 decembrie 1999).

Deci, dacă UDMR trebuie (trebuia, la data respectivă) "să chibzuiască foarte bine" asupra strategiei respective, înseamnă că "sensibilizarea" se produsese deja! Să mergem mai departe:

"Şi în interiorul UDMR poate fi sesizată o reorientare spre "trasilvanism". Mă refer nu la resuscitarea vechiului transilvanism cu caracter mai degrabă cultural - ci la promovarea unui regionalism politic instituţionalizat. Este meritul "Grupării reformiste" de a fi introdus această idee. Să vedem ce va face UDMR cu ea". (Am citat dintr-un interviu acordat de către Molnár Gusztáv ziarului clujean "Szabadság", la data de 29 aprilie 1999, interviu consemnat de Székely Kriszta, introdus şi pe Internet, la http:/hhrf.org/erdelyi/most/04- 29-99.html).

Iată, deci, că "sensibilizarea" cu pricina se produsese deja la o dată anterioară celei de 29 aprilie 1999! Mai mult, aflăm şi cine a fost mijlocitorul, cine a introdus în UDMR "scenariul regional" elaborat de către politologul-şef al TLA din Budapesta: nimeni altul decât dl. Toro Tibor (parlamentar român!), conducătorul "Grupării Reformiste" din UDMR.

De altfel, cunoaştem şi documentul oficial prin care respectiva grupare a procedat la "implementarea" modelului regional, ba, mai mult, l-am şi publicat, ca o anexă (la pagina 131) a "Istoriei maghiaro-maghiare în citate". Iată câteva idei, tipic molnariene, conţinute în documentul intitulat "Propunere pentru modificarea programului - Politica regională a Uniunii" (Bucureşti, 26 martie 1999):

"În conformitate cu principiile şi practicile (sic! - n.n.) referitoare la procesul de integrare europeană a regiunilor (deci, a REGIUNILOR!!! - n.n.), respectiv a aplicării principiului subsidiarităţii, UDMR doreşte ca, prin politica sa naţională şi locală, să reprezinte interesele politice, economice, culturale şi sociale ale Ardealului. (...) Profitând de condiţiile economice, de mediu şi teritoriale oferite de Ardeal, trebuie să pregătim regiunea istorică, aflată la graniţele UE, pentru o dezvoltare care asigură şanse pentru aderarea la Uniune. (Deci, aderarea la UE a regiunii istorice numită Ardeal!!! - n.n.) (...) Deci, politica UDMR trebuie să devină una orientată spre interesele Ardealului. (...) Pe concetăţenii noştri români îi considerăm parteneri. Ei sunt cei care ne cunosc şi care au aceleaşi interese ca şi noi. (...) Dorim să fim partenerii românilor (şi popoarelor) din Ardeal (deci, din ARDEAL!!! - n.n.) în vederea susţinerii şi reprezentării intereselor Ardealului."

Mai este oare nevoie de vreun comentariu? Şi toate acestea (şi multe altele, regăsibile la sursa citată) au pătruns în UDMR nu pe uşa din dos, ci sub forma unei moţiuni menite a modifica programul Uniunii, depunerea ei precedând cu două luni Congresul din mai 1999!

Dacă scenariul regional transetnic al dl. Molnár a fost însuşit de către conducerea ("moderată") a UDMR? Ba bine că nu! (Că nici aceasta nu e de capul ei, şi cu atât mai puţin dl. Molnár!). Putem afirma, fără teama de a greşi, că până şi "radicalii" şi-au însuşit elementele de bază ale acestuia. Este suficient să amintim, în acest sens, că la pomenitul congres (Miercurea-Ciuc, 15-16 mai 1999) dl. Marko Béla vorbea deja despre "necesitatea unui mai mare accent pus pe politica regională", iar "cei 150" (de radicali), în scrisoarea lor către Clinton - datată 16 mai 1999 - introduceau deja nişte inconfundabile elemente molnariene de strategie regională transetnică. Iată citatul cu pricina:

"Maghiarimea din Ardeal, în urma unor nedrepte diktate (Trianon 1920 + Paris 1947 - n.n.) a ajuns sub autoritatea unui univers valoric străin, cel al românilor din sud. (...) Subliniem faptul că în cazul nostru problema nu este de ordin etnic, adică nu intervine între cele două popoare, ci de ordin etnopolitic: tensiunea se manifestă între comunitatea maghiară şi politica majoritarilor sudişti. Conviețuirea seculară cu noi - în perspectiva sfidărilor viitorului - îi predestinează pe românii ardeleni să ne fie aliați naturali." (Am reprodus din României Magyar Szó, nr. 3065/19 mai 1999).

De unde "universul valoric străin" sau "aliații naturali", dacă nu din inconfundabila recuzită a d-lui Molnár? De unde pacea interetnică din Ardeal, "conviețuirea seculară" şi alianța în fața sfidărilor viitorului, atunci când românii ardeleni - "extremişti", "naţional-comunişti" şi "şovini" - grupați în "organizația fascistoidă" Vatra Românească erau, până nu de mult, capul răutăților? De unde renunțarea totală la logica interetnică locală şi mutarea conflictului pe făgaşul centru-periferie? De unde alianța româno-maghiară ardeleană împotriva "sudiştilor", împotriva bucureştenilor? De unde toate acestea, dacă nu din scenariul regional transetnic al d-lui Molnár?

În. acelaşi sens, putem cita un pasaj din Declarația finală a aceluiaşi congres al UDMR: "Considerăm exemplare autonomiile teritoriale bazate pe autodeterminare internă, ca şi alte soluții practice bazate pe principiul subsidiarității." (Documentul poate fi regăsit tot printre anexele "Istoriei maghiaro-maghiare în citate").

Desigur, există şi o serie întreagă de semne indirecte sau de consecințe ale asumării "modelului regional". Iată câteva dintre ele: - tot ceea ce a publicat Molnár Gusztáv în legătură cu reorientarea regională transetnică a apărut în (sau şi în) presa de limbă maghiară din România, or toate aceste publicații sunt, practic, organe de presă ale UDMR (ne referim la cele de informare politică, firește);

- dispariția, practic totală, a atacurilor la adresa organizațiilor "naționalist-extremiste" ardelene de tipul Vatra Românească;

- chiar şi atacurile împotriva lui Funar sunt contabilizate în contul PRM, reprezentant al "extremismului sudist";

- inițiativele lui Sabin Gherman, deşi acesta respinge, într-o declarație publică, orice discurs etnicist şi îl condamnă, explicit, pe un Tökés László, de pildă, sunt îmbrățişate cu căldură de către UDMR şi organele de presă ale acesteia;

- disponibilitatea de colaborare politică pe plan local ardelean, manifestată pregnant de către udemerişti cu ocazia alegerilor locale din 2000 şi, în continuare, la nivelul Consiliilor locale şi județene; (Firește, disponibilitatea de "colaborare centrală" a UDMR are o cu totul altă motivație şi finalitate!)

- o radicală (şi imposibil de ignorat) modificare de atitudine în relațiile generale cu românii ardeleni, sesizabilă în toate mediile şi la toate nivelele, caracterizată prin renunțarea la izolare, aroganță sau chiar dispreț şi adversitate, spre a lăsa loc unui comportament diametral

opus, corolarul acestei metamorfoze fiind reprezentat de folosirea limbii române în respectivele relaţii interumane, cu aceeaşi obstinaţie cu care, până în 1999, se apela la limba maghiară (respectiv la refuzul de a vorbi româneşte).

Toate acestea, şi multe altele, nu pot fi nişte elemente aleatorii, fiind greu de crezut că o asemenea evoluţie ar putea surveni în lipsa unui cadru organizat, a unei comenzi politice înţelese şi asumate. Or, aceasta (campania politică), în contextul dat, nu poate fi disociată de "scenariul regional transetnic". (Fireşte, cele relatate pot fi sesizate în zonele unde ungurii sunt net minoritari, şi mai puţin în secuime).

Şi, în fine, ultima (nu ca importanţă, evident) dovadă că scenariul molnarian este nu numai însuşit la nivelul UDMR (şi de echivalente ale acesteia din alte "state succesoare"), dar că el reprezintă un produs al politicii maghiare de stat, o expresie a revizionismului hungarist post-trianonic, o constituie legea pentru statutul maghiarilor din afara graniţelor Ungariei şi felul în care "unica reprezentantă legitimă" a minorităţii maghiare din România se raportează la aceasta.

Am mai spus-o şi revenim asupra afirmaţiei: legea cu pricina, votată cu o majoritate zdrobitoare în Parlamentul ungar şi însuşită fără rezerve de către UDMR, vizează doar în aparenţă o discriminare etnică. În realitate, principala ei menire fiind aceea de a realiza, ca ultimă consecinţă, mult dorita majoritate regională (transetnică) în Ardeal, fără de care nici "autodeterminarea" provinciei - pe cale paşnică sau nu - şi nici "ajutorul Occidentului" nu sunt de conceput.

Cum va contribui legea respectivă la realizarea "majorităţii regionale"? Prin laxitatea criteriilor de acordare a "legitimaţiei de maghiar", prin faptul că în cazul familiilor mixte şi membrii (nemaghiari) ai acestora vor accede la respectiva legitimaţie şi prin transformarea beneficiarilor într-o masă de manevră.

Vor reuşi cele de mai sus să genereze un proces de amploare? Să vedem mai întâi premisele:

- avantajele economice apreciabile pe care le oferă respectivul "statut", în condiţiile în care posibilităţile de câştig din Ungaria sunt cel puţin duble (dacă nu triple) faţă de cele din România;

- celelalte facilităţi (cărora li se pot adăuga oricând şi altele) sunt, la rândul lor, deosebit de tentante;

- ungurii reprezintă 20 la sută din populaţia Ardealului;

- familiile mixte sunt deosebit de numeroase, procentul acestora fiind de minimum zece;

- cel puţin 20 la sută dintre românii ardeleni sunt adepţii devoluţiei (afirmaţia să nu mire pe nimeni: un sondaj de opinie din iulie 1999 al Metro Media Transilvania, realizat pe un eşantion reprezentativ pentru populaţia Ardealului, găseşte 55% adepţi ai autonomiei administrative şi 40% ai celei politice!).

În lumina celor de mai sus şi în condiţiile largheţei cu care se acordă legitimaţia de maghiar, permis să ne fie a crede că cel puţin 50 la sută dintre ardeleni o vor solicita.

Le-o va acorda statul maghiar? Dacă acesta vrea, într-adevăr, doar favorizarea minoritarilor maghiari de peste hotare - n-o va face. Dar atunci de ce laxitatea criteriilor, de ce luarea în considerare a unei simple declaraţii de apartenenţă, de ce extensia şi asupra rudelor "prin alianţă"? Toate acestea pledează pentru ademenire, pentru racolare - intr-un cuvânt - pentru "prozelitism"! În ce scop? Nu pentru a crea o masă de manevră care, la o adică, să

spună da? Nu pentru a realiza o "majoritate regională" capabilă să se exprime "legitim" (la un referendum, bunăoară)?

Cum va fi controlată această "majoritate regională"? Prin cointeresare, condiționare şi - de ce nu? - chiar prin şantaj. Poate că deja la acordarea "legitimației" solicitanții vor fi obligați să semneze un angajament, mai mult sau mai puțin explicit, în acest sens. Sau o vor face pentru a nu le fi retrasă "legitimația".

În ce fel va profita Ungaria de pe urma devoluției Ardealului? Am mai răspuns la această întrebare: prin integrarea Ardealului, în virtutea principiului subsidiarității, într-o "Europă o regiunilor". Integrarea care "va rezolva nedreptățile Trianonului"!

Desigur, acesta este doar un scenariu, comandat de Budapesta, elaborat de politologul-şef al TLA şi îmbrățişat de către UDMR, la care românii ardeleni vor marşa sau nu. Dacă o vor face, în cunoştință de cauză, îşi merită soarta.

Important este să ştie despre ce este vorba.

După cum, la fel de important este ca cei din fruntea statului să rămână consecvenți în a nu accepta ca România să devină "un poligon de încercare pentru extravaganți cu nostalgii revizioniste".

XIV
Complementaritatea strategiilor naţionale şi regionale

După 13 capitole titlul ciclului riscă, aidoma unui reflex condiţionat care "se stinge" în lipsa "excitantului absolut", să-şi piardă semnificaţia.

Reamintim că am pornit de la contrapunerea a două titluri de cărţi, a două maniere de abordare a subiectului în discuţie, în fapt, de la ideea că deşi chestiunea Transilvaniei este una reală, ea nu are nici o legătură cu vreo problemă transilvană, decât în măsura în care aceasta din urmă se vrea a fi instrumentată spre a o "justifica" pe prima. Altfel spus, "problema transilvană" - ceea ce ar presupune nişte contradicţii, incompatibilităţi şi antagonisme fie intrinseci, fie legate de actuala apartenenţă şi de legitimitatea acesteia - este o creaţie artificială, o găselniţă menită a motiva şi (re)amorsa interesul şi eforturile revizionismului vizând Ardealul şi recuperarea acestuia ca "ţară aparţinătoare Coroanei Maghiare".

Că aşa este, o demonstrează, printre altele, însuşi interesul asiduu cu care dl. Molnár Gusztáv se ocupă, de peste zece ani (ca să nu spunem 20), de "viitorul" Ardealului. Să recapitulăm: în anii '80, viitorul politolog-şef al TLA conducea, Ia Cluj, o organizaţie subversivă ("Limes") care "îi pregătea pe ungurii din Ardeal pentru sfidările perioadei post-comuniste" (Oare de unde ştia dl. Molnár că această perioadă bate la uşă?); în iunie 1989 acelaşi M.G. este unul dintre semnatarii "Declaraţiei de la Budapesta" (după surse demne de încredere, este chiar organizatorul consfătuirii respective!); în anii de după revoluţie, ca şef al departamentului de geopolitică de la TLA (Fundaţia Teleki László) şi în calitate de consilier al MAE ungar, dl. Molnár îşi consacră întreaga activitate Ardealului şi "noii identităţi" a acestuia; această activitate, după. cum am văzut, s-a desfăşurat pe multiple planuri şi a fost deosebit de bogată (până şi "Declaraţia de la Cluj", după propria-i afirmaţie consemnată în României Magyar Szó, fiind opera sa).

Fireşte, ne-am întrebat, într-un capitol anterior, de unde acest interes încrâncenat pentru o parte de ţară străină? Cum de nu se ocupă dl. Molnár de "viitorul" şi "noua identitate" a "Dunántul" ului, de pildă?

Desigur, întrebările de mai sus sunt retorice, dar ar fi, totuşi, interesant de văzut cum îşi justifică politologul maghiar respectivul interes. Iată o mostră în acest sens:

"Cu România, cu Ardealul întreţin relaţii strânse, de altfel, în cadrul Institutului Central- European al TLA cu asta mă ocup. Ceea ce se întâmplă însă astăzi, depăşeşte limitele unui studiu teoretic. Pentru mine soarta Ardealului este o problemă existenţială. Ungaria este locul unde trăiesc, dar afectiv sunt legat de Ardeal. Evident, cele două ipostaze nu se exclud, ci, dimpotrivă, se suprapun. (...) Întoarcerea mea la problematica în discuţie înseamnă participare activă la crearea unei noi identităţi a Ardealului. Dacă această strategie va fi încununată de succes, se va crea un sistem instituţional care le va permite maghiarilor să se simtă, realmente, acasă în această ţară. Situaţie fără precedent, din 1918 încoace." (României Magyar Szó, nr. 3135/28 iulie 1999).

E nevoie de vreo decriptare? Dacă da, atunci s-o facem. De ce există Institutul Central- European de la TLA? Ca să se ocupe de Ardeal. De ce este soarta Ardealului o problemă existenţială pentru dl. Molnár, şeful acestui institut? Pentru că domnia sa (şi nu numai) vrea să-şi suprapună statutul de ungur ardelean cu cel de cetăţean al Ungariei. De ce se întoarce (deci, se întoarce!) dl. Molnár la problematica Ardealului? Pentru a-i crea acestuia o nouă identitate. La ce bun această nouă identitate? La a-i face pe ungurii din Ardeal să se simtă acasă, aşa cum nu s-au mai simţit din 1918 încoace. De ce se simţeau ungurii din Ardeal acasă, înainte de 1918? Pentru că Ardealul, la acea vreme (între 1867-1918) aparţinea

Ungariei.

Mai este ceva de lămurit? Dacă da, atunci să mai citǎm din vasta operă a dl. Molnár Gusztáv:

"Nouă, ungurilor din Budapesta, ne revine nu doar sarcina de a sprijini minoritatea maghiară - obligaţie constituţională şi morală pentru care există căi şi mijloace civilizate - ci şi responsabilitatea pentru INTREGUL TERITORIU (s.n.). Trebuie să operăm nu numai cu strategii naţionale, ci şi cu strategii regionale, acestea două fiind, în cazul de faţă, LEGATE ORGANIC ŞI COMPLEMENTARE (s.n.)." (Am citat din Româniai Magyar Szo, nr. 3285/30 iulie 1999).

Poate că, în fine, în faţa celor de mai sus vor cădea pe gânduri şi cei ce refuză să vadă mai departe de vârful nasului. Da domnilor, "responsabilitate pentru întregul teritoriu"! Nu pentru întreaga masă a maghiarilor trăitori în afara graniţelor Ungariei, ci pentru întregul teritoriu pierdut în 1918-1920! Nu pentru întreaga minoritate maghiară din Ardeal, ci pentru întregul teritoriu al Ardealului!

De aceea "trebuie să operăm nu numai cu strategii naţionale ("pentru care există căi şi mijloace civilizate"), ci şi cu strategii regionale" (chiar dacă mai puţin civilizate)!

De aceea cele două (strategii) sunt legate organic şi complementare!

Sau nu este aşa? De ce sunt intrinsec legate cele două strategii, de ce se completează reciproc acestea, dacă "responsabilitatea pentru întregul teritoriu" nu înseamnă răspunderea istorică de a reface Ungaria pre-trianonică?

A sosit vremea să priceapă toată lumea: în condiţiile în care ungurii din Ardeal reprezintă un procent de 20, iar singura zonă compactă - secuimea - este aşezată în inima ţării, strategia etnică nu poate realiza decât, cel mult, o enclavă de tipul RAM (Regiunea Autonomă Maghiară). Or, acesta este doar un obiectiv de etapă sau un paleativ. Care, de facto, s-a realizat deja de ani de zile. Obiectivul final este altul. Ţinta este Ardealul, iar acesta nu poate fi abordat decât printr-o strategie regională. Iar primul pas în această direcţie, în condiţiile date, este devoluţia. După care, în aceeaşi ordine de idei, ar urma integrarea unui Ardeal quasi independent într-o "Europă a regiunilor". Fără restul României! Care integrare, după cum se repetă, cu obstinaţie, pe la posturile maghiare de televiziune, "va rezolva şi nedreptăţile Trianonului"!

Iar în faţa acestei perspective, cât se poate de reale, Opoziţia din România boicotează, într-o veselie, Puterea (obligând-o să se alieze, pentru a putea guverna, cu UDMR - părtaşă la "Îndreptarea nedreptăţilor Trianonului"!), iar intelighenţia "civică" se ocupă de metehnele, reale sau închipuite, ale românilor, ignorând cu desăvârşire atacul hungarist.

În ceea ce-o priveşte pe aceasta din urmă, poate cea mai grăitoare dovadă de iresponsabilitate - nu numai civică, dar şi naţională - o constituie maniera de raportare la problema în discuţie, "detaşarea" cu care elitele GDS au reacţionat la "Problema transilvană" a lui Molnár Gusztáv. (Ne referim, firește, la "replicile" . conţinute în volumul cu acelaşi titlu, apărut la Editura Polirom - Iaşi).

Trecem peste faptul că, în situaţia dată, respectivii ghedesişti ar fi avut obligaţia deontologică de a cunoaşte, dacă nu "traiectoria profesională", măcar opera publicată a d-lui Molnár (cel puţin în măsura în care o cunoaşte semnatarul acestor rânduri) şi vom raporta respectivele "replici" strict la textul "studiului" molnarian care a dat titlul amintitului volum.

Chiar şi aşa, "replicile" cu pricina vor reuşi să ateste faptul că termenii pe care i-am folosit, "detaşare" sau "iresponsabilitate", de pildă, nu sunt decât nişte nevinovate eufemisme.

Să nu anticipăm, însă, şi să-i ascultăm mai întâi pe distinşii parteneri de dialog ai d-lui Molnár, de la Gabriel Andreescu şi până la Sorin Mitu.

XV
"Replica" ghedesistă

Am vorbit, în capitolul precedent, despre detaşarea iresponsabilă (sau chiar suspectă) cu care cei ce au "replicat" studiului molnarian s-au ocupat de subiectul în discuţie: "problema transilvană".

Această "detaşare", explicabilă şi acceptabilă, eventual, în caz că discuţia ar fi vizat Scoţia, de pildă, dar greu de explicat şi inacceptabilă atunci când este vorba de trecutul şi (mai ales) viitorul Ardealului - parte integrantă şi inalienabilă a României - s-a manifestat prin următoarele:

- totală lipsă din bibliografia "replicatorilor" a altor lucrări molnariene decât "Problema transilvană" (cu o singură excepţie asupra căreia vom reveni);

- prezumţia de bună-credinţă, acordată a priori demersului molnarian, fără a aborda, nici măcar ca o eventualitate ce ar putea intra în discuţie, substratul iredentist al acestuia, legătura respectivului demers cu revizionismul post-trianonic;

- ignorarea falsităţii premiselor molnariene (linia lui Huntington - în speţă porţiunea "carpatică" a acesteia şi, pe de altă parte, "harta electorală" a Ardealului în noiembrie 1996);

- linia Huntington, dacă şi când este pusă în discuţie, e contestată (sau măcar pusă la îndoială) doar privitor la determinarea şi implicaţiile ei, în general, şi nicidecum în ceea ce priveşte pretinsa ei legitimitate (în a separa Europa catolico-protestantă de cea ortodoxă) vis-a-vis de Ardeal;

- "complementaritatea", "multiculturalismul", "convieţuirea seculară", "transilvanismul", relaţiile "de tip elveţian" etc. sunt prezentate de parcă românii din Ardeal ar fi beneficiat vreodată, în rând cu ungurii, secuii şi saşii, de acestea;

- se uită, cu desăvârşire, aspectele monstruoase pe care le-au luat aceste "relaţii transilvane" în Ardealul de Nord pe vremea ocupaţiei maghiare din perioada 1940-1945;

- la fel se uită faptul că minoritatea germană (care se complace, alături de cea maghiară, în postura de "victimă predilectă" a comunismului, dar şi a "şovinismului" românesc!) şi-a probat, la rândul ei, "transilvanismul" (dar şi "europenismul") atunci când, în 1941, a întâmpinat trupele germane cu "Heil Hitler" şi cu însemnele naziste arborate pe case şi pe porţi, ca pe o veritabilă armată de eliberare! (Dl. Hurezeanu - citat copios de către Molnár Gusztáv şi "replicatori" - ar trebui, ca sibian, să ştie de cele de mai sus, cele petrecute atunci şi acolo fiind greu de uitat sau de şters din memoria colectivă!);

- se acceptă, ca o realitate indiscutabilă, că minoritatea maghiară din România ar fi fost discriminată negativ în perioada interbelică, când adevărul este cu totul altul (a se vedea în acest sens, alături de multiplele referiri făcute de noi în ultimii 12 ani, datele publicate de către Leontin Constantinescu în "Chestiunea Transilvaniei"), după cum se ignoră cu desăvârşire faptul că această minoritate a fost, în primele două decenii de după război, o beneficiară a regimului comunist, abia după 1964 fiind privată de privilegiile obţinute ca răsplată a ferventului colaboraţionism cu ocupantul sovietic şi cu forţele comuniste de sorginte NKVD-istă (A se vedea, în această privinţă, aceeaşi sursă citată mai sus);

- deşi se accentuează faptul că ţările "de la Vişegrad" au fost integrate preferenţial, datorită apartenenţei lor la "Europa catolico-protestantă"; eşecul ţărilor ortodoxe este atribuit neîndeplinirii criteriilor de aderare (altele decât cele confesionale!);

- se postulează ideea că mizeria din Ardeal nu este mizeria întregii țări, ci rezultatul inechitabilei redistribuiri a bugetului de către conducerea centrală (hipercentralizată) a țării;

- se bate multă monedă pe "rolul de locomotivă" al Ardealului, mai ales în condițiile în care acesta ar beneficia de devoluție, uitându-se "amănuntul" că autonomia financiară a acestuia, acceptând ideea că Ardealul produce mai mult decât tot restul țării, ar aduce României nu reviriment, ci faliment economic;

- şi, în fine, devoluția este combătută (atunci când este) nu pentru că nu are nici un temei real istoric sau regional (românesc - firește), nu pentru că nu ar contribui la revirimentul întregii țări (ba dimpotrivă), nu pentru că ar favoriza dezintegrarea țării, nu pentru că ar "ridica mingea la fileu" revizioniştilor maghiari, ci, pur şi simplu, pentru că ideea în sine (sau eşuarea punerii ei în practică) "ar da apă la moara extremiştilor români"!

Acestea ar fi, în general, coordonatele sau, poate mai bine spus, limitele între care se desfăşoară "replicile" cu pricina.

Desigur, ar fi interesant de intrat în amănunte, acestea - dacă ne-am putea detaşa de seriozitatea aproape tragică a subiectului fiind, uneori, de tot hazul. Poate o vom face cu altă ocazie. Deocamdată, să ne întoarcem, aşa cum am promis, la unicul român (dintre "replicatori") care menționează în bibliografie şi un alt titlu molnarian: dl. Gabriel Andreescu. Interesant este că acest titlu ("Moment crucial în politica externă maghiară" - Külpolitika, **I**, 1996) este o variantă de traducere a "Cotiturii în politica externă maghiară" (României Magyar Szó - 12 ianuarie 1996), fiind vorba de unul şi acelaşi articol scris de Molnár Gusztáv şi publicat atât în Ungaria cât şi în presa de limbă maghiară din România (ba chiar şi în cea de limbă engleză - "Hungarian Quarterly", I, 1996), articol pe care, la vremea respectivă, l-am tradus şi publicat în paginile revistei Timpul - 7 zile. Ei bine, acest articol (pe care trebuie să presupunem că dl. Andreescu l-a citit integral, din moment ce face trimitere la el!) conține toate elementele necesare pentru a înțelege, fără echivoc, atât "gândul ascuns" al d-lui Molnár, cât şi mijloacele aruncate în luptă spre realizarea acestuia. Şi în ciuda acestui fapt, dl. Gabriel Andreescu persevereză în a-i acorda politologului maghiar prezumția de bună-credință! Cum poate fi calificat acest gest?

Înainte însă de a vorbi de complicitate sau de vreun delict prin omisiune, să (re)reproducem amintitul articol molnarian.

P.S. Cele expuse în prezentul capitol se referă mai puțin la domnii Bakk Miklos şi Szokoly Elek sau la sursele menționate de către aceştia în indexul bibliografic. De altfel, numele acestora, care îi predestinează, ab ovo, să se situeze de aceeaşi parte a baricadei cu Molnár Gusztáv, ne scuteşte de alte explicații.

P.P.S. Cât priveşte fetişizarea "valorilor occidentale" (construite pe Creştinismul catolico-protestant), ne întrebăm unde au zăcut acestea pe vremea Germaniei hitleriste şi a isprăvilor acesteia din timpul celui de-al doilea război mondial? (Ca să dăm doar un singur exemplu).

XVI
Detaşare iresponsabilă - sau complicitate?

Înainte de a trece la reproducerea articolului molnarian care, reamintesc, figurează în indexul bibliografic al "replicii" d-lui Gabriel Andreescu (la "Problema transilvană" a lui M. G.) şi conţine toate elementele necesare înţelegerii, de către oricine, a esenţei şi finalităţii demersului politologului maghiar, va trebui să facem câteva precizări.

Desigur, respectul pentru opinia celuilalt (diferită de a ta), pentru alteritate, în general, disponibilitatea pentru dialog sunt expresii ale civilizaţiei şi toleranţei în relaţiile interumane, la orice nivel. Cu atât mai mult, atunci când este vorba de o confruntare de idei, de o dezbatere ştiinţifică.

N-am pledat niciodată pentru intoleranţă sau pentru un discurs neacademic sau chiar grobian. Am folosit, consecvent, argumentul, nu înjurătura, floreta, nu parul. Suntem pentru eufemisme, dar subliniate ca atare, sau chiar pentru antonime, dar cu ghilimelele de rigoare. Înţelegem detaşarea afectivă, nu şi dezinteresul. Pledăm pentru fair-play, dar în condiţii de reciprocitate. Avem înţelegere pentru naivitate, dar nu pentru cea fudulă. Putem pricepe chiar şi un anume "snobism", izvorât din teama de a nu fi considerat - Doamne fereşte! - naţionalist, dar nu în detrimentul rigorii şi al responsabilităţii. Putem înţelege că cineva, pentru a-şi păstra aura academică şi nimbul de european, se preface a nu pricepe despre ce este vorba, ia de bune nişte argumente cusute cu aţă (să nu spunem funie) albă şi răspunde acestora cu o totală (şi perfect, mimată) bună-credinţă, dar nu putem accepta, în acest caz, fisurile, gafele.

Altfel spus, putem pricepe că, într-un fel de "Salon al doamnei de Rambouillet", o seamă de "preţioşi", după ce s-au aşezat în "les commodités de la conversation", se află în treabă discutând cu maximă preţiozitate despre o scriere la modă, fie ea şi "Problema transilvană" a lui Molnár Gusztáv. La fel putem pricepe că rezultatul acestor discuţii, axate exclusiv pe materialul amintit, este încredinţat tiparului. Ceea ce nu putem pricepe, şi nici accepta, este faptul că principalul editor al volumului rezultat - dl. Gabriel Andreescu - cel ce semnează atât prima "replică", cât şi concluzia finală a cărţii, menţionează în nota bibliografică a primei intervenţii un articol molnarian a cărui prezenţă, pe de o parte, anulează "puritatea" discuţiei, introducând un nou termen în ecuaţie şi, pe de altă parte, elimină cu desăvârşire posibilitatea de a mai fi invocată bunacredinţă, atât a d-lui Molnár, cât şi prietenului acestuia de la GDS. Ceea ce, vor trebui s-o recunoască şi domniile lor, reprezintă o impardonabilă (că "de neiertat" nu sună bine!) gafă.

Reamintim că articolul cu pricina - "Cotitură (sau "moment crucial") în politica externă maghiară" - a fost publicat atât în "Külpolitika" (Ungaria), cât şi în "Hungarian Quaterly" şi în "Romániai Magyar Szó".

Înainte de a purcede la prezentarea "cotiturii" respective, o rememorare a momentului istoric în care aceasta a fost propusă ni se pare oportună. Ne aflăm în 1996, cu mai bine de un an înaintea Summitului de la Madrid şi la o dată anterioară semnării tratatului de bună vecinătate cu România, tratat ce constituia una din condiţiile eliminatorii ale integrării euro-atlantice a Ungariei. Or, la vremea respectivă, atât opinia publică, cât şi mediile politice maghiare erau în mare măsură ostile semnării acestui tratat şi, pe cale de consecinţă, şi integrării în NATO. De ce această ostilitate? Mai bine să le dăm cuvântul parlamentarilor maghiari. Reproducem câteva declaraţii ale acestora, rostite cu ocazia unei reuniri extraordinare a Parlamentului ungar, convocată la cererea Opoziţiei, ce a avut loc la data de 3 septembrie 1996 şi a fost transmisă, în direct, de către postul maghiar de televiziune Duna TV:

- "Nici un fel de integrare nu ne poate obliga să semnăm tratatul!" (Isepi Tamas, KDNP - Partidul Popular Creştin - Democrat)

- "Tratatul poate fi comparat cu Diktatul de la Trianon (...) ba aş putea spune că e mai prost decât acesta. (...) Este total antimaghiar şi trădător de neam şi de țară" (Torgyán Jozsef, FKGP - Partidul Independent Agrarian)

- "Un tratat, care nu rezolvă situația celor două milioane de unguri pe care două Diktate i-au aservit României, nu poate ameliora relațiile dintre cele două state. (...) Oricum, pentru orice tratat bilateral, condiția este autonomia secuilor" (Orbán Viktor, FIDESZ)

- "Unul din principalele defecte ale tratatului este faptul că nu prevede posibilitatea modificării paşnice a granițelor" (Kapronczy Mihály, MDF - Forumul Democrat Maghiar)

Iată, aşadar, câteva răspunsuri edificatoare, provenind de la cele mai autorizate persoane. Nu prea vedem ce-ar mai fi de adăugat, poate doar faptul că FIDESZ, FKGP şi MDF se află, de ani de zile, la guvernare, iar liderii acestora, autorii ultimelor trei declarații reproduse, se află, în frunte cu dl. Orbán, în guvernul Ungariei.

Aceasta fiind situația în anul 1996, cineva trebuia să-i convingă pe maghiari, politicieni sau nu, aflați în Ungaria sau în "statele succesoare", că integrarea în NATO, chiar cu prețul semnării Tratatului Româno - Ungar, va însemna nu asumarea inviolabilității granițelor trianonice, ci dimpotrivă. Dar să nu anticipăm şi să-l lăsăm mai bine pe dl. Molnár, cel căruia i-a revenit sarcina ("grea, dar măreață") de a-şi convinge compatrioții, să ne povestească cum devine chestiunea cu apartenența la NATO, federalismul şi renaşterea Ungariei. Citățm din "Cotitura în politica externă maghiară", articol găzduit în paginile cotidianului central de limbă maghiară României Magyar Szó, la data de 12 ianuarie 1996:

"Din momentul în care, în august 1995, SUA au decis să intervină în Balcani, rolul geopolitic al Ungariei a crescut considerabil. NATO şi, cu precădere, SUA au nevoie de un cap de pod strategic în Ungaria, orientat spre Europa de Sud-Est, ceea ce face din integrarea euro-atlantică o prioritate indiscutabilă a politicii externe maghiare. TREBUIE SĂ ÎNȚELEGEM CĂ ACEASTĂ INTEGRARE VA DETERMINA O NOUĂ ABORDARE A RELAȚIILOR NOASTRE CU VECINII ŞI CU MAGHIARII DIN AFARA GRANIȚELOR ŞI, PRACTIC, VA HOTĂRÎ VIITORUL ȚĂRII ŞI AL ÎNTREGII MAGHIARIMI (sublinierea noastră). De· această dată nu mai este vorba de integrare europeană sau de alte asemenea vorbe goale, ci de OCCIDENT CA PARTE INTERESATĂ, CA ALIAT CARE ÎŞI APĂRĂ, INCLUSIV CU MIJLOACE MILITARE, INTERESELE ŞI VALORILE DE CIVILIZAȚIE ŞI CARE POATE LEZA (ŞI LEZEAZĂ DEJA) INTERESELE VITALE ALE ALTORA" (s.n.)

În continuare, accentul principal în articolul d-lui Molnár cade pe caducitatea statelor naționale şi pe oportunitatea alcătuirilor federative, ca unic model viabil. Citățm: "Despre Franța, Italia, dar, în egală măsură, şi despre România şi Serbia, care le imită, putem spune că sunt state supercentralizate şi, ca atare, DIN CE ÎN CE MAI VULNERABILE (s.n.) (...) În cazul statelor alcătuite din regiuni cu identitate istorică diferită, pretenția de suveranitate nelimitată este la fel de respingătoare ca şi relația Putere - individ într-un stat totalitar. Iar în cazul statelor apărute după dezintegrarea unei alcătuiri statale mai mari, această pretenție la suveranitate este de-a dreptul ridicolă."

Să vedem însă cum e chestiunea cu alcătuirile federative care permit, totuşi, unui stat ca Ungaria nu numai să-şi păstreze statalitatea, dar să şi renască, beneficiind, sub protecția unei umbrele suprastatale, de vulnerabilitatea statelor naționale supercentralizate din vecinătate. Citățm: "După definiția lui Kosári Domokos, acele unități politice, mai mici sau mai mari, care dispun de o anumită independență, de instituții politice, de tradiții şi de

conştiinţă statală, pot fi considerate state chiar dacă aparţin, în condiţii de mai mică sau mai mare subordonare, unui organism politic mai larg. Astfel, pot fi considerate state Cehia şi Moravia, în cadrul Monarhiei Habsburgice. (...) Determinantă, în zonă, a fost nu legitimitatea istorică, ci oportunitatea alcătuirilor suprastatale, pendinte de raportul de forţe, varianta propusă şi amploarea acesteia. (...) UNGARIA VA RENAŞTE ÎN MOMENTUL ÎN CARE - ÎMPREUNĂ CU PARTENERII ISTORICI - SE VA INTEGRA ÎNTR-O NOUĂ ALCĂTUIRE SUPRASTATALĂ, MAI LARGĂ DECÂT CELE ANTERIOARE, ALCĂTUIRE CE VA FI DESTUL DE APROAPE SPRE A ASIGURA STABILITATEA CIVICĂ ŞI DESTUL DE DEPARTE SPRE A PERMITE CONTINUAREA NESTINGHERITĂ A UNEI ISTORII BAZATĂ PE COMUNITATE DE VALORI, TRADIŢII ŞI INTERESE." (s.n.) Lăsăm, deocamdată, la latitudinea cititorilor formularea concluziilor ce se impun, rezervându-ne plăcerea de a comenta articolul d-lui Molnár Gusztáv într-un capitol viitor.

XVII
"Cotitură în politica externă maghiară"

Revenim la articolul "Cotitură în politica externă maghiară", semnat de către politologul-şef al TLA - dl. Molnár Gusztáv - în Româniai Magyar Szó din 12 ianuarie 1996.

De la început trebuie să remarcăm faptul că aşa zisa "competiţie liberă şi egală", egalitatea şanselor, în funcţie de îndeplinirea unor criterii prestabilite, aceleaşi pentru toţi competitorii ce băteau la porţile NATO, au fost vorbe goale, praf în ochii lumii. Dintr-o singură privire aruncată asupra "Cotiturii" reiese limpede că mesajul d-lui Molnár izvora dintr-o ofertă fermă şi detaliată, directă şi particularizată, criteriile de aderare, în cazul dat, fiind pur formale, iar îndeplinirea acestora având menirea doar de a salva nişte aparenţe. Cât priveşte cotitura în sine, aceasta trebuia să se producă nu atât în politica externă maghiară, cât, mai degrabă, în mentalitatea unor politicieni şi, în general, în percepţia opiniei publice din Ungaria. Şi când spunem mentalitate, ne referim la un singur lucru, la conştientizarea faptului că integrarea euro-atlantică nu este un impediment, ci, dimpotrivă, un avantaj în abordarea realităţilor post-trianonice. În abordarea acestora de pe cu totul alte poziţii.

În al doilea rând, ceea ce frapează în textul molnarian este siguranţa cu care se creionează jaloanele viitorului. Citind cele scrise de politologul maghiar, ai senzaţia că manuscrisul este de dată recentă, că nu prospectează viitorul, ci, mai degrabă, realizează un bilanţ. Este posibil ca deja din 1995 (articolul a fost publicat în 1996) să se fi pus bazele instrumentării "Furtunii din Balcani", a "Perioadei' post-Kosovo", a "Noii ordini mondiale" şi încă cu ştirea d-lui Molnár? Oare "molnarii" noştri când au aflat de toate acestea?

Să trecem însă la analiza propriu-zisă a textului. Iată primul alineat: "Din momentul în care, în august 1995, SUA au decis să intervină în Balcani, rolul geopolitic al Ungariei a crescut considerabil. NATO şi, cu precădere, SUA au nevoie de un cap de pod strategic în Ungaria, orientat spre Europa de Sud-Est, ceea ce face din integrarea euro-atlantică o prioritate indiscutabilă a politicii externe maghiare. Trebuie să înţelegem că această integrare va determina o nouă abordare a relaţiilor noastre cu vecinii şi cu maghiarii din afara graniţelor şi, practic, va hotărî viitorul ţării şi al întregii maghiarimi".

Deci, rolul geopolitic al Ungariei a crescut considerabil, o dată cu implicarea SUA în Balcani. De ce? Pentru că SUA şi NATO au nevoie de un cap de pod în Ungaria, orientat spre SUD-EST (Bosnia este la sud de Ungaria, la sud-est de ea se află România şi Serbia!), ceea ce face din integrarea euro-atlantică o prioritate indiscutabilă a politicii externe maghiare. De ce? Pentru că această integrare va hotărî viitorul ţării şi al întregii maghiarimi.

Altfel spus, SUA şi NATO au niscaiva interese, nu la sud, ci la sud-est de Ungaria, nu în 1995 sau 1996, ci mai târziu (Summit-ul de la Madrid urmând să aibă loc abia în 1997!), drept care, în schimbul unui cap de pod strategic, oferă Ungariei nu numai integrarea euro-atlantică, ci şi soluţia care va asigura viitorul ţării şi al întregii maghiarimi (aflată, firește, în Bazinul Carpatic!).

Până aici totul pare cât se poate de clar. Să mergem mai departe. Iată următorul alineat: "De această dată nu mai este vorba de integrare europeană, ci de Occident ca aliat care îşi apără, inclusiv cu mijloace militare, interesele şi valorile de civilizaţie, care poate leza şi chiar lezează deja (în Bosnia, bunăoară - n.n.) interesele vitale ale altora."

Ce vrea să zică dl. Molnár? Că Occidentul îşi va apăra valorile de civilizaţie, nu numai la el acasă, ci oriunde în lume, punând acest obiectiv mai presus de suveranitatea statală (a altora, firește), neamestecul în treburile interne ale altor state şi alte principii, considerate

sacrosancte, ale dreptului internațional, obiectiv pentru a cărui materializare nu va ezita să recurgă la atacul armat sau chiar la colaborarea cu entități teroriste de tip UCK. Care sunt aceste valori de civilizație care merită şi trebuie apărate cu orice preț? Drepturile universale ale omului, ale minorităților naționale şi confesionale, vor spune unii. Foarte frumos, dar cine stabileşte că acestea au fost cu adevărat (şi primar) încălcate şi că nu a fost vorba de o replică la nişte acțiuni antistatale sau chiar de factură teroristă inițiate tocmai de către respectivele minorități? Pe de altă parte, cine hotărăşte, şi cu ce drept, că singura soluție este· bombardarea devastatoare a unei țări, inclusiv a populației civile? Occidentul, NATO, SUA? Un grup de state, o superputere mondială sau o alianță militară defensivă nu au dreptul, la urma urmei, nici măcar să stabilească universalitatea unor valori de civilizație, darămite să le impună, şi mai ales. cu forța armelor! Pe de altă parte, acelaşi Occident n-a mişcat nici un deget când a fost vorba de Transnistria, Cecenia sau kurzi. Nemaivorbind de Ulster, Israel şi aşa mai departe.

Vrând-nevrând, trebuie să ne întoarcem la textul d-lui Molnár şi să constatăm că acolo se vorbeşte nu numai de valori de civilizație (care se cer apărate), ci şi de interese. Nu ştim ce interese are Occidentul în zona cu pricina, ştim însă, de la dl. Molnár, că NATO şi, cu precădere, SUA au nevoie de un cap de pod în Ungaria, orientat spre sud-est. Şi, după cum am mai precizat, la sud-est de Ungaria se află România şi Serbia, în speță, Ardealul şi Voivodina.

În fragmentul următor se precizează: "Despre Franța, Italia, dar în egală măsură şi despre România şi Serbia, care le imită, putem spune că sunt state supercentralizate şi, ca atare, din ce în ce mai vulnerabile. "

Iată, aşadar, o reconfirmare a interesului particular pe care, Occidentul ca Occidentul, dar, cu precădere, dl. Molnár îl nutreşte față de România şi Serbia. Vulnerabilitatea Franței şi Italiei ne interesează mai puțin, cea a Serbiei şi României, dimpotrivă. Mai ales că Serbia a depăşit de mult faza de vulnerabilitate, ea fiind în plină stare de "vulnerație", ca să nu spunem dezagregare. Trebuie să înțelegem că României, stat la fel de "vulnerabil" după părerea d-lui Molnár, îi este rezervată aceeaşi soartă?

Nu prea pricepem însă două chestiuni. În primul rând, de ce un stat național unitar (pentru că la aceasta se referă dl. Molnár atunci când vorbeşte de supercentralizare), autentic şi nu autointitulat, este neapărat vulnerabil, şi dacă este, de unde i se trage, şi, în al doilea rând, dacă, astăzi, numai alcătuirile federative sunt viabile, de ce primul stat din Balcani care s-a dezagregat a fost tocmai Republica FEDERATIVĂ Iugoslavia?

XVIII
Recuperarea „fragmentelor de Mitteleuropa"

Revenim cu analiza textului d-lui Molnár Gusztáv. După ce ne-am lămurit, cât de cât, cu interesele Occidentului (în viziunea politologului-şef al TLA) la sud··est de Ungaria, să trecem la următorul paragraf, care reactualizează câteva precepte brejneviste, schimbându-le însă fundamentarea "ştiinţifică". Citãm: "În cazul statelor alcătuite din regiuni cu identitate istorică diferită, pretenţia de suveranitate nelimitată este la fel de respingătoare ca şi relaţia Putere-individ într-un stat totalitar. Iar în cazul statelor apărute după dezintegrarea unei alcătuiri statale mai mari, această aspiraţie la suveranitate este de-a dreptul ridicolă".

Trimiterea la 1918 şi la constituirea statului naţional român - România Mare - este cât se poate de transparentă. Firește, identitatea istorică a ţinuturilor ce s-au reunit atunci, noi, spre deosebire de dl. Molnár, o raportăm la o vreme când strămoşii domniei sale locuiau încă în "iurte" şi îşi duceau existenţa nomadă pe undeva prin zona Ural-Altai, dar aceasta este deja o altă chestiune. Oricum, aşa-numitele state succesoare au apărut, într-adevăr, după dezintegrarea unei alcătuiri statale mai mari, Monarhia Austro-Ungară. De ce această provenienţă implică un statut de suveranitate limitată, ne este mai greu de priceput. Şi faţă de cine această limitare? Faptul că Ardealul, de pildă, a aparţinut, timp de 51 de ani, Ungariei, în cadrul statului dualist, îi impune acestuia, pe veci, un statut de "vasalitate" faţă de statul maghiar? De unde şi până unde? De altfel, în lipsă de argumente, şi dl. Molnár se rezumă doar la epitete "ştiinţifice" de tipul "respingător" sau "ridicol". Oricum, cert este că domnia sa contestă dreptul României de a-şi exercita suveranitatea asupra Ardealului şi al Serbiei asupra Voivodinei. (Fiind vorba, în cazul de faţă, numai de "vulnerabilitatea" acestora; desigur, în baza aceluiaşi "raţionament" ar mai intra în discuţie şi Slovacia, Ucraina Subcarpatică, Slavonia, Fiume şi Dalmaţia, dar se pare că vremea acestora n-a sosit încă).

Să ne întoarcem la textul politologului maghiar, care, după ce s-a ocupat de premise, conjuncturi şi perspective, trece la un fel de captatio benevolentiae pentru acceptarea preţului "renaşterii": integrarea într-o nouă alcătuire suprastatală. Citãm: "După definiţia lui Kosári Domokos, acele unităţi politice, mai mici sau mai mari, care dispun de o anumită independenţă, de instituţii politice, de conştiinţă şi de tradiţii statale pot fi considerate state chiar dacă aparţin, în condiţii de mai mică sau mai mare subordonare, unui organism politic mai larg. Astfel, pot fi considerate state Cehia şi Moravia, în cadrul Imperiului Romano-German, Croaţia, în cadrul Ungariei, sau Ungaria, în cadrul Monarhiei Habsburgice".

Cu alte cuvinte: nu vă fie teamă, Ungaria rămâne stat, rămâne tot Ungaria (şi încă "Mare"!), chiar dacă se integrează într-o nouă Austro-Ungarie sau într-o Confederaţie Dunăreană.

Cât priveşte legitimitatea unor astfel de alcătuiri: "determinantă, în zona noastră, a fost nu legitimitatea istorică, ci oportunitatea alcătuirilor suprastatale, pendinte de raportul de forţe, varianta propusă şi amploarea acesteia". După cum se vede, dl. Molnár nu mai are nevoie de legitimitate istorică, determinante fiind doar raportul de forţe şi oportunitatea momentului şi a variantei propuse (mai restrânsă sau mai largă; altfel spus, fără sau cu Germania).

Deci, nu forţa dreptului, ci dreptul forţei, nu legitimitatea, ci oportunitatea" (Firește, o oportunitate apreciată de către cel mai tare).

Şi, în fine, fraza de încheiere, menită să împrăştie, dacă mai era cazul, orice dubii: "Ungaria va renaşte în momentul în care - împreună cu partenerii istorici - se va integra într-o

nouă alcătuire ce va fi destul de aproape spre a asigura stabilitatea civică şi destul de departe spre a permite continuarea nestingherită a unei istorii bazată pe comunitatea de valori, tradiţii şi interese".

Să le luăm pe rând. Cine poate să renască, la propriu? Un mort. Dar la figurat? Un mutilat. Realitate perfect extrapolabilă, desigur, şi în domeniul de care se ocupă dl. Molnár. De altfel, Ungaria nici nu există - există doar "Ungaria Mutilată"! (Mărturie stă celebrul slogan "Csonkamagyarország nem Magyarország!", nelipsit din arsenalul iredentei maghiare).

Ca atare, renaşterea Ungariei ("mutilată la Trianon") nu poate însemna altceva decât refacerea Ungariei Mari!

Cum se va produce "renaşterea"? În momentul în care actuala Ungarie ("mutilată") - împreună cu partenerii istorici - se va integra într-o nouă alcătuire suprastatală, mai largă decât cele anterioare. Acestea (cele anterioare) fiind Imperiul Habsburgic şi, din 1867, statul dualist Austro-Ungar, alcătuiri suprastatale ce includeau, amândouă, şi Ardealul. De altfel, referirea la partenerii istorici, nu la partenerul istoric (Austria, de fapt, nu era partener, ci umbrelă suprastatală, împăratul Austriei fiind, în perioada dualistă, şi rege al Ungariei; despre perioada imperiului ce să mai vorbim), pledează în acelaşi sens.

Deci, summa-summarum, scenariul d-lui Molnár este următorul: Occidentul este interesat în fărâmiţarea Europei de sud-est, în speţă pe teritoriul fostului Imperiu Habsburgic, în vederea refacerii acestuia sub forma unei Confederaţii Dunărene, prin reagregarea fragmentelor rezultate consecutiv dezagregării iniţiale. Acceptarea tutelei austriece sau germano-austriece (vezi referirea la o alcătuire mai largă - ce se conjugă perfect cu "nucleul federativ germano-austriac" pomenit în "Problema transilvană"!) va permite Ungariei să-şi refacă, în cadrul confederaţiei, mult râvnitele "graniţe istorice". Toate acestea vor deveni posibile graţie "noii ordini internaţionale" promovate de NATO şi puse deja în aplicare în Iugoslavia.

N-am reuşit să convingem pe toată lumea? Nici o problemă, pentru sceptici putem oferi o mostră, ce nu mai reclamă interpretări sau comentarii, din ceea ce se scria, deja în 1992, într-unul din cele mai citite cotidiene centrale din Ungaria. Este vorba de articolul "Europa Centrală: dezintegrare şi reintegrare", publicat în "Magyar Nemzet" la data de 10 iulie 1992. Reproducem un fragment:

"Cei 75 de ani care au trecut de la încheierea primului război mondial dovedesc că politica marilor puteri (şi a statelor succesoare) a condus nu la reorganizarea stabilă a zonei Europei Centrale, ci la destrămarea samavolnică şi lipsită de orice raţiune a acesteia. (...) Din acest motiv în Occident a început să apară ideea "revenirii la 1914", prin care se susţine necesitatea revizuirii în primul rând a schimbărilor intervenite după 1918 în Europa Centrală. (...) O asemenea revizuire a avut deja loc în Iugoslavia şi în Cehoslovacia. (...) România a fost dintotdeauna o unitate artificială, situaţie valabilă şi azi. (...) Mai întâi trebuie sfărâmate în fragmente cât mai mici unităţile create în mod artificial, iar apoi un spirit nou de sintetizare să realizeze din aceste fragmente o unitate adevărată. (...) Dar, deocamdată, nu se poate preciza natura acestei integrări. Ar putea fi o confederaţie a Europei Centrale (Confederaţia Dunăreană), ar putea fi Monarhia Habsburgică (În cadrul căreia persoana monarhului ar reprezenta principiul supranaţional). În prezent ne aflăm încă în plină etapă de dezintegrare, ceea ce presupune iminenţa unor conflicte. Situaţie ce impune politicii externe maghiare vigilenţă şi spirit de iniţiativă".

Mai e nevoie de vreun comentariu?

Desigur, din 1996 (nemaivorbind de 1992) şi până astăzi a trecut ceva vreme, "experienţa iugoslavă" (cu diversele ei "efecte colaterale") precum şi alte evoluţii

semnificative pe scena mondială (apariția lui Putin, configurarea unui pol de putere ruso-chinez, lărgit eventual spre India şi Orientul Mijlociu, etc.) ducând spre nuanțări sau chiar reorientări strategico-tactice. Pe de altă parte, integrarea euro-atlantică a Ungariei realizându-se între timp (fără vreun câştig notabil în ceea ce priveşte "viitorul întregii maghiarimi"), era normal să se producă o reorientare spre UE şi spre posibilitățile pe care le-ar oferi aceasta în vederea realizării mult râvnitei "noi identități" a Ardealului. Toate acestea, firește, se reoglindesc şi în noul discurs molnarian. (Singurul eveniment important care îl lasă complet rece pe Molnár Gusztáv este nominalizarea României de la Helsinki, din decembrie 1999. Oare de ce?)

Care ar fi, deci, rezultatul adaptării la noile condiții a "cotiturii" din 1996, cea de care ne-am ocupat pe parcursul a mai multe capitole? Iată câteva elemente şi coordonate esențiale:

- chestiunea cu "valorile occidentale care trebuie apărate" a devenit mai limpede: tot ce se află în interiorul liniei lui Huntington - "granița reală a Europei Occidentale" - reprezintă o "valoare occidentală" şi, ca atare, trebuie apărată (citeşte "recuperată");

- această recuperare (a "fragmentelor de Mitteleuropa") se poate realiza prin crearea unei majorități regionale care să ceară şi să obțină, prin devoluție, un statut de tip scoțian;

- acest statut (care presupune, printre altele, independență financiară) ar adânci, în cazul Ardealului, aşa zisa discrepanță față de Vechiul Regat, determinând un şi mai mare dezechilibru în ceea ce priveşte şansele de integrare europeană;

- statut ce ar permite, pe de o parte, în virtutea principiului subsidiarității, integrarea separată a Ardealului (fără restul României!) într-o "Europă a regiunilor";

- de aici şi până la realizarea unei tutele maghiare asupra Ardealului nemaifiind decât un singur pas - "statul regiune" având nevoie, pentru a respecta cele trei niveluri ale noii construcții europene de drept statal, şi de "cadrul formal" al statului național.

De fapt, în esență nu s-a schimbat nimic: s-a renunțat doar la modelul etnic, în favoarea celui regional şi, pe de altă parte, s-a optat pentru o "revoluție paşnică", în dauna unei maniere de tip Kosovo.

Şi față de toate acestea, "replicatorii" d-lui Molnár, în frunte cu Gabriel Andreescu, nu au nici o replică. Dar nici una!

Am exagerat oare atunci când am vorbit de complicitate şi de delict prin omisiune?

Nemaivorbind de faptul că dl. Andreescu, principalul editor al cărții şi colaborator apropiat al lui Molnár Gusztáv, cunoaşte, în realitate, toată opera politologului maghiar consacrată Ardealului!

XIX
"Buna-intenție" a d-lui Molnár şi "buna-credință" a d-lui Andreescu

Desigur, mi s-ar putea reproşa, de către cei vizați (sau de către alții, la fel de "civici" şi de "europeni"), că am coborât o discuție ştiințifică elevată la un nivel inadmisibil, că am construit un fals edificiu uzând de nişte speculații tendențioase, că am pângărit o dezbatere onestă şi civilizată cu naționalismul meu troglodit.

Fie! Dacă a fi adeptul necondiționat al statului național unitar, dacă a avea convingerea că Europa Unită va fi o Europă a națiunilor, a statelor naționale (ori nu va fi deloc!) înseamnă a fi naționalist troglodit, îmi asum cu plăcere eticheta.

Pe de altă parte, sunt dispus să renunț la tot ceea ce am afirmat sau doar sugerat până acum. Pe domnii Bakk şi Szokoly, de altfel, i-am absolvit de orice culpă, dată fiind naționalitatea lor. Pot să-i scot din discuție şi pe ceilalți "replicatori" - români - şi să le acord (cu o singură excepție) prezumția de bună-credință. (Chiar dacă aceasta ar însemna, volens-nolens, plasarea lor în categoria naivilor sau snobilor). La o singură incriminare nu pot să renunț. Chiar dacă aş accepta, prin absurd, că dl. Andreescu - pentru că despre domnia sa este vorba - n-a citit, integral, "Cotitura în politica externă maghiară" şi nu cunoaşte nici restul operei molnariene, nu pot să-l scot din discuție din simplul motiv că este inițiatorul şi editorul "Problemei transilvane" şi, în această dublă calitate, ştie, totuşi, mult mai mult (şi mai multe) decât ceilalți replicatori.

Să mă explic. Volumul cu pricina a pornit de la studiul cu acelaşi titlu al lui Molnár Gusztáv, studiu ce a fost oferit "replicatorilor" spre a-şi pune pe hârtie părerea. Aceasta a fost prima etapă. După care, "replicile" respective au fost studiate de către ambii editori - Molnár Gusztáv şi Gabriel Andreescu - fiecare dintre ei, în ordinea enumerată, redactând câte o concluzie finală ("Problema transilvană în noul context politic" şi, respectiv, "Lentoarea conceptelor, viteza evenimentelor") ce apar în partea a 3-a (şi ultima) a cărții.

Deci, replicatorii (de rând) cunoşteau doar studiul "princeps" al lui Molnár, nu şi părerea celorlalți (şi cu atât mai puțin concluziile), pe când editorii - Molnár şi Andreescu - cunoşteau, firește, tot materialul, iar celui din urmă (editor şi, totodată, "replicator-şef") i-a aparținut, în această dublă calitate, şi replica-epilog. Ei bine, ceea ce scrie politologul maghiar, după ce a studiat toate replicile şi "în noul context politic" din 1999 (reamintim că "Problema transilvană" a lui M.G. a fost scrisă în 1997, iar volumul cu acelaşi titlu a apărut în 1999), precum şi concluzia finală a lui Gabriel Andreescu sunt arhisuficiente pentru o deplină edificare, scutindu-ne de orice alte argumente, conexiuni sau confruntări. Ca atare, ne-am fi putut rezuma, la urma urmei, doar la această parte finală a cărții, fără a aduce nici un prejudiciu acurateței demonstrației noastre. Iată textul molnarian:

"În ceea ce mă priveşte, consider că problema unei descentralizări economice şi politice reale nu-şi va pierde actualitatea nici în condițiile unei involuții politice din România, marcată de resentimente antioccidentale, antimaghiare şi antitransilvane. Dimpotrivă. Dacă Transilvania nu este - încă - pregătită pentru ieşirea la rampă a unei mişcări politice regionale din inițiativă proprie, s-ar putea ca acest lucru să se realizeze foarte uşor ca reacție la o încercare disperată de recentralizare şi reetatizare din partea stângii naționaliste. Doar atunci vom avea prilejul să constatăm sau vor avea prilejul unii să afle cu uluire şi mâhnire, că nu maghiarii constituie călcâiul lui Ahile al statului român, ci însuşi regimul politic românesc bazat pe supremația Bucureştilor, supremație ce se exercită nu numai asupra unei minorități naționale încăpățânate, dar şi asupra unei sau unor majorități regionale ale căror aspirații pur şi simplu nu vor mai putea fi îndiguite cu metodele obişnuite sau mai neobişnuite ale

naționalismului de stat, metode aruncate cu atâta uşurință în lupta contra aspirațiilor legitime ale maghiarilor.

Atunci România va avea de înfruntat poate momentul cel mai critic din istoria sa de după 1918. În 1940 şi-au impus voința marile puteri ce sprijineau revizuirea granițelor, pretinzând pentru ele sau pentru aliații lor (care erau cu desăvârşire inocenți! - n.n.) anumite teritorii ce aparțineau atunci României. De data aceasta, provocarea va veni din interior şi tocmai de aceea e de presupus că şi consecințele ei vor fi mult mai profunde.

În perioada dintre 2002-2005, când, după toate probabilitățile, Ungaria va deveni membră cu drepturi depline a Uniunii Europene, granița româno-maghiară se va transforma cu adevărat într-o graniță geopolitică, cu toate consecințele ce decurg de aici. În timp ce va creşte într-o măsură incredibilă puterea de atracție a noului "imperiu" occidental, ce va include de-acum şi Ungaria şi care, după introducerea monedei unice şi a bursei de valori europene, unitare şi omogene, va trece cu siguranță şi la înfăptuirea unui eşafodaj instituțional propriu unui stat-civilizație, practic Ungaria va înceta să existe ca un stat național, în sensul tradițional, adică "modem" al cuvântului. Nu mai poate deci, prin definiție, să fie "periculos" pentru România. Acest lucru înseamnă că în pofida răscolirii patimilor prin succesive acțiuni manipulative, populația din Ardeal va fi perfect conştientă de faptul că o pândeşte un singur "pericol" real din partea Ungariei: să nu mai poată intra nici acolo din cauza reglementărilor spațiului Schengen şi să nu mai aibă acces la forinții care astăzi sunt încă relativ uşor de obținut, pentru că dincolo de graniță instrumentul de plată îl va constitui moneda euro.

În această situație, "separatismul" ardelean se va manifesta ca o forță elementară, dar de data aceasta bineînțeles nu sub forma unei devoluții introduse de sus în jos, datorită spiritului de prevedere şi de bun-simț al guvernului central, ci sub cea a rezistenței față de o orientare politică inacceptabilă transilvănenilor". (Molnár Gusztáv, "Problema transilvană în noul context politic", în volumul "Problema transilvană", pag.175-176).

Şi mai poate susține cineva că devoluția Ardealului ar fi o soluție pentru România în ansamblul ei şi nu una pur regională?

Mai poate cineva să susțină că prin devoluția Ardealului se urmăreşte integrarea României şi nu doar cea a Ardealului?

Nu neacordarea devoluției, ci tocmai acordarea acesteia va netezi calea "separatismului ardelean"!

Sau nu asta spune, în fond, acelaşi domn Molnár, atunci când afirmă că fără devoluție ardelenii nu vor mai avea acces la euroforinții maghiari şi la spațiul Schengen al Ungariei?

Iar integrarea separată a Ardealului în Uniunea Europeană, pentru a-i mulțumi pe ardeleni (pe ungurii ardeleni, de fapt), ce altceva înseamnă decât ruperea acestuia din trupul României şi plasarea lui sub o altă autoritate, nu numai suprastatală? (Să ne reamintim cele trei niveluri ale noii construcții de drept statal european: statul local, statul național, care se păstrează ca un cadru formal, şi supra-statul federal. Care va fi "statul național" în care se va plasa, automat, "statul local" al Ardealului, în condițiile în care România extracarpatică rămâne în afara "Europei"? Nu Ungaria?)

Şi față de toate acestea, "replica" finală a d-lui Andreescu, regăsibilă la pagina 210 a cărții şi pe coperta din spate, este următoarea:

"Românii care au susținut că Transilvania are un specific al său, demn de luat în seamă, şi pentru că acolo trăieşte o comunitate maghiară numeroasă, au fost considerați trădători. Ungurii care au invocat autonomia locală, fie ea şi pe criterii etnice, au fost considerați ca iredentişti, într-o logică strâmbă conform căreia autonomia ar fi echivalentul

unificării Transilvaniei cu Ungaria. (...)

Molnár Gusztáv are proiectul său: de valorificare a "identității ardelene", ca factor dinamizator al societății româneşti, prin obținerea de către Transilvania a unui statut regional ferm. (Aici se impune o precizare: Molnár Gusztáv, în manuscrisul său, vorbeşte, invariabil, despre "Erdély" - adică Ardeal; ceea ce înseamnă Transilvania + Banat + Crişana + Maramureş - n.n.) Sper şi eu, asemenea lui, că Transilvania va fi un factor civilizator al României. Dar rămân la părerea că, dacă Transilvania va fi în stare de această "misie", lucrul se va întâmpla mai ales datorită puternicei prezențe maghiare la poarta de Vest a țării - prezență dublată de lupta minorității maghiare pentru alte reguli de joc decât cele propuse de nostalgicii "statului național unitar" şi sprijinul dat acestei lupte de Ungaria. (...)"

Am exagerat oare atunci când afirmam că m-aş fi putut rezuma, în întreg demersul meu, doar la aceste câteva pagini din finalul "Problemei transilvane"?

Mai poate persista vreun dubiu, în judecata oricărui cititor întreg la minte şi onest, asupra "gândului ascuns" al d-lui Molnár şi asupra "bunei-credințe" a d-lui Andreescu?

XX
-EPILOG -

La sfârşitul demersului nostru publicistic se impun câteva consideraţii.

De aproape 12 ani, de când există o reală libertate a presei în România, am scris sute (sau poate mii) de pagini consacrate Ardealului şi eforturilor celor ce vor, de peste opt decenii, să-i schimbe identitatea şi apartenenţa, uzând de toate mijloacele şi exploatând toate oportunităţile conjuncturale oferite de istoria respectivului interval de timp.

De această dată, însă, am vrut să scoatem în evidenţă nu atât persistenţa şi consecvenţa amintitelor eforturi sau acomodarea acestora la condiţiile pe care le oferă prezentul, cât, mai ales, maniera în care înţeleg unii reprezentanţi - mai mult sau mai puţin legitimi - ai societăţii civile româneşti contemporane să le întâmpine şi să se raporteze la ele.

În acest sens, am contrapus două maniere, diametral opuse, de abordare a subiectului în discuţie: "Chestiunea Transilvaniei" de Leontin Constantinescu şi "Problema transilvană" de Gabriel Andreescu (pe care îl considerăm autorul real al volumului cu pricina, fiind iniţiatorul "dezbaterii" respective, principalul editor al cărţii şi, totodată, semnatarul concluziei finale a acesteia), prima apărută în anul 1997, iar cea de a doua în 1999.

Desigur, această apropiere în timp, privind data apariţiei, nu are un corespondent şi în ceea ce priveşte momentul elaborării, "Chestiunea Transilvaniei" fiind "o carte de tinereţe, revăzută la maturitate", iar autorul ei - Leontin Constantinescu - părăsind această lume în 1981. De altfel, nici nu ne-am propus, neapărat, o confruntare a două viziuni strict contemporane, având de a face cu o problemă ce-şi păstrează actualitatea practică de peste 80 de ani şi fiind vorba, totodată, de o chestiune atemporală din punct de vedere axiologic. Pe de altă parte, nu putem nega nici faptul că printre apariţiile editoriale din ultimii ani n-am prea găsit, din păcate, nimic altceva demn de a fi contrapus, de a constitui o antiteză, o replică la "Problema transilvană". Ca atare, "opţiunea" noastră a fost, în realitate, o decizie fără alternativă.

În altă ordine de idei, în discuţie fiind, pe de o parte, interesele majore ale ţării în perspectiva integrării ei europene şi euro-atlantice şi, pe de altă parte, raportarea vârfurilor intelectualităţii româneşti la cerinţele acestor obiective strategice, era normal să apelăm la părerea şi poziţia unui român al cărui europenism - nu de faţadă, ci de esenţă, nu conjunctural, ci autentic - s-a materializat printr-un aport efectiv şi de referinţă la noua construcţie europeană. În consecinţă, opţiunea noastră pentru Leontin Constantinescu - unul din pionierii ideii şi artizan recunoscut al Uniunii Europene - n-a fost deloc întâmplătoare. Ba, am putea afirma că i-am fi acordat prioritate, dacă ar fi fost cazul, oricărei alte "nominalizări", întrucât cu greu ne-am putea imagina o persoană mai potrivită spre a fi contrapusă epigonilor de tipul Andreescu, sau vreo carte mai în măsură să arunce în derizoriu şi ridicol "Problema transilvană", decât "Chestiunea Transilvaniei".

Cele 19 capitole închinate antitezei cu pricina vor fi fiind arhisuficiente spre a ne scuti de alte comentarii. Câteva concluzii s-ar impune, totuşi, oricât de jenante ar fi acestea, pentru că, ne place sau nu, Gabriel Andreescu şi ceilalţi "replicatori" sunt, până la proba contrarie, români! (Firește, nu ne referim aici şi la domnii Szokoly, Bakk şi Gallager sau la doamna Weber).

Ce să mai spunem? Că Leontin Constantinescu, în ciuda europenismului său autentic şi funciar, a fost, în primul rând, român, pe când "replicatorii" cu pricina, "europeni de nicăieri", şi-au uitat identitatea etnică? Că Leontin Constantinescu, după o viaţă întreagă

închinată construcției europene, şi-a încredințat, cu limbă de moarte, urmaşilor săi "Chestiunea Transilvaniei", pe când "replicatorii" lui Molnár Gusztáv se bat pentru "alteritatea" Ardealului şi împotriva "nostalgicilor statului național unitar"? Că Leontin Constantinescu, după 40 de ani de slujire a idealului Europei unite, se stinge cu convingerea că aceasta trebuie să fie "o unitate voită de națiuni libere, menținându-şi fiecare propria identitate", pe când "replicatorii" respectivi se bat pentru identitatea proprie a Ardealului şi, pe cale de consecință, pentru integrarea lui separată într-o "Europă a regiunilor"?

Aici se încheie prima replică (fără ghilimele) la "Problema transilvană" a lui Molnár Gusztáv (dar şi a lui Gabriel Andreescu!), pentru că, firește, ne-am folosit de Leontin Constantinescu şi de cartea sa de referință doar ca de un punct de reper. N-am intenționat să realizăm vreun studiu comparativ propriu-zis şi nici să ne erijăm în posturi ce nu ne aparțin. Autorul acestor rânduri nu este nici istoric, nici sociolog şi nici politolog. Replica a fost realizată de pe poziția unui simplu cititor şi cu mijloacele unui publicist oarecare. Singurul atu de care am beneficiat este perfecta cunoaştere a limbii maghiare şi, bineînțeles, folosirea acesteia în vederea cunoaşterii şi aprofundării problemei ("transilvane"). E mult, e puțin? E suficient pentru a legitima un mesaj şi a-l face să ajungă la destinație? Verdictul le va aparține cititorilor.

Dacă am reuşit măcar să descumpănim, să punem pe gânduri, să trezim o îndoială, înseamnă că efortul nostru n-a fost zadarnic, pentru că sunt situații (sau momente) în care nimic nu poate fi mai nociv decât o certitudine absolută şi definitivă.

Fie ca această îndoială, pe care sperăm că am trezit-o printre adepții devoluției Ardealului, printre cei ce cred în buna-intenție a dlui Molnár sau în buna-credință a d-lui Andreescu, să îndemne şi să ducă la o mai atentă cântărire a situației, la o mai temeinică apreciere a fenomenului, a dedesubturilor şi implicațiilor acestuia.

Pentru că, oricât ar părea de neverosimil (unora), astăzi, în plină perioadă de agregare europeană, unii se gândesc doar la dezagregări regionale, la redesenarea unor granițe, la "revenirea la 1914".

Şi încă - culmea - cu ajutorul românilor ardeleni!

XXI
POST-SCRIPTUM
(Confirmări şi filiaţiuni)

Cu riscul de a declanşa o reacţie alergică în rândul cititorilor, va trebui să revenim asupra "operei" lui Molnár Gusztáv, pentru că nişte confirmări sau chiar ilustrarea unor posibile filiaţiuni sunt oricând binevenite. Mai ales atunci când este vorba despre o chestiune pe care se insistă şi persevereză aparent împotriva "cursului jocului".

Pe de altă parte, nu putem nega interesul pe care îl nutrim faţă de poziţia susţinătorilor externi ai d-lui Ciorbea (şi ai liniei penețecediste aferente) referitor la respectiva chestiune.

Despre ce este vorba? Dar mai întâi textul molnarian:

"Constat că politicienii români n-au înţeles semnificaţia reală a mesajului NATO, care îndeamnă la cooperare între statele din sud-estul Europei. Realitatea este că Occidentul sprijină, fără rezerve, integrarea regională a acestor state, până la monedă unică şi ştergerea graniţelor vamale, exact pentru că nici prin gând nu-i trece să le integreze, vreodată, în NATO sau în UE. Îndrăznesc să fac această afirmaţie categorică, pentru că, mai nou, chiar şi Franţa, ale cărei tradiţionale bune relaţii cu România şi Serbia sunt notorii şi care a dezaprobat consecvent orientarea "central-europeană" de integrare promovată de către SUA şi Germania, şi-a revizuit punctul de vedere.

Din diverse luări de poziţie rezultă că şi Franţa recunoaşte faptul că Europa "politică" are nişte hotare a căror limită nu poate fi depăşită fără riscul dezintegrării. Comunitatea Europeană nu poate integra decât statele ce aparţin aceluiaşi univers politic, economic şi de civilizaţie. Or, lumea ortodoxă, mă refer la statele post-sovietice şi la cele din sud-estul Europei, este inaptă de aşa ceva. Aceste state, deşi au preluat modelul instituţional apusean, sunt incapabile să-l asimileze. După părerea mea, singura lor şansă de supravieţuire este realizarea, cu ajutor occidental, a unei strânse cooperări regionale. (...) Firește, se fac promisiuni "pe termen lung" (de integrare europeană - n.n.), dar proiecte sau intenţii reale nu există. România va avea un veritabil şoc când va înţelege cum stau lucrurile. (...)

Din această situaţie Ardealul, cu ascendentul şi poziţia sa occidentală, nu are decât de profitat. Firește, este vorba nu numai de unguri, ci şi de românii ardeleni. Toate acestea vor conduce la întărirea mişcării regionaliste. (...) Mă refer la promovarea unui regionalism politic instituţionalizat." (Am citat dintr-un interviu acordat de către Molnár Gusztáv cotidianului clujean "Szabadság" la data de 29 aprilie 1999, interviu consemnat de Székely Kriszta şi introdus şi pe Internet sub indicativul http://www.hhrf.org/erdelyilmost/04-29-99.htmf).

Desigur, multe din ideile de mai sus pot fi regăsite în "Problema Transilvană", de la neintegrabilitatea ţărilor ortodoxe şi până la regionalismul ardelean transetnic - bază pentru un statut local (sau chiar european) aparte. Nouă este (sau măcar pare) chestiunea cu "integrarea regională" a statelor din sud-estul Europei, ca o alternativă (ca să nu spunem "premiu de consolare") la Uniunea Europeană. De asemenea, demn de remarcat este faptul că Ardealul, şi în această (aparent) nouă perspectivă, "nu are decât de profitat".

Firește, la vremea respectivă (aprilie 1999), nu că nu l~am fi luat în serios pe dl. Molnár, dar, totuşi, i-am fi adresat moromeţiana întrebare: - pe ce te bazezi? Şi iată că astăzi avem răspunsul, nu de la politologul maghiar, ci direct de la sursă. Ştim, acum, nu numai pe ce se baza dl. Molnár în urmă că doi ani, ci şi pe cine se baza acesta atunci când prefigura o Uniune Europeană a Sud-Estului. Cititorii (revistei "Timpul - 7 Zile") vor fi ştiind,

bineînțeles, că este vorba exact despre prietenii d-lui Ciorbea (şi nu numai): creştin-democrații germani! Documentul reprodus în numărul 38(555)/19-25 septembrie 2001 al amintitului săptămânal ("0 perspectivă pentru Balcani - Reflecții cu privire la o Uniune Europeană a Sud-Estului") este în măsură să împrăştie orice posibile dubii în acest sens.

Desigur, comentariile d-lui Remus Răgătan, pe marginea documentului cu pricina, ne scutesc de alte considerații. Ceea ce am vrea, însă, să adăugăm este faptul că unul din cei trei autori ai demersului, dl. Karl Lamers, este "recidivist". Cel puțin aşa rezultă din articolul "Uniunea Europei de Sud-Est - Alternativă la extinderea UE" (Corespondență din Berlin de la Mălina Andronescu), publicat în cotidianul "Adevărul" din 5 decembrie 2000, pe pagina a 13-a (cum altfel?).

Este vorba despre Karl Lamers, purtător de cuvânt pentru politică externă al fracțiunii Creştin-Democratice din Bundestag, care se pronunță, citățm: "pentru adâncirea integrării regionale în Balcani şi instituționalizarea Pactului de Stabilitate sub forma unei Uniuni a Europei de Sud-Est (DESE)". De notat că propunerea a fost prezentată Bundestagului încă în luna octombrie 2000. Iată câteva elemente conținute în propunere:

- "din această Uniune ar putea face parte nu numai statele fostei Iugoslavii, ci şi state vecine, cum ar fi România";

- "UESE ar reprezenta o euroregiune de tip nou (...) care presupune stabilirea unor relații de bună vecinătate, a unui sistem de comerț liber şi crearea unor structuri de securitate comune";

- " ... minoritățile naționale din diversele țări membre ar fi şi ele reprezentate în instituțiile respective (de conducere ale UESE - n.n.); acestea ar putea fi modelate după exemplul Parlamentului European (deci, un Parlament al Europei de Sud-Est), al Comisiei Europene şi al Consiliului de Miniştri";

- "o astfel de Uniune s-ar constitui ca un fel de structură supraregională; importanța granițelor ar fi relativizată, iar în caz că procesul de fragmentare a regiunii ar continua, acest proces nu ar mai fi perceput ca fiind deosebit de dramatic";

- "conceptul noii Uniuni nu exclude viitoare secesiuni în cadrul statelor membre, atunci când s-ar impune concluzia că aceasta ar contribui la pacea şi stabilitatea regiunii".

După cum se poate observa, "propunerile" din octombrie 2000 ale d-lui Lamers sunt în aceeaşi ordine de idei cu "reflecțiile" d-lor Lamers, Hintze şi Hedrich din septembrie 2001. Dacă le-am reprodus, totuşi, am făcut-o doar pentru a sublinia că este vorba de o preocupare mai veche şi "programatică" a creştin-democraților germani! (Preluată, pe cale de consecință, şi de către prietenii şi protejații din România ai acestora!) Deci aşa: în loc de UE - UESE!; în loc de NATO - o structură regională de securitate!; în loc de "Schengen" - liberă circulație în Europa de Sud-Est!; în loc de inviolabilitatea granițelor - relativizarea acestora şi câmp liber continuării fragmentărilor!

Iar dacă o parte de țară - de pildă Ardealul - doreşte secesiunea, aceasta va fi încurajată şi patronată, spre a nu periclita pacea şi stabilitatea regiunii!

Nemaivorbind de faptul că "Reflecțiile cu privire al UESE" a trei purtători de cuvânt (pentru probleme de politică externă; politică europeană şi, respectiv, politici de dezvoltarea) ai CDU vin să confirme, până la nivel de detalii, tot ceea ce ne-am străduit să demonstrăm în ultimii 12 ani, de la dezagregarea programată şi indusă din afară a zonei şi până la reagregări patronate de către aceleaşi forțe, interesate în "revenirea la 1914"!

Desigur, în jocul cu pricina, dl. Molnár este un simplu pion, iar d-nii Lamers, Hintze şi

Hedrich cel mult un cal, un nebun şi o tură. Cât priveşte regele şi regina ...

Oricum, Molnár Gusztáv, aşa cum am mai spus-o şi cum se confirmă prin cele reproduse, nu este de capul lui.

1 octombrie 2001
Zeno Millea

P.S. Cât priveşte "aducerea la zi" a celor de mai sus (inclusiv cele conținute în precedentele 20 capitole) - demersul nostru publicistic închinat celor două volume (prezentate în antiteză) fiind încheiat în toamna lui 2001 - ADDENDA alăturată (în speță "Adaosul la Post Scriptum" din finalul acestuia) oferă toate datele necesare.

Zeno Millea

LIGA TRANSILVANIA - BANAT

- o ecuaţie fără necunoscute -

Cuvânt înainte

Prezenta broşură a fost gândită ca o anexă la "Chestiunea Transilvaniei" versus "Problema transilvană", în intenţia de a circumscrie şi componenta "românească" a scenariului regional vizând devoluţia - secesiunea Ardealului, în speţă mişcarea condusă de către Sabin Gherman.

Lucrarea îşi propune, în baza unor date ce relevă similitudini şocante în ceea ce priveşte momentul apariţiei, argumentele, logistica, auspiciile, precum şi scopul final, să demonstreze că respectiva mişcare aparţine aceluiaşi scenariu "maghiaro-maghiar" de care ne-am ocupat în mai sus amintitul volum, apartenenţă disimulată din raţiuni tactice.

Şi în cazul de faţă, materialul prezentat reprezintă o reproducere a unui ciclu de articole publicate în săptămânalul "Timpul- 7 Zile" pe parcursul anului 2001.

Autorul

L.T.B. - o ecuaţie fără necunoscute (I)

Să începem cu un citat din opera preşedintelui Uniunii Scriitorilor din Ungaria, dl. Pomogáts Béla:

"În România prezentul este ireal. Unica realitate, dar care nu există încă, este viitorul. Iar acesta nu poate fi disociat de rezolvarea problemei minorităţilor naţionale, nu prin măsuri de cosmetizare, firește, ci prin soluţii radicale.(...) Pentru Ardeal nu întrevăd alte soluţii decât fie un statut de independenţă, fie revizuirea graniţelor (...)" (Erdélyi Magyarság, nr. 11 februarie 1990, pag. 23).

Învolburare de moment, sub imperiul condiţiilor imediat post-decembriste? Nici vorbă! Pentru că iată ce scrie acelaşi Pomogáts Béla peste aproape patru ani:

"Ungaria a fost mutilată de către marile puteri învingătoare în primul război mondial. (...) Graniţele care despart comunităţi umane sunt umilitoare şi aberante. Mai ales dacă separă unităţi geografice, economice, etnice şi culturale multiseculare. Este cazul graniţelor actuale ale Ungariei. Despre caracterul irațional, nefiresc, arbitrar şi ruşinos al acestora s-a vorbit adesea în literatura noastră, după cum, în antiteză, au fost prezentate şi acele momente de neuitat în care vreuna din aceste graniţe a dispărut, permiţând scriitorului maghiar să contemple o patrie ceva mai largă (...) cum a fost cazul, în 1940, după reanexarea Ardealului de Nord. Oare va mai reveni momentul de praznic în care să trecem din nou, nestingheriţi de nimeni şi de nimic, aceste graniţe?" (Erdélyi Magyarság, nr. 16/ noiembrie 1993, pag. 33).

Iată, aşadar, premisa de la care pleacă toate eforturile maghiare (şi maghiaro-maghiare) îndreptate în direcţia anulării realităţilor post-trianonice. Că cele reproduse aparţin unui scriitor şi nu unui politician - şi au fost exprimate în 1990 şi, respectiv, 1993? Desigur, puteam începe cu "expunerea de motive" a grofului Apponyi de la Conferinţa de Pace de la Trianon din 1920, sau cu o puzderie de alte citate din declaraţii ale oficialilor maghiari, la cele mai înalte niveluri, dar ne-am propus să ne limităm doar la aşa-zisa perioadă post-decembristă. Cât priveşte preferinţa pentru dl. Pomogáts - preşedinte al Uniunii Scriitorilor din Ungaria - aceasta este cu totul întâmplătoare, sau, cel mult, tributară unor considerente stilistice, şi nicidecum unei penurii de surse. Puteam începe, la fel de bine, cu apelul d-lui Szürös Mátyás - preşedinte interimar al Ungariei la acea vreme - prin care, la data de 15 martie 1990 (deci, cu câteva zile înaintea evenimentelor de la Târgu Mureş!) ungurii din Ardeal erau îndemnaţi "să-şi făurească singuri destinul", potrivit ideii că "acesta (Ardealul - n.n.) este pământ strămoşesc maghiar", ceea ce "îi îndreptăţeşte nu numai să ceară, ci să şi pretindă dreptul lor asupra pământului respectiv"! (României Magyar Szó, nr. 69/15 martie 1990). După cum putem începe cu o mulţime de alte citate, care mai de care mai oficiale şi mai politice, dacă e să amintim doar câteva dintre ele:

- "Abia astăzi, în 1998, profeţiile lui Kossuth pot deveni realitate. A sosit momentul ca locuitorii bazinului carpatic să devină egali, să beneficieze de aceleaşi drepturi şi de ştergerea graniţelor" (Világosi Gábor - reprezentantul guvernului maghiar la sărbătorirea de la Miercurea Ciuc a zilei de 15 martie 1998);

- "Atât în 1848, cât şi în 1956 sau 1989, la fel ca şi astăzi, n-am dorit şi nu dorim altceva decât independenţă, libertate şi o UNGARIE A TUTUROR UNGURILOR (s.n.)" (Giczy György - preşedintele Partidului Popular Creştin - Democrat - cu ocazia sărbătoririi aceleiaşi date, dar la Budapesta);

- "În 1848, 1956, 1989, ca şi astăzi, ne-au animat şi ne animă aceleaşi idei şi năzuinţe" (premierul ungar Orbán Viktor, în acelaşi cadru, dar cu un an mai târziu - 15 martie 1999);

- "Trebuie să ne gândim şi la reabilitarea mutilărilor trianonice"! (Harrach Péter - ministru în guvernul Orbán - la inaugurarea "Clopotului Trianonului", în 4 iulie 2001).

Mai e cazul să continuăm? Credem că nu, pentru orice om treaz, întreg la minte şi onest premisa cu pricina fiind în afara oricărei îndoieli sau discuţii.

După cum am mai arătat în repetate rânduri, tot ceea ce s-a construit pornind de la respectiva premisă a suferit, pe parcurs, numeroase reorientări, în funcţie de diverse conjuncturi istorice, politice şi ideologice, ultima dintre ele fiind cea care vizează "modelul regional". Cu riscul de a ne repeta, va trebui să revenim asupra lui, date fiind ultimele evoluţii survenite în efortul de implementare al amintitului model. Care sunt aceste evoluţii? Firește, este vorba despre apropiata (şi anunţata) transformare în partid politic (regional şi regionalist) a Ligii Transilvania - Banat (LTB). Pentru a putea însă discuta la obiect, va trebui să ne reîntoarcem în timp cu cel puţin trei ani.

Deci, 16 septembrie 1998, data la care apare, în "Monitorul de Cluj", "manifestul" lui Sabin Gherman - "M-am săturat de România!" Conţinutul "manifestului" este arhicunoscut, drept care reproducerea lui integrală ni s-ar părea o exagerare. În esenţă, acesta exprimă următoarele:

- unirea Ardealului cu Vechiul Regat (mai precis, "înghiţirea lui de către România"!) a fost opera poporului român (pentru care Sabin Gherman nutreşte un profund dispreţ) şi nu a "inteligheţiei" ardelene, care ar fi dorit o alcătuire "de tip helvetic",

- această unire a oferit Vechiului Regat şansa de a se civiliza, şansă pe care acesta a ratat-o;

- "Europa se termină pe undeva pe lângă Braşov";

- unirea respectivă a fost o eroare, "pentru că în afară de limbă şi şosele proaste nu avem nimic în comun";

- toate relele vin de la Bucureşti: "miticismele", "balcanismele", "civilizaţia seminţelor de bostan", "mentalitatea de moluscă" etc.;

- nu ungurii sau nemţii sunt inamicii noştri, ci regăţenii.

Mai adăugăm la cele de mai sus câteva elemente din statutul Fundaţiei pro Transilvania (condusă de acelaşi S. Gh.):

- afirmarea valorilor specifice spaţiului transilvan;

- promovarea şi susţinerea autonomiei regionale a Transilvaniei;

- în acest cadru, independenţa administrativ-financiară a provinciei.

Şi, în fine, iată şi câteva puncte din "Declaraţia Fundaţiei Civice pro Transilvania", făcută publică la data de 10 iunie 1999:

- "Fundaţia militează pentru iniţierea unor dezbateri publice asupra urgentării descentralizării, prin crearea unor instituţii cu largi competenţe regionale, în spiritul principiului subsidiarităţii promovat de Uniunea Europeană";

- "Fundaţia militează pentru recunoaşterea faptului că Transilvania şi Banatul ar putea constitui un pivot al integrării europene pentru întreaga Românie, prin implementarea de urgenţă în aceste regiuni (deci, în Transilvania şi Banat! - n.n.) a normelor administrativ - financiar europene".

Mai poate oare cineva să creadă, în lumina celor de mai sus, că demersul d-lui Sabin Gherman este rezultatul unei iniţiative personale şi independente, atunci când cele reproduse

se pliază, până la nivel de detalii, pe ideile şi conceptele strategice ale lui Molnár Gusztáv? (A se vedea, în acest sens, "Chestiunea Transilvaniei versus Problema transilvană" sau o serie întreagă de capitole din "Scenarii pre şi post-decembriste").

Pe de altă parte, apariția în prim-plan al d-lui Gherman s-a produs cu o oportunitate şi promptitudine mai mult decât suspectă. Să ne reamintim:

- în 1997, guvernul laburist al Marii Britanii acceptă devoluția Scoției;

- "modelul scoțian", mai ales în condițiile evoluțiilor neprevăzute (şi imprevizibile în continuare) din Kosovo, devine deosebit de atractiv;

- în acelaşi an (1997) Molnár Gusztáv scrie ,.Problema transilvană", adaptând amintitul model la Ardeal;

- în 1998 începe deja campania de presă (şi nu numai) închinată reînvierii "transilvanismului", "tradițiilor autonomiste ale românilor din Ardeal", "parteneriatului româno-maghiar" (ardelean) tradițional" şi aşa mai departe;

- şi tot în 1998 se parafează, consecutiv nominalizării de la Madrid din 1997, integrarea Ungariei în NATO. (Ceea ce impune, totuşi, o altă abordare a "problemei transilvane"!)

Acesta este contextul în care, în septembrie 1998, Sabin Gherman îşi lansează "manifestul"! Cum s-ar zice - ,,o simplă coincidență"!

Ne oprim, deocamdată, aici, pentru că, la urma urmei, important este ceea ce face Sabin Gherman şi, mai ales, cine sunt beneficiarii reali a ceea ce face acesta. Ce face dl. Gherman? Dl. Gherman, în plină efervescență udemeristo - hungaristă de regionalizare - devoluție - autonomizare a Ardealului, cu o finalitate ce nu poate fi raportată decât la anularea efectelor "odiosului Diktat de la Trianon", în plină campanie de revigorare a parteneriatului cu "aliații naturali" ai ungurilor ardeleni, vine şi, printr-un manifest intitulat "M-am săturat de România", precum şi prin întreaga sa activitate ulterioară, invocând tot "conviețuirea seculară", "tradițiile occidentale", "oprimarea şi exploatarea" exercitată de către "sudiştii balcanici", cere exact acelaşi lucru: un Ardeal autonom, eliberat de jugul numit România şi locuit nu de români, unguri şi saşi, ci de "ardeleni"!

De "ardeleni", într-un Ardeal în care "să se implementeze, de urgență, normele administrativ-financiare europene", în spiritul "principiului subsidiarității"!

Mai este oare cazul să ne întrebăm ce cauză serveşte, în realitate, dl. Sabin Gherman?

L.T.B. - o ecuație fără necunoscute (II)

Am văzut, în numărul precedent al revistei, cât de "românească" este cauza regionalismului ardelean şi cât de "personală" şi "independentă" inițiativa lui Sabin Gherman.

De altfel, nu numai similitudinea de argumente, de programe şi de logistică sau paralelismul cronologic pledează în acest sens, ci şi relațiile internaționale sau sursele de finanțare cu care se laudă "sătulul de România". Este suficient să reproducem, în această privință, câteva texte introduse pe Internet încă în anul 1998.

Iată, de pildă, un text inserat de către dl. Lipták Béla, cetățean american şi unul din cei mai activi hungarişti ai diasporei maghiare:

"Dragi colegi, am primit două scrisori, pe care le anexez, de la dl. Sabin Gherman, şeful mişcării româneşti pentru autonomia Transilvaniei. El mi-a cerut să asigur maximă publicitate fundației sale Pro Transilvania, aşa că am pus aceste scrisori pe site-ul HL/HAL (Hungarian Lobby / Hungarian American List - n.n.) cu rugămintea de a le difuza şi de a-l ajuta cum puteți. Dacă vreți să discutați mai multe despre această mişcare, vă rog contactați-l chiar pe dl. Gherman."

Reproducem, în continuare, scrisorile d-lui Gherman. Iată prima misivă:

"Dragă prietene, orice transilvănean, orice om care este interesat de progresul Transilvaniei este binevenit în fundația Pro Transilvania. Sunt bucuros să-ți aduc la cunoştință că această fundație, între timp (deci, în timpul scurs de la un contact anterior cu dl. Lipták! - n.n.), a devenit o mişcare de masă, în ciuda atacurilor politicienilor. (...) Dă-mi voie să-ți reamintesc că poți să contactezi pe oricine dispus să ne dea o mână de ajutor. Cu multă stimă, Sabin Gherman".

Cea de a doua scrisoare este mai tranşantă:

"Coleg drag, aş fi încântat să te întâlnesc la Universitatea din Columbia. (Este vorba de o invitație, făcută lui Gherman de către Lipták, de a conferența la respectiva universitate din SUA despre "problema transilvană" - n.n.). Până atunci, te rog să mă pui în legătură cu persoane sau organizații care vor să ajute, moral, sau financiar, fundația Pro Transilvania. Aici, oficial, evenimentele îmi sunt nefavorabile, pentru că există interpelări în Parlament şi unii politicieni cer arestarea mea. Pe de altă parte, din ce în ce mai mulți ardeleni aderă la ideile mele, iar eu o să demonstrez că pot să fac pentru Ardeal ceea ce politicienii n-au reuşit în nouă ani. Sincer vorbind, am nevoie de mediatizare internațională şi suport de orice fel. Cu stimă, Sabin Gherman".

Ce caută ardeleanul (român, chiar dacă sătul de România) şi independentul Sabin Gherman la "Hungarian Lobby"? De ce cere ajutor moral şi financiar tocmai de acolo? De ce (şi de când) este prieten şi coleg cu dl. Lipták Béla, promotor de frunte al revizionismului maghiar? De ce îl informează că, ÎNTRE TIMP, mişcarea a luat proporții?

Mai e cazul să continuăm? Dacă da, să vedem un interviu de-al d-lui Gherman acordat revistei "Privirea" (M. Tatulici), tradus şi republicat în "României Magyar Szó" (3154/16 aug. 1999) cu titlul "Ardealul şi regionalismul - mit şi realitate". Redăm un fragment:

"Consider că n-ar mai trebui să ne numim unguri, români, germani, ci pur şi simplu, ardeleni. (Poate inventează dl. Gherman şi vreo limbă ardelenească - n.n.). Aceasta va contribui hotărâtor la accelerarea autonomizării Ardealului. Ideea a prins rădăcini, a cucerit întreg Ardealul. (Poate întreg "Erdély"! - n.n.). Am fost contactat de mai multe persoane din SUA şi Germania (deci dl. Lipták şi-a făcut datoria! - n.n.) ce dispun de mari fonduri şi care

mi-au declarat intenția lor fermă de a susține material autonomia Ardealului".

Iată, aşadar, de unde provin "sprijinul moral" şi "ajutorul' material" de care beneficiază Pro Transilvania, respectiv Liga Transilvania-Banat. De altfel, dl. Gherman recunoaşte public, mai nou, şi existența unui "salariu" pe care îl primeşte de la Viena. Curat afacere românească! Şi, cu toate acestea, interviul din care am citat mai sus se termină astfel:

"Nu m-a cumpărat nimeni, nu sunt în slujba nimănui, slujesc doar Ardealul, patria mea de vis".

"Romániai Magyar Szó" pare, însă, să ştie foarte bine ce cauză serveşte "sătulul de România". Pentru că iată ce se putea citi în acelaşi număr al "Romániai Magyar Szó", pe marginea interviului cu Sabin Gherman, sub semnătura lui Szonda Szabolcs:

"Pământul făgăduinței parcă nu mai este atât de departe. Acel "ceva" care fierbe în noi şi, în acelaşi timp, pluteşte deasupra noastră, devine din nou imbold şi chezaş al împlinirii. (...) Acel ceva, pe care dacă ar fi să-l numesc explicit, l-aş putea defini ca necesitate istorică.

Dacă aş vrea să rezum mesajul celor rostite de Sabin Gherman, cel mai potrivit mi s-ar părea să apelez la cuvintele lui Molnár Gusztáv (cum altfel? - n.n.): "Ne aşteaptă mari transformări, printre acestea golirea de conținut, perimarea conceptului de stat național. Înlocuirea acestuia o vom înfăptui noi, pentru noi, pentru un viitor la fel de spectaculos ca şi trecutul". (Alt trecut spectaculos şi fără stat național, decât cel reprezentat de către Austro-Ungaria, nu cunoaştem în istoria europeană a Ungariei - n.n.).

Îmi amintesc, de pe vremea liceului, cum, la o oră de Fizică, mi-am notat pe coperta caietului următoarele: 11 august 1999 - eclipsă totală de soare. M-am cutremurat la ideea că mai am de aşteptat, până la producerea evenimentului, peste zece ani. Şi iată că, în ordinea firească şi ineluctabilă a lucrurilor, fenomenul s-a produs.

Fireşte, nu vreau să îndemn nici la exces de zel, dar nici la indiferență şi pasivitate. Ceea ce aş recomanda, se poate exprima prin aparent paradoxala sintagmă: răbdare activă".

Ce vrea să zică dl. Szonda Szabolcs? Vrea să zică, pe urmele lui Molnár Gusztáv, că acea cauză pe care o serveşte Sabin Gherman ar răspunde unei necesități istorice obiective, care, în baza unei legități comparabile cu cea cosmică, se va finaliza atunci când "poziția astrelor" va dobândi configurația necesară. Moment ce trebuie aşteptat cu o "răbdare activă", chiar dacă aşteptarea va mai dura câțiva ani.

N-am fost destul de expliciți? Să reluăm chestiunea:

- "Pământul făgăduinței" este Ardealul;

- "momentul" este revenirea lui la Ungaria, într-un "viitor spectaculos";

- viitorul "la fel de spectaculos ca şi trecutul" este o nouă alcătuire confederativă de tipul Austro-Ungariei;

- "poziția astrelor" este conjunctura politică ce va permite înfăptuirea acestei alcătuiri;

- "răbdarea activă" este "construcția migăloasă" a d-lui Molnár realizarea majorității ardelene transetnice - fără de care "astrele", oricât ar fi de bine poziționate, se vor dovedi neputincioase, întreprindere la care trudeşte, în calitate de mercenar, şi dl. Sabin Gherman.

Iată, aşadar, viziunea părții maghiare asupra cauzei pe care o slujeşte cu devotament, "sătulul de România"!

Iată, aşadar, finalitatea reală a eforturilor celor ce defilează sub stindardul lui Sabin Gherman!

L.T.B. - o ecuaţie fără necunoscute (III)

Plasarea pe orbită a lui Sabin Gherman era imperios necesară şi dintr-un alt motiv: cum să bage zâzanie între Ardea1 şi Vechiul Regat, între (românii) ardeleni şi regăţeni tocmai Uniunea ce reprezintă interesele minorităţii maghiare? Mai cu seamă în contextul unui scenariu regional, de neconceput fără aportul "aliaţilor naturali"? Pentru aşa ceva era nevoie absolută de un reprezentant al majoritarilor, de o mişcare organizată a acestora şi nicidecum de voci provenind din comunitatea maghiară sau, mai rău, din interiorul UDMR. Cum să acorzi credibilitate şi şanse de succes unui atare demers, lăsându-1 pe seama celor ce, până în 1998, au militat, în cadrul "modelului etnic", pentru diverse forme de autonomie şi autoguvemare pe criterii etnice? (Nemaivorbind de alte antecedente, pe care românii ardeleni nu aveau cum să le uite sau ignore!).

De altfel, cea mai bună dovadă că UDMR şi-a însuşit scenariul regional şi că - realizând capcana pe care ar reprezenta-o implicarea directă şi publică - a cedat iniţiativa unui mercenar român, este faptul că prima reacţie a d-lui Marko Bela, imediat după lansarea "manifestului" lui Sabin Gherman, a sunat în felul următor: ,,Nu noi, ci românii cer autonomia Ardealului"!

Firește, "delimitarea" s-a manifestat şi în diverse alte forme şi pe multiple planuri. Astfel, alături de o radicală modificare a atitudinii faţă de "partenerii istorici" (pe care am expus-o şi detaliat-o în "Scenarii pre şi post-decembriste" sau în replica la "Problema transilvană"), menită a crea iluzia unei comunităţi de interese în faţa sfidărilor prezentului şi viitorului şi a induce "alianţa naturală" necesară realizării "majorităţii regionale", s-a recurs, inclusiv în presa aservită, la o veritabilă "omertá" în ceea ce priveşte principala armă a oricărei mişcări regionalist-secesioniste - hulirea puterii centrale şi punerea pe seama acesteia a tuturor relelor şi neîmplinirilor - urmând ca arsenalul cu pricina să fie mânuit exclusiv de către "aliatul natural" Sabin Gherman şi de către acoliţii săi.

Consemnul (şi consensul) tăcerii udemeriste (pentru a nu compromite cauza "românească" a Ardealului independent) a fost, totuşi, încălcat pe ici, pe colo. Evident, nu ne referim la Molnár Gusztáv (care nu este udemerist şi nici cetăţean român) sau la producţiile alambicate şi criptate ale d-lui Szonda Szabolcs, ci la dl. Szöcs Géza, de pildă, fost cândva omul nr. II al UDMR şi, în plus, persoană cu vechi state de funcţiune în lupta pentru "noua identitate" a Ardealului (drept care, a şi fost expulzat din România în 1986). Domnia-sa a rupt tăcerea, sporadic, e drept, şi doar în publicaţii maghiare din provincie, dar a vorbit cum nu se poate mai limpede. Iată o mostră:

"Eu cred că omul de afaceri ardelean a recunoscut deja faptul că profitul lui este absorbit de către Regat, de aproape o sută de ani. Intelectualul ardelean simte că este exclus din elita politică a ţării. Ştie însă că el, cel exclus, ar avea un rol important într-o elită politică a unui Ardeal independent. (...) Problema se pune (în mediile româneşti - n.n.) în felul următor: - Cum e mai bine să trăim, cu 17 milioane de regăţeni, undeva în afara spaţiului european - sau într-un Ardeal, unde trebuie să conlocuim cu două milioane de unguri, dar în cadrul Europei adevărate?" (Szabadság, 25 septembrie 1998 - un interviu consemnat de Szabo Csaba).

Este suficient de clar şi edificator? Ba bine că nu! Seamănă cu producţiile "sătulului de România"? Cât de bine! Se recunoaşte sursa comună - opera lui Molnár Gusztáv? Desigur!

Ne-am putea întreba, firește, cum de a încălcat dl. Szöcs amintita "omertá"? Aşa e dânsul, mai nonconformist şi mai limbut. Să ne amintim, de pildă, de pe vremea când UDMR se lepăda, ca de satana, de "Evenimentele de la Târgu Mureş" şi punea vina pe români, de

faimoasa sa declarație rostită de la tribuna primului Congres al Uniunii: "Târgu Mureşul nu este o înfrângere, ci o victorie; nu este un sfârşit, ci un început"! (Ca să dăm doar un singur exemplu).

De altfel, indiscreția din "Szabadság", cu care poetul-politician întâmpina "Manifestul" lui Sabin Gherman şi, în acelaşi timp, deconspira complicitatea acestuia cu iredenta maghiară precum şi esența şi finalitatea "parteneriatului cu românii ardeleni", n-a fost decât un semnal, pentru că, la data de 30 noiembrie 1998, iată cu ce scrisoare s-a pomenit (vorba vine!) dl. Gherman:

"Stimate Domnule Sabin Gherman, Editura Erdélyi Hirado (aceeaşi care în 1990 publica Platforma-program a UDMR - n.n.) este interesată în publicarea unui dosar de presă privitor la eseul sau manifestul d-voastră intitulat "M-am săturat de România". Se are în vedere publicarea unei ediții în limba maghiară a acestui dosar de presă şi ne interesează acceptul d-voastră. Amănuntele legate de tiraj, drepturi de autor şi celelalte vor fi discutate ulterior."

Cluj, la 30 noiembrie 1998
Cu stimă, Szöcs Geza

La care misivă, dl. Gherman, "plăcut surprins", răspunde:

"Stimate d-le Szöcs Géza!

Sunt interesat, bineînțeles, de publicarea unui dosar de presă şi vă pot da acceptul pentru publicarea manifestului sau eseului "M-am săturat de România". Cererea mea expresă este ca publicarea acestui dosar să se facă atât în limba maghiară, aşa cum doriți dvoastră, cât şi în limba română. Pentru mine acest lucru este deosebit de important.

Dacă sunteți de acord cu această cerere a mea, putem discuta, ulterior desigur, celelalte amănunte."

Cluj-Napoca, la 4 decembrie 1998
Cu stimă, Sabin Gherman

O dată jucată această mică farsă (cei doi se cunoşteau de suficientă vreme pentru a nu recurge la corespondență poştală sau la tonul reverențios folosit în aceasta, evident, în ideea că am lua în serios povestea cu "oferta" făcută după "inițiativa" lui Gherman; cât priveşte chestiunea cu "Cluj-Napoca" versus "Cluj", treaba este de-a dreptul înduioşătoare), peste un an, în noiembrie 1999, apare volumul „M-am săturat de România! - Fenomenul Sabin Gherman în viziunea presei: fragmente din reacțiile apărute în presă în perioada 16 septembrie 1998 - 1 octombrie 1999", la Editura Erdélyi Hirado, editor responsabil fiind Szöcs Géza.

"Monitorizarea" cuprindea 30 de publicații, printre care principalele cotidiane naționale, câteva reviste centrale, toate cotidianele clujene, câte unul din Târgu Mureş, Oradea, Timişoara, un cotidian regional transilvan ("Transilvania Jurnal") şi o singură publicație maghiară - cotidianul regional "Szabadság". Monitorizarea cu pricina fiind, însă, una cu tâlc, tendențios selectivă şi cu finalitate manipulatorie. De ce spunem aceasta? O dată, pentru că nu este exhaustivă: revista "Timpul - 7 Zile", de pildă, în care a fost abordat subiectul, nu de puține ori şi într-o manieră aparte, este ignorată cu desăvârşire, nemaivorbind de "României Magyar Szó", în care "fenomenul" Sabin Gherman a fost urmărit îndeaproape (cu "detaşare", firește, dar cu o complicitate decriptabilă pentru cei avizați) şi din care am tradus şi analizat, de repetate ori, în paginile amintitei reviste. În al doilea rând, pentru că ponderea cea mai mare a citatelor este din "Monitorul de Cluj" (publicația care a lansat "Manifestul") şi, mai cu seamă, din Transilvania Jurnal (al cărui redactor-şef, Marius Avram, este comiliton de "fundație" şi de "ligă" de-al lui Sabin Gherman!), ambele publicații

comentând favorabil, firește, inițiativa cu pricina. În al treilea rând, pentru că, în cazul ziarelor sau persoanelor ce comentează nefavorabil "Manifestul" şi ideile sale, se fac, sistematic, trimiteri (în subsolul paginii) la nişte date cu viză compromițătoare. Astfel, în cazul "Adevărului" se face mențiunea: "fostul cotidian Scânteia, al PCR"; în cazul "Adevărului de Cluj": "fostul Făclia, al PCR"; în cazul cotidianului "Cuvântul Liber" din Târgu Mureş: "fost Steaua Roşie, al PCR"; în cazul cotidianului "Ştirea": "ziarul care a publicat listele jocului Caritas" etc. În ceea ce-i privește pe autori, este suficient să amintim că în cazul lui Octavian Paler, singurul reprezentant al "elitei civice" care l-a condamnat pe Sabin Gherman, se face, în subsol, mențiunea: "fost director al TVR şi al ziarului "România Liberă" (care, însă, nu figurează pe lista publicațiilor cu "trecut compromițător"! - n.n.), pe vremea comunismului, şi membru al CC al PCR". (Ca şi cum numai un om cu trecut şi sechele comuniste l-ar putea condamna pe Sabin, Gherman!??)

După cum se vede, demersul este, ab ovo, "elegant", "subtil" şi de "bună-credință". Într-un cuvânt: manipulare ordinară, menită să pună umărul din greu la materializarea "parteneriatului" şi a obiectivului său de etapă - realizarea "majorității regionale" în Ardeal.

Mai este nevoie de vreo altă dovadă că "inițiativa" lui Sabin Gherman, care - după cum o atestă "oferta" făcută imediat după lansarea "Manifestului" - a demarat concomitent cu reorientarea "molnariană" spre "modelul regional" (sau "scoțian"), nu este altceva decât o componentă organică a noii strategii adoptate, pe plan maghiaro-maghiar, în vederea obținerii unei "noi identități" pentru Ardeal? În acest sens, delimitarea răspicată şi consecventă a lui Sabin Gherman de "modelul etnic" nu mai reprezintă o disculpare în fața acuzației de colaboraționism (ca să folosim un eufemism), ci, dimpotrivă, o inculpare.

L.T.B. - o ecuație fără necunoscute (IV)

Desigur, mulți se vor fi întrebând de unde abilitarea şi mijloacele de a controla corespondența particulară a doi cetățeni onorabili, fie ei şi adversari declarați ai statului național român?

Ne pare rău dacă vă vom dezamăgi: n-a fost vorba de vreo abilitare (nici măcar de abilitate) şi cu atât mai puțin de "mijloace specifice". Cele două scrisori reproduse în episodul precedent - "oferta" d-lui Szöcs Géza şi "acceptul" d-lui Sabin Gherman - figurează, pe post de preambul, la pagina a 5-a a volumului "M-am săturat de România", iar noi n-am făcut altceva decât să le transcriem (uzând de cele menționate în pagina precedentă: "Orice reproducere este permisă, mai puțin reproducerea integrală a cărții").

Aceasta este situația. Firește, nu vom folosi respectiva permisiune pentru a reproduce "ecourile de presă" - acestea fiind îndeobște cunoscute - şi, pe de altă parte, interesându-ne cu precădere personajul Sabin Gherman, în speță "independența" sa şi a inițiativei pe care şi-o arogă. De altfel, acesta este, după cum am mai spus-o, şi motivul pentru care am recurs la reproducerea corespondenței cu pricina - mostră de mistificare cu viză manipulatorie - care încearcă, din start, să ofere unui demers artificial şi tendențios aparența firescului şi autenticului.

Între aceleaşi coordonate se înscrie şi "Interviul cu Sabin Gherman", consemnat de către editorul responsabil al cărții - dl. Szöcs Géza, interviu care precede şi încheie "monitorizarea" propriu-zisă, purtând sugestivul titlu: "Zarurile au fost aruncate. Mizează pe Transilvania!". Iată câteva idei, exprimate pe parcursul acestuia, de către preşedintele fundației Pro Transilvania (actualmente Liga Transilvania-Banat):

"Românii au un imaginar tradițional (...) extrem de nociv: nu există nimic rău în țara asta care să nu fi fost adus de străini, cu un scop bine determinat. Peste tot conspirații. De aceea cred că ar trebui să renunțăm la formulele istorice exclusiv convenabile, proprii orgoliilor de popor mic, neînsemnat. Dar cum să renunți, când la şcoală înveți că România e o țară putred de bogată, că românii sunt cei mai harnici şi mai drepți, că am fost scutul Europei, că istoria noastră e cea mai grozavă din câte există. L-am proclamat sfânt pe Ştefan cel Mare, vorbim despre conştiința națională a lui Mihai Viteazul. Or, Ştefan cel Mare a fost un strateg deosebit (...) dar nu şi un sfânt. Era muieratic. E un păcat capital? Dacă nu, de ce nu-l recunoaştem? Şi: ce conştiință națională exista în 1600, când, chiar cu două secole în urma noastră, pe vremea Şcolii Ardelene, românii din Transilvania încă preferau să-şi spună unguri sau nemți, identificând spațiul de dincolo de Carpați cu mizeria şi lenea?"

Sperăm că cititorul recunoaşte în cele de mai sus stilul inconfundabil al d-lui Lucian Boia şi al învățăceilor acestuia (autori de manuale de "istorie alternativă"), specializați în "demitizarea" trecutului nostru, pe placul vecinilor de la Apus. Să mergem însă mai departe:

"Sau: cazul Memorandumului lui Iuliu Maniu, adresat regelui Carol în 15 decembrie 1938. Acolo se vorbea despre diferențele existente între poporul ardelean şi cel regățean. Atenție: popoare! Se vorbea şi despre faptul că în 1923 Constituția a fost impusă transilvănenilor, că centralismul de după 1918 a făcut să decadă ca niciodată nivelul de trai al celor din Ardeal."

Aici intrăm deja pe teritoriul "transilvanismului" şi al "intelighenției care ar fi dorit o rezolvare de tip helvetic"! (Între noi fie vorba, "infailibilul" Iuliu Maniu - subiect tabu pentru amintiții demitizatori - mai bine ar fi meditat la cele două catastrofale guvernări țărăniste din perioada interbelică şi la tot "binele" adus României şi românilor de către acestea). Să ne întoarcem, însă, la Sabin Gherman:

"Noi, cei din Transilvania, făceam parte din Europa, din Mittel-Europa, în timp ce ceilalți, muntenii şi moldovenii, aparţineau şi aparţin altor lumi, diferite substanţial ca mentalitate, forme de organizare, norme civice. În 1931, Romul Boilă propunea o nouă Constituție, militând pentru federalizare! Dacă România nu înțelege că are încă obligații față de Transilvania, că Transilvania nu e o provincie cucerită, această Românie s-ar putea să rămână cu formele ei primitive de la 1859."

Ei bine, de această dată, textul este atât de molnarian, încât dacă l-am pune alături de original, le-am putea confunda. (Până şi "Constituția federalistă" a lui Boilă). Să vedem, însă, ce mai spune, în continuare, dl. Gherman:

"Transilvania este altceva. România trebuie să fie mândră de marea unire, şi nu Transilvania, o provincie formată pe coordonatele Europei Centrale şi intrată în sfera de influență a unei mentalități diferite, a unui spațiu diferit. Ne-au fost impuse false valori, surogate civice (...) din Ardeal nu s-au alungat doar oameni - o întreagă cultură, o întreagă tradiție au fost izgonite. Formele noastre de organizare, mentalitățile, cadența teutonă, au fost jertfite pe altarul unui românism sterp, provocator, ineficient. Şi tot ne-am păstrat europenitatea (...) Chiar dacă, statistic, Transilvania este diferită acum de ceea ce a fost la 1918, a rămas acelaşi fragment de Mittel-Europa."

A dracului de rezistentă această "Transilvanie" a lui Sabin Gherman! (Fireşte, Transilvania noastră, cea adevărată, care a reuşit să supraviețuiască nu 80, ci o mie de ani, nu confruntată cu "constrângerile" statului național, ci cu un sistematic regim de exterminare națională şi fizică, se cutremură de ruşine şi scârbă că a putut da naştere unui specimen de teapa "sătulului de România"! Dar, desigur, asta este deja o altă chestiune). Să ne continuăm, însă, demersul. La întrebarea cum a ajuns la „M-am săturat de România", dl. Gherman răspunde:

"Din scârbă. Greață. Nemaiputință. Nu pot să fiu mândru că aparţin unui popor, pentru că acest popor, bobor, a devenit o masă. Populație. 23 de milioane. Nu conştiință națională, ci fragmente particulare, izolate. Nu mai există un întreg ("masa" ce-o fi oare? n.n.). Prea votează toți proştii. (Ce-ar fi dacă toți ar lansa "manifeste" - n.n.). Prea ne-am învățat să spunem "bă" în loc de majestate. (Asta să fie sursa freudiană a lui "Bă Ghermane", titlul ultimei cărți scrise de Sabin Gherman? - n.n.). Există aici o voioşie a dezastrului (...), dar ştiu că ardelenii încep să înțeleagă că suntem furați, desconsiderați de cei mai săraci şi mai şmecheri decât noi. (...) De o sută de ani înjurăm toate trenurile pe care le pierdem voioşi, ca şi când Europa ar fi o concesie, a noastră, făcută lumii întregi. Or, eu, ca trăitor în Transilvania, nu mai vreau să pierd trenul numai pentru că un milion sau zece milioane de oameni au chef să mai doarmă.(...) De ce autonomia Transilvaniei? Pentru că diferențele, clivajul există doar între Transilvania şi restul țării."

Desigur, în cele reproduse se pot recunoaşte nu numai ideile şi stilul lui Molnár Gusztáv, ci şi cele ale unei pleiade de promotori ai revizionismului maghiar, care au mizat, în ultimii 80 de ani, în funcție de conjunctura momentului, pe "transilvanism" şi pe arsenalul specific acestuia.

Ar fi interesant de văzut, totuşi, pe ce conjunctură era gândită, în 1999, respectiva "mizã"? Ne lămureşte, pe parcursul aceluiaşi interviu, acelaşi Sabin Gherman:

"Politologul maghiar de origine ardeleană, Molnár Gusztáv, atrăgea atenția că o eventuală venire la putere a stângii naționale ar face ca transilvănenii să ceară autonomia regiunii, ca pe o reacție normală de apărare a brumei de descentralizare promovată până acum. Eu cred altceva, şi aici putem vorbi deja de un Kosovo de catifea: în momentul în care stânga dură (PDSR şi PRM) va veni la putere şi vor acționa acele "gărzi național-patriotice",

vor începe campanii punitive împotriva ungurilor şi românilor ardeleni "trădători", în acel moment se va putea cere ajutor internaţional. Ar exista aici o forţă multinaţională de menţinere a păcii, iar autonomia şi independenţa ar fi subiecte de negociere." (Subiectul este reluat, la pagina 345 a cărţii, în termeni quasi identici, în cadrul articolului "Ardelenii lui Sabin Gherman vor proclama autonomia Transilvaniei", reprodus din "Cotidianul" de 3 septembrie 1999).

Iată-ne ajunşi, aşadar, la momentul adevărului. Până la urmă, Sabin Gherman nu s-a putut abţine să nu-l pomenească pe Molnár Gusztáv, ba chiar să-l supraliciteze. Nu că ar spune altceva, dar, până când politologul maghiar, mai prudent şi mai discret, vorbeşte doar de "autonomia regiunii", sau, în altă parte (vezi "Chestiunea Transilvaniei versus Problema transilvană", capitolul XIII), de "ajutorul Occidentului" în caz că PDSR câştigă alegerile şi procedează la recentralizare (dar numai cu condiţia existenţei unei majorităţi regionale legitimată democratic), preşedintele fundaţiei Pro Transilvania vorbeşte deja de un "Kosovo românesc", de o "forţă multinaţională de menţinere a păcii" şi de "negocierea independenţei"!

Deci, în 1999, "scenariul regional", scos de la naftalină de către strategii revizionismului maghiar şi servit şi de niscaiva cozi de topor din rândurile românilor ardeleni, miza pe "kosovizarea" Ardealului!!!

Aceasta fiind situaţia, chestiunea nu ne mai aparţine. Noi ne-am propus doar să demonstrăm "independenţa" lui Sabin Gherman şi a mişcării pe care şi-o arogă.

Cât priveşte situaţia actuală şi şansele "scenariului regional" în condiţiile eşuării preconizatei "kosovizări", ne vom pronunţa într-un epilog.

P.S. Speranţa că venirea la putere a "stângii dure" va crea, în Ardeal, condiţii prielnice "kosovizării", explică şi voturile neaşteptate (şi inexplicabile pentru analişti) pe care le-au obţinut, în această regiune, PRM şi al său prezidenţiabil, la alegerile din noiembrie 2000.

LTB - o ecuație fără necunoscute

- Epilog –

Dacă în 1999 mişcarea regionalistă ardeleană miza pe ,,kosovizarea" Transilvaniei - după cum o recunoaşte, ceva mai voalat, Molnár Gusztáv în "Anno Mirabilis 1999" şi, cât se poate de explicit, Sabin Gherman în "dosarul de presă" întocmit la Editura Erdély Hirado - astăzi datele problemei sunt sensibil diferite.

Să recapitulăm: "stânga dură" (PDSR şi PRM) care trebuia să câştige alegerile din 2000, urma, în viziunea scenariştilor respectivi, să instituie, alături de măsuri ferme de recentralizare, şi o "campanie punitivă" îndreptată împotriva ungurilor şi a "românilor ardeleni trădători", situație în care "se putea cere ajutor internațional", iar sub oblăduirea unor "forțe internaționale de menținere a păcii independența Ardealului ar fi devenit subiect de negociere" .

Desigur, nu numai efectul scontat, dar şi întreg eşafodajul care ar fi trebuit să-l genereze au eşuat lamentabil. Singurul element intuit corect a fost succesul stângii la alegeri. Numai că PDSR (actualul PSD) nu s-a aliat cu PRM, ci, dimpotrivă, s-a delimitat de orientarea extremistă a acestuia, PDSR n-a procedat la recentralizare, ci, dimpotrivă, a lărgit descentralizarea prin punerea efectivă în vigoare a Legii administrației publice locale, PDSR n-a declanşat nici o "campanie punitivă", ci, dimpotrivă, a venit în întâmpinarea unor interese sau doleanțe comunitare sau chiar regionale, firește, în deplinul respect al prevederilor constituționale şi fără a aduce atingere, în nici un fel, intereselor fundamentale ale statului. Ca atare, tot ceea ce s-a sperat de la "stânga dură", tot ceea ce s-a construit pe presupusa evoluție a unei presupuse alianțe s-a năruit, într-o logică (de altfel) cât se poate de firească a lucrurilor. De ce firească? Pentru că întreg eşafodajul respectivului scenariu se baza pe nişte date false, de la "realitățile" ardelene şi până la presupusele valențe şi tendințe ale actualului partid de guvernământ. De fapt, am putea afirma că autorii scenariului cu pricina şi-au investit propriile dorințe şi speranțe într-o construcție artificială, cu atâta râvnă şi determinare, încât au ajuns, efectiv, să creadă în realitatea şi finalitatea ei.

Desigur, scenariul Ardealul versus Vechiul Regat - în varianta sa acută, de tip Kosovo - nu reprezenta decât o fațetă a problemei, o soluție conjuncturală inspirată mai degrabă de realitățile din Kosovo. Eşuarea acestei variante, previzibilă pentru orice cunoscător lucid al problemei, nu înseamnă, firește, renunțarea la "modelul regional", ale cărui posibilități sunt departe de a fi fost epuizate.

Care este situația în prezent? Pentru a răspunde la această întrebare, va trebui să trecem în revistă evenimentele şi evoluțiile care au marcat, din acest punct de vedere, istoria ultimilor doi ani. Iată câteva dintre ele:

- PDSR (respectiv PSD), contrar aşteptărilor revizioniştilor maghiari, duce o politică cât se poate de europeană;

- România, în decembrie 1999, a fost nominalizată pentru începerea negocierilor în vederea aderării la UE;

- România, mai ales după evenimentele din SUA de la 11 septembrie, pare a avea certe şanse de integrare în NATO la Summitul de la Praga din 2002;

- "Legea statutului" - menită a realiza masa de manevră (practic transetnică, având în vedere laxitatea criteriilor de acordare a "legitimației de maghiar" şi numărul considerabil de familii mixte existent în Ardeal) prin care se spera la constituirea "majorității regionale", este, după toate aparențele, caducă;

- Forurile europene au luat act de tendinţele revizioniste ale politicii externe maghiare, precum şi de riscurile destabilizatoare regionale pe care le-ar presupune orice mişcare separatist-secesionistă, fie ea şi transetnică.

În aceste condiţii, pe ce mai poate miza Sabin Gherman (şi cei aflaţi în spatele lui, evident)?

Să vedem, în acest sens, ultimele declaraţii ale "sătulului de România", făcute personal sau prin reprezentanţii săi:

- "Cea mai bună propagandă ne-o face Puterea de la Bucureşti, prin măsurile antipopulare pe care le ia";

- „80 la sută dintre ardeleni ne împărtăşesc convingerile, nefiind de acord cu stilul balcanic practicat de Bucureşti";

- "Fiecare să consume cât produce. Noi nu suntem săraci, dar suntem sărăciţi de Bucureşti";

- "Dacă problemele nu se rezolvă, Liga va recurge la orice metodă";

- "Dacă LTB nu va fi înregistrată ca partid, vom cere sprijin internaţional";

- "Suntem bine văzuţi de persoane influente din cadrul Consiliului Europei";

- "Ardealul a fost o ţară, când restul României era nişte triburi!";

- "Pot să cer şi independenţa Ardealului, dacă o fac non-violent";

- "Când mi-e dor de România, mă uit la hârtia igienică".

Declaraţiile fiind de dată recentă şi, pe de altă parte, dl. Gherman fiind convins că LTB va fi până la 11 noiembrie 2001 nu numai înregistrată ca partid, dar şi reprezentată în Parlamentul European, trebuie să considerăm că mişcarea cu pricina este în plină vervă, atât pe plan local, cât şi pe cel internaţional.

Cât priveşte fondul problemei, nici o deosebire notabilă: aceeaşi delirantă contrapunere Ardeal - Regat, cu aceleaşi "argumente" pe care le-am tot auzit. "Metoda de lucru" nu s-a schimbat nici ea: "măsurile antipopulare" ale guvernului, necesare în contextul dat şi vizând toată ţara, sunt prezentate ca o discriminare îndreptată împotriva Ardealului şi ardelenilor; Ardealul este sărăcit de Bucureşti; fiecare să consume cât produce (cel care are dificultăţi - poate să moară de foame!) şi aşa mai departe.

După cum era şi firesc, a dispărut orice element din "recuzita Kosovo": prigonirea este exclusiv economic-financiară; sprijinul internaţional se are în vedere doar pentru eventualitatea că LTB ar avea dificultăţi de înregistrare; nu se mai vorbeşte de "negocierea independenţei", aceasta (independenţa) putând fi doar cerută şi aşa mai departe.

A propos de sprijinul internaţional, oare cine să fie "persoanele influente din cadrul Consiliului Europei"? Nu cumva domnii Lamers, Hintze şi Hedrich?

Oricum, (aproape) totul pledează pentru o reorientare spre politica paşilor mărunţi, pentru revenirea la "construcţia migăloasă" d-lui Molnár. Există o singură notă discordantă, cea cu recurgerea la "orice metodă"! Despre ce poate fi vorba? Să ne întoarcem, pentru a ne dumiri, la o mai veche declaraţie a d-lui Gherman:

"Dacă Bucureştiul va persevera în a ţine, în mod nefiresc, toate hăţurile în mână, va avea surpriza să constate că oamenii de afaceri ardeleni - care varsă sume uriaşe în trezoreria statului - vor declanşa o grevă financiară. După care, în mai puţin de 24 de ore, economia României va fi paralizată. (...) Va veni o vreme când voi spune: - Soluţia este explozia

mămăligii! Vă puteți imagina ce va însemna neplata impozitelor într-o proporție de 65 la sută? (cât crede Sabin Gherman că ar reprezenta, la nivel de țară, contribuția Ardealului - n.n.). Va însemna un faliment total!" (Ardealul şi regionalismul - mit şi realitate", "României Magyar Szó", nr. 3154/16 august 1999).

Iată, aşadar, ce-ar putea să însemne, în viziunea (tipic paranoică!) a d-lui Gherman, "orice metodă"! (la care va recurge LTB, dacă "problemele nu se rezolvă").

Iată, aşadar, "asul din mânecă", arma secretă (mai puțin pentru cititorii RMSz-ului!) a d-lui Gherman, pregătită deja din 1999, pentru eventualitatea eşuării "kosovizării" Ardealului!

Fireşte, nu e cazul să intrăm în panică, mâneca "sătulului de România" fiind plină de "aşi":

"După 2000, când coaliția PDSR - PRM va accentua presiunea asupra fundației noastre, aceasta - pentru a se apăra - se va putea transforma într-un partid. Acesta este asul nostru din mânecă. Şi mai avem unul..." (Am citat din aceeaşi sursă de limbă maghiară).

Or, din august 1999 au trecut peste doi ani, fără să asistăm la vreuna din "scamatoriile" promise, iar astăzi, în noiembrie 2001, dl. Gherman amenință din nou cu "transformarea în partid", deşi nu-l presează nimeni.

De altfel, la numai trei luni după interviul din RMSz, preşedintele fundației Pro Transilvania flutură din nou "asul", învrednicindu-i, de această dată, cu împărtăşirea "secretului" şi pe necunoscătorii limbii maghiare:

"Persoane din anturajul lui Sabin Gherman au contactat ieri presa clujeană pentru a-i şopti că preşedintele Fundației Pro Transilvania se pregăteşte să-şi transforme asociația în partid politic. L-am "deranjat", aşadar, pe Sabin Gherman pentru a ne face unele precizări, având surpriza ca acesta să nu infirme informația. Mai mult decât atât, preşedintele Fundației Pro Transilvania ne-a spus că în data de 30 noiembrie (1999 - n.n.) va organiza o conferință de presă, cu prilejul căreia va spune lucrurilor pe nume. Mai precizăm faptul că noua formațiune politică se va numi Liga Transilvania-Banat, fiind constituită din cei 35.000 de oameni care se zice că ar fi membri ai Fundației Pro Transilvania şi câteva asociații "de partid" din restul țării." (Adevărul, nr. 2933/10 XI, 1999: "Separatistul Sabin Gherman vrea să-şi facă partid regional").

Am mai putea adăuga, pentru a întări imaginea, că procentul de PIB realizat în Ardeal este, în funcție de dispoziția d-lui Gherman, când de 50, sau 55 sau chiar 65 la sută. (Cifrele variază de la interviu la interviu, de la declarație la declarație!).

După cum se poate vedea cu ochiul liber, dl. Gherman stă cam prost cu "Mitteleuropa", cu "cadența teutonă", cu "ein mann ein wort", mai pe românește spus - cu seriozitatea, consecvența şi integritatea, nemaivorbind de eficiență. (Şi nici nu-i de mirare, după fatalul stagiu petrecut la Craiova!). Şi aceasta într-un demers de care depinde viitorul Ardealului şi, în egală măsură, cel al restului țării! (Nu al României în ansamblul ei - Doamne fereşte!)

Nu putem decât să ne bucurăm că domnii Molnár, Toro, Szöcs (şi câți or mai fi) n-au găsit un specimen mai breaz pentru, totuşi, ingrata sarcină la care s-a angajat "sătulul de România". Să ne bucurăm şi să-i dorim să fie, şi în continuare, la fel de sterp, provocator şi ineficient (ca să-i folosim propriile cuvinte). Şi, fireşte, să-şi folosească cu acelaşi randament şi în actuala îndeletnicire, scula cu care, după propria-i mărturisire, şi-a scris volumul de versuri. (Pentru cei neavizați, precizăm că volumul respectiv al lui Sabin Gherman se intitulează "Faluscriptum"!).

În rest, mizăm pe înțelepciunea, luciditatea, discernământul şi, nu în ultimul rând, pe memoria românilor ardeleni şi, desigur, pe abilitatea diplomatică (dar şi intransigența) de care vor da dovadă cei aflați în fruntea țării. .

P.S. Aflăm că dl. Gherman, in viitoarea sa calitate de şef de partid regional, îşi va axa campania electorală pe Memorandumul lui Iuliu Maniu şi pe Constituția federalistă a nepotului acestuia - Romul Boilă.

Grea lovitură dată țărăniştilor! (Sau, mă rog, vestigiilor acestora).

Post - Scriptum la "Epilog"

Am afirmat, în epilogul ciclului dedicat mişcării regionaliste transilvane (vizând componenta românească a ei), că aceasta s-ar afla în plină efervescenţă, atât pe plan intern, cât şi pe plan extern, şi, pe de altă parte, l-am acuzat pe Sabin Gherman de neseriozitate, inconsecvenţă şi megalomanie (cu dovezile de rigoare, evident).

Negreşit, cele de mai sus pot crea aparenţa unei contradicţii.

Dacă, însă, acceptăm faptul că Gherman este un simplu pion, manevrat de către promotorii reali şi (mai mult sau mai puţin) oculţi ai mişcării - pion ce, pe fondul unei structuri labile şi cu accente paranoice, cedează uneori tentaţiei de emancipare de sub respectiva tutelă - contradicţia cu pricina îşi pierde relevanţa.

Altfel spus, oricât ar fi de inconsecvent, intempestiv şi, pe cale de consecinţă, contraproductiv Sabin Gherman în unele din declaraţiile sau iniţiativele sale, mişcarea îşi urmează drumul, încet dar sigur, "sătulul de România" nefiind altceva decât un element de faţadă, o "firmă". Că aşa stau lucrurile, o demonstrează tot ceea ce am scris, în ultimii trei ani, referitor la subiectul în discuţie. De altfel, Molnár Gusztáv, strategul "regionalismului transilvan" (şi şeful din umbră al d-lui Gherman), şi-a exprimat, nu o dată, dezacordul cu stilul "sătulului de România". Iată o mostră:

"Va trebui să creăm şi să instituţionalizăm un nou climat politic în Ardeal, care să ne permită o comunicare maghiaro-română coerentă. (...) Este o construcţie migăloasă, alta decât cea pe care o "edifică" Sabin Gherman, care mă incomodează din ce în ce mai mult." ("Romániai Magyar Szó", 28 iulie 1999).

Pentru ca, după câteva luni (şi consecutiv mustrării subordonatului şi conformării acestuia) dl. Molnár să-şi îndulcească tonul:

"Observ că Sabin Gherman a evoluat în sens pozitiv, din cel puţin două puncte de vedere: mai întâi, că nu mai are tendinţa să ia totul pe cont propriu (...), în al doilea rând, că şi-a ponderat tonul. Până acum s-a manifestat prea agresiv, cred că a reuşit mai degrabă să sperie lumea, decât s-o atragă. Noi, ungurii, trebuie să-l întâmpinăm cu bunăvoinţă, din ultimele sale declaraţii rezultând că nu vrea să concureze UDMR, ci să-i devină partener." ("Romániai Magyar Szó" - nr. 3285/30 decembrie 1999).

Este suficient de limpede? (Firește, fiind vorba de o declaraţie de presă, politologul maghiar nu putea să recurgă la o altă formulare privind "colaborarea" cu Gherman).

Oricum, referirea la un "parteneriat" cu UDMR demonstrează, fără echivoc, că Uniunea şi-a însuşit (încă din 1999) "modelul regional" elaborat de către Molnár Gusztáv.

Desigur, dată fiind structura particulară a d-lui Gherman, vor mai fi fost, pe parcurs, momente în care acesta, recidivând, a fost adus la ordine de către patronul său. (Bunăoară, când cu decretarea "exploziei mămăligii" - greva financiară a întreprinzătorilor ardeleni - iniţiativă ce în nici un caz nu i-a aparţinut realistului şi meticulosului politolog maghiar).

Cât priveşte amintita "efervescenţă a mişcării", este suficient să semnalăm că, aşa cum rezultă dintr-un articol publicat în "Adevărul" din 22 noiembrie 2001, în Ardeal se intenţionează înfiinţarea unei "Federaţii Transilvane de Atletism"!

În aceeaşi ordine de idei, dar confirmând de această dată "efervescenţa" pe plan extern, putem aminti de recenta afiliere (onorifică) a Ligii Transilvania-Banat la Alianţa Liber Europeană, un fel de Internaţională a "verzilor" - care militează, printre altele (mai specifice),

pentru "autonomia deplină a regiunilor".

Iată, aşadar, că "mişcarea", după cum am mai spus-o, merge, încet dar sigur, pe calea ei şi spre obiectivul propus. (Permis să ne fie, însă, să credem că şi aici este vorba de "construcţia migăloasă" a d-lui Molnár, şi nu de vreo victorie personală a d-lui Gherman).

Ajunşi în acest punct, întrezărim nişte posibile (şi legitime) întrebări, ca de pildă: dacă aceasta este "calea", cum rămâne cu "Pământul Secuiesc" şi cu "desprinderea treptată de restul ţării"?

Am mai răspuns la această întrebare, dar poate n-am făcut-o destul de explicit. Să revenim:

- "modelul etnic" (exceptând situaţii cu totul particulare) nu poate fi operant decât în zone cu majoritate etnică semnificativă, ca, de pildă, în secuime;

- acest model, pe de altă parte, nu poate realiza decât o enclavă de tipul Regiunii Autonome Maghiare, mai ales atunci când zona cu pricina se află nu la graniţă (ca Voivodina au "Felvidék", bunăoară), ci în plin centrul ţării;

- pentru o "regiune istorică", ca Ardealul de pildă, în care procentul etnicilor în discuţie nu depăşeşte cifra de douăzeci, singurul model operant, mai ales în condiţiile actuale, este cel regional;

- "modelul regional" presupune existenţa unei majorităţi regionale transetnice, legitimată democratic, capabilă să-şi impună dreptul la autodeterminare, în sensul unei devoluţii (de tip scoţian) sau chiar al unui statut de independenţă.

Cele două modele nu se exclud, ci, dimpotrivă, se completează reciproc. Pe lângă această complementaritate mai intervine şi avantajul unor acţiuni paralele: dacă eşuează, de pildă, scenariul regional, ceea ce s-a obţinut deja prin cel etnic rămâne un bun câştigat.

În ce constă complementaritatea? În faptul că tot ceea ce este revendicare cu caracter etnic, de nerealizat în condiţiile unui stat naţional unitar (în care etnia respectivă reprezintă şapte la sută din populaţie), se poate realiza relativ uşor în condiţii de devoluţie şi fără nici o problemă în condiţii de independenţă. De ce? Pentru că în Ardeal (despre el vorbim, firește), într-un Ardeal independent (sau aproape independent) cele 20 % de unguri vor însemna, automat, oficializarea limbii maghiare, cu tot ceea ce decurge din aceasta: toponimie bilingvă, inscripţionări bilingve, administraţie bilingvă, la fel în justiţie, învăţământ, reţea sanitară, cercetare şi aşa mai departe. (Ceea ce presupune, bineînţeles, obligativitatea cunoaşterii perfecte a limbii maghiare pentru toţi cei ce vor lucra în domeniile respective, indiferent de etnie!)

Pe de altă parte, secuimea - R.A.M. - va putea deveni, fără probleme, canton, în cadrul unei confederaţii de tip helvetic, deci un fel de stat în stat. (Toate planurile de independentizare a Ardealului, de la "soluţia de compromis" a lui Apponyi şi până în prezent, vizau - şi vizează - modelul elveţian).

Am fost, de această dată, destul de expliciţi?

Cine sunt mai interesaţi de succesul "modelului regional", românii sau ungurii din Ardeal?

Unde mai pui că doar un Ardeal independent ar putea fi atras, prin diverse mijloace, într-o "Confederaţie Dunăreană"!

P.S. Poate acum vor înţelege şi mulţi nedumeriţi la ce servesc şi ce vizează toate

revendicările "nerealiste" şi "contraproductive" ale UDMR, de la învăţământul independent în limba maternă şi până la bilingvismele de tot soiul! (Nemaivorbind de diversele "dobândiri" şi "redobândiri") .

P.S.S. Iată şi suprema confirmare a "efervescenţei" de care ne-am ocupat: propunerea de regionalizare prezentată în Parlament, la data de 10 decembrie, de către un grup (mixt - deci transetnic!) de intelectuali ardeleni (şi nu numai). Nu numai, pentru că printre semnatari figurează şi cetăţeanul maghiar Molnár Gusztáv - iniţiatorul!

Oare cei din fruntea ţării, care au tolerat toată activitatea din ultima vreme a d-lui Molnár (pe care sigur o cunosc, dacă nu din altă parte, măcar din paginile revistei "Timpul-7 Zile"), vor răbda şi această palmă? Ce-ar mai trebui să facă politologul maghiar pentru a fi declarat persona non grata?

Adaos la Post - Scriptum

Din decembrie 2001 - când am scris post-scriptumul respectiv - s-au petrecut evenimente notabile ("nominalizarea" de la Praga, stabilirea anului 2007 ca dată limită pentru integrarea României în UE, războiul din Irak - cu toate implicațiile sale vizibile, previzibile şi imprevizibile etc.), mai puțin în ceea ce priveşte subiectul în discuție, unde lucrurile evoluează - netulburate - pe făgaşul obişnuit, putând vorbi cel mult de o relansare, paralel cu diversificarea mijloacelor puse la bătaie.

Fireşte, accelerarea şi diversificarea de care vorbim nu este nici întâmplătoare şi nici spontană, fiind vorba de un fenomen coerent şi de coordonare maghiaro-maghiară şi, pe de altă parte, de complementaritatea (dirijată) a mijloacelor folosite, vizând - în ultimă analiză - un plus de operativitate şi eficiență.

De ce această radicalizare, această iuțire tocmai în martie-aprilie 2003? Din două motive. O dată, pentru că "sportul" preferat al revizionişti1or maghiari este pescuitul în ape tulburi, preferință manifestată cu consecvență (şi cu un bun simț al orientării) pe parcursul ultimelor opt decenii. Or, agresiunea anglo-americană din Irak (care calcă în picioare normele dreptului internațional, sfidează instituțiile menite a le apăra şi impune, divizează Europa, creează tensiuni euro-americane, compromite structurile euro-atlantice, periclitează pacea lumii etc.) este, prin ea-însăşi şi prin implicațiile sale, o sursă indiscutabilă de "ape tulburi"!

În al doilea rând, iuțirea se datorează recentei integrări în UE a Ungariei. De unde şi până unde? Am mai spus-o şi o repetăm: cei doi premieri socialişti ai Ungariei (Horn şi Medgyessy) au "păstorit" doar zece milioane de unguri (şi nu 15.000.000 ca MDF-istul Antall sau FIDESZ-istul Orbán - ambii de dreapta) nu pentru că erau socialişti, ci pentru că primul trebuia să integreze Ungaria în NATO, iar cel de-al doilea să o promoveze în Uniunea Europeană. Ca atare, Horn Gyula a trebuit să stea în banca lui timp de trei ani (până în 1997) şi să mai aştepte şi ratificările parlamentare. Deci, practic, patru ani pierduți! Iar în ceea ce~l priveşte pe Medgyessy Péter, numai un total neavizat putea să nu observe modul european în care s-a străduit acesta, până acum, să trateze problema minoritarilor maghiari din statele vecine. Pentru ca (după episodul cu "salutul adresat Consiliului Național Maghiar din Voivodina" - asupra căruia vom reveni) premierul maghiar să-şi schimbe - încă de la Atena - discursul din perioada de preaderare: fără a aştepta măcar uscarea cernelii semnăturilor de pe actul de aderare, dl. Medgyessy a şi compus şi expediat un "Mesaj către maghiarii din afara granițelor Ungariei", in care, printre (multe) altele, figurează şi următorul pasaj tipic "civic" (demn de oricare din liderii FIDESZ sau chiar MIEP):

"Acum şi maghiarimea îşi va putea fructifica şansa de reunificare transfrontalieră a mult sfârtecatei sale națiuni" (Am citat din "Romániai Magyar Szó", nr. 4453/18 aprilie 2003).

Iată, aşadar, contextul internațional şi regional în care se produce "iuțirea" cu pricina. Din care, fireşte, nu putea lipsi nici contribuția "românului" Sabin Gherman. Înainte însă de a o aborda, va trebui - pentru un plus de coerență - să rememorăm nişte date:

- în 1997, în revista "Magyar Kisebbség" (nr. 3-4) apare "Problema transilvană" a lui Molnár Gusztáv, un studiu în care se încearcă (cu argumente huntingtoniene) rezolvarea "problemei" respective după recent implementatul (la acea vreme) "model scoțian";

- în 1998, revista "Altera" (publicație dedicată multiculturalității, localismului şi regionalismului - editată de către Smaranda Enache şi Elek Szokoly) publică, în nr. 8, traducerea românească a textului molnarian;

- în 1999, la Editura Polirom, apare volumul cu acelaşi titlu (editori Gabriel Andreescu şi Molnár Gusztáv) - o pledoarie (inclusiv cu contribuţia "elitei" civice româneşti) pentru devoluţia Ardealului;

- şi tot în 1999, la Congresul de la Miercurea Ciuc, este introdus în UDMR (via Molnár Gusztáv) "modelul regional" de către Toro Tibor şi Szilágyi Zsolt - liderii „Blocului Reformist". (Documentul a fost reprodus, printre anexe, în volumul "Istorie maghiaro-maghiară în citate").

Paralel cu cele de mai sus -- şi excluzând orice coincidenţă întâmplătoare - se mai produc următoarele:

- la 16 septembrie 1998 apare, în "Monitorul de Cluj", manifestul "M-am săturat de România!";

- la 30 noiembrie 1998, Szöcs Geza îi cere lui Sabin Gherman permisiunea de a publica - într-un volum - reacţiile de presă la "Manifestul" respectiv;

- la 4 decembrie 1998 Sabin Gherman îşi dă acordul (schimbul de misive este reprodus în pagina a 5-a a cărţii);

- în noiembrie 1999 apare la Cluj, la Editura Erdélyi Hirado (condusă de Szöcs Géza - omul numărul II al UDMR în perioada primilor ani post-decembrişti), volumul întitulat "M-am săturat de România (fragmente din reacţiile apărute în presă în perioada 16 septembrie 1998 - 1 octombrie 1999)", o carte profund antiromânească menită a servi cauza independenţei Ardealului!

Repetăm: suprapunerea cronologică, perfecta pliere conceptuală şi logistică precum şi identitatea şi statutul protagoniştilor nu numai că exclud coincidenţa aleatorie, dar probează, fără dubii, coerenţa şi concertarea. Sau nu este aşa? Să vedem, atunci, nişte paralelisme de dată mai recentă:

- la 20 octombrie 2002, la Subotiţa, se înfiinţează "Consiliul Naţional Maghiar" - organul autonom de autoguvernare al maghiarilor din Voivodina, eveniment crucial care va permite (după părerea premierului Medgyessy Péter) maghiarimii din Voivodina "să se încadreze în statul iugoslav ca partener cu drepturi egale al sârbilor şi muntenegrenilor" (Atenţie! - nu este vorba de drepturi individuale, ci de drepturi colective comunitare, de o Voivodină maghiară autonomă - componentă a statului federativ iugoslav; pentru amănunte, a se consulta nr. 1 din 14 noiembrie 2002 al săptămânalului Erdélyi Riport);

- Tökés László face tot posibilul (inclusiv acţionarea în judecată a UDMR) pentru a fi îndepărtat din funcţia de preşedinte de onoare şi a-şi dobândi independenţa de acţiune;

- la congresul platformelor reformiste ale UDMR din 30 noiembrie 2002 - unde se pune la cale "ruptura" - invitatul de onoare este nimeni altul decât preşedintele LTB, Sabin Gherman; cu această ocazie se reconfirmă strânsa colaborare dintre reformiştii cu pricina şi "sătulul de România" (vezi, în acest sens, cotidianul clujean Szabadság, nr. 279/2 decembrie 2002, în speţă articolul semnat de Ördög I. Béla);

- "Blocul Reformist" se transformă în "Mişcarea Reformistă" pentru a-şi asigura, la rândul său, libertatea de acţiune;

- Bisericile Istorice Maghiare, după "Congresul paralel" de la Satu Mare, se întrunesc la Oradea (22 II 2003), la Cluj (14 III 2003) şi la Odorheiul Secuiesc (26 IV 2003) şi, împreună cu "reformiştii" şi cu reprezentanţii societăţii civile, purced la înfiinţarea Consiliului Naţional Maghiar din Ardeal - identic ca structură şi finalitate cu cel din Voivodina;

- pe acest fundal reapare în prim plan Sabin Gherman cu un nou partid regional (în

locul celui pe care n-a reuşit să-l înregistreze): Partidul Ardelenilor.

Iată ce putem citi, în acest sens, în "Adevărul" din 27 martie 2003, sub semnătura Călinei Berceanu:

"Sabin Gherman, autorul manifestului "M-am săturat de România", se află la o nouă tentativă de a înregistra un partid politic al cărui program are drept piatră unghiulară regionalizarea. El a lansat, ieri, la Cluj-Napoca, Partidului Ardelenilor. (...) Programul acestei formaţiuni, aflată în curs de înregistrare (...), îl preia pe cel al Ligii Transilvania-Banat (LTB), a cărei înregistrare a fost respinsă, luna trecută, de Curtea de Apel Bucureşti. Comitetul de iniţiativă pentru înregistrarea Partidului Ardelenilor, căruia i se vor alătura şi membri din Grupul "Provincia", fiind susţinut şi de Liga pro Europa (...), a făcut cunoscut faptul că după eşecul înregistrării LTB, s-au primit asigurări din partea Puterii că nu astfel vor sta lucrurile şi cu Partidul Ardelenilor." (De menţionat că regionalizarea în discuţie presupune "deţinerea de structuri proprii executive şi legislative, prin transfer de atribuţii de la centru"; ceea ce înseamnă fie federalizarea ţării, fie "devoluţie" - în caz că ar fi vorba de o singură regiune, în speţă Ardealul!).

Iată, aşadar, cum lucrurile vin de se leagă. Mai întâi, câteva precizări:

- şeful grupului "Provincia" este nimeni altul decât politologul maghiar Molnár Gusztáv;

- Liga Pro Europa este condusă - ce stranie coincidenţă! - tocmai de către Smaranda Enache, editor la revista Altera, cea care a tradus în româneşte lucrarea lui Molnár - "Problema transilvană";

- Szokoly Elek, celălalt editor de la "Altera", este, în acelaşi timp, coautor la volumul "Problema transilvană" apărut la Editura Polirom;

- cine a fost "tălmaciul" lui Sabin Gherman atunci când a întreprins un turneu de conferinţe în Ungaria pe tema regionalizării Ardealului? - nimeni altul decât dl. Molnár Gusztáv;

- cine este secretarul general al LTB? - nimeni altul decât politologul Jakabffy Attila, considerat unul din coresponsabilii (alături de Kincses Elöd şi Király Károly) evenimentelor din 20 martie 1990 de la Târgu Mureş!!! (vezi, în acest sens, interviul: "Are şanse autonomia? - o discuţie cu politologul Jakabffy Attila, secretar general al Ligii Transilvania-Banat", din nr. 46/19 noiembrie 2002 al săptămânalului "Erdélyi Naplo", pag. 6); care Jakabffy Attila, în 26 aprilie 2003, la "Forumul de la Odorhei" îşi asumă, în numele Ligii, reprezentarea parlamentară a minorităţii maghiare - în eventualitatea că UDMR nu ar mai atinge, la viitoarele alegeri, pragul de acces de 5%!

Faţă de cele de mai sus, şi în loc de orice concluzie, i-am invita pe cititori să răspundă - ei înşişi - la următoarele întrebări:

- cât de românească - sau măcar pur-regionalistă - este mişcarea lui Sabin Gherman?
- care este diferenţa esenţială - ca organizare statală - dintre Iugoslavia şi România?
- de ce (şi pentru cine) este neapărat necesară federalizarea ţării sau măcar devoluţia Ardealului?
- cui îi foloseşte învrăjbirea (economică, confesională etc.) dintre românii ardeleni şi cei regăţeni?

- cum pot fi calificaţi românii care pun umărul la cauza regionalizării Ardealului?
- dar cei care refuză să vadă sau să priceapă ce se ascunde .în spatele acestei regionalizări?

3 mai 2003
Zeno Millea

NOTĂ FINALĂ

Apariţia cărţii fiind mult întârziată, din motive independente de voinţa noastră, o ultimă "aducere la zi" se impune.

Ce s-a mai întâmplat, notabil, în ultimul timp? În ceea ce priveşte România - următoarele:

- acces liber în spaţiul Schengen;
- integrare în NATO
- perspective reale de închidere a capitolelor de negociere în 2004 şi de integrare europeană în 2007.

În ceea ce priveşte realizările şi proiectele părţii maghiare, putem menţiona, în esenţă, următoarele:

- CNMT şi CNS - realizate, nu întâmplător, înaintea închiderii capitolelor de negociere cu UE sau chiar înaintea definitivării integrării României în NATO;
- transformarea pretenţiilor autonomiste ale CNMT şi CNS în condiţii de aderare a României la UE, cu intenţia de a introduce aceste pretenţii între materialele de negociere ale capitolului (încă deschis) privitor la euroregiuni!

Pentru detalii, recomandăm cititorilor volumul "Antiromânismul moderat şi radical" - ce urmează să apară în curând la aceeaşi editură.

20 aprilie 2004

Autorul

„Chestiunea Transilvaniei" versus „Problema transilvană" reprezintă o contrapunere a două maniere de abordare, a două viziuni, a două universuri axiologice diametral opuse în ceea ce priveşte raportarea la problema în discuţie, cea a integrării europene a României, în speţă semnificaţia, implicaţiile şi preţul acesteia.

Desigur, nu ne-am propus o tratare exhaustivă a problemei, cartea ocupându-se doar de un singur aspect major, în viziunea noastră al acesteia: supravieţuirea statului naţional unitar, în contextul respectiv.

Zeno Millea

ISBN 973-86261-8-8